



Čarobnost prazničnega meseca

Naj bo preostanek leta čaroben v vseh pogledih. Naj vas prevzamejo pravljичne podobe okolice, svojo notranjost pa v tem času še dodatno napolnite z notranjim mirom in ljubeznijo.

Foto: Ksenija Glažar



Že 130 let na voljo pomoči
potrebni



Intervju: Damjan Anželj



ŽUPAN DAMJAN ANŽELJ je podpisal 71 pogodb o štipendiranju. Mestna občina Murska Sobota je tudi v tem študijskem letu objavila javni razpis za štipendiranje najboljših študentk in študentov v občini. Na razpis, ki je med drugim zahteval povprečno oceno vsaj 8,5 za študente oziroma 4,5 za dijake zadnjega letnika srednje šole, se je prijavilo 77 študentk in študentov različnih študijskih smeri dodiplomskega in podiplomskega študija, ki imajo status rednega ali izrednega študenta v Sloveniji ali tujini. Razpisne pogoje je izpolnjevalo 71 prijaviteljev, ki bodo v študijskem letu 2023/2024 prejeli občinsko štipendijo. Najnižja štipendija znaša 144,59 evra, najvišja 245,06 evra. V letošnjem proračunu je za ta namen zagotovljenih 163.800 evrov. | Uredništvo



VARSTVENO-DELOVNI CENTER MURSKA SOBOTA je novembra v murskosoboški knjižnici že tretje leto pripravil razstavo izdelkov varovancev centra. Razstavljeni izdelki so med letom ustvarili uporabniki v vseh njihovih enotah v Murski Soboti, Lendavi, Ljutomeru in Gornji Radgoni.

»Ker se bliža praznično obarvan konec leta, so del razstave bili izdelki iz našega novoletnega programa, med njimi adventni aranžmaji, smrečice, voščilnice, novoletni okraski. Ponudba je bila raznolika, saj so bili aranžmaji izdelani na steklenih ali lesenih osnovah, na sankah ali iz sadnih koščic. Inovativni smo tudi s smrečicami, ki so namizne in zanimivih oblik ter z okraski,« je povedala direktorica murskosoboškega centra Angela Benko Lang in dodala, da so pri izbiri linij, materialov in barv sledili modnim zakonitostim in da je zato novoletni program dodatno popestren z bleščicami. | Geza Grabar



DO KONCA JANUARJA 2024 je ob Soboškem jezeru oziroma v bližini paviljona Expano na ogled fotografska razstava utrinkov iz delovnega vsakdana pomurskih rokodelcev. Na črnobelih fotografijah, ki so reprodukcije starejših fotografij, je predstavljenih štirinajst različnih dejavnosti – pletarstva iz slame, koruznega ličja in šibja, lončarstvo, ciglarstvo, slamokrovstvo, čevljarstvo, tkalstvo, kovaštvo, kolarstvo, lectarstvo, sodarstvo, tesarstvo in izdelovanje brezovih metel. Kot je poudarila kustosinja Mateja Huber iz Pomurskega muzeja Murska Sobota, kjer so razstavo pripravili, so domače obrti in dejavnosti, ki jih med ljudmi praktično ni več zaslediti, dragocena nesnovna dediščina, saj gre za znanja in veščine, ki so se prenašali iz roda v rod. »Fotografije nam pričajo o vpetosti človeka v njegovo naravno okolje. Ogledamo si lahko, kako so rokodelci naravna gradiva predelali v izdelke, ki so jih potrebovali pri vsakodnevem življenju.« | Geza Grabar



POKLONI ČAS, POLEPŠAJ DAN! S temi besedami je Krajevna skupnost Krog upokojujece povabila na druženje. V kraju biva 175 starejših od 70 let, od tega kar 102 ženski. Med njimi je kar 38 zakonskih parov. Kar nekaj krajanov se je na novembrski petek zbralo ob kosilu, ki so jim ga s plesom in pesmijo polepšali otroci domače podružnične šole. Prav posebno presenečenje so bili otroci, ki se večin na kitari učijo pod vodstvom Tadeja Ropoše. Zbrane je nagovoril župan, ki je poudaril, kako pomembna so tovrstna druženja. V nagovoru je predstavil projekte in aktivnosti, ki so za Krog v načrtu za prihodnje leto. | Natalija Kreft



DO 10. JANUARJA bodo v Galeriji Murska Sobota na ogled izbrani eksponati iz dveh ciklov madžarskega umetnika Bakosa Tamása in grafike iz dveh zbirk Lendavčana Štefana Galiča. Kot je povedal direktor murskosoboške galerije dr. Robert Inhof, Galičeva razstava predstavlja izbor barvnih lesorezov iz stalnih zbirk Galerije-Muzeja Lendava in Galerije Murska Sobota, kjer je umetnik predstavljen zlasti kot mojster barvnega lesoreza, saj je razstava sestavljena izključno iz tistih grafičnih listov, s katerimi je Galič zastopan v stalnih zbirkah dveh pomurskih javnih galerij. Na drugi razstavi so razstavljeni izbrani eksponati Bakosa Tamása, madžarskega samouka, ki je dvanajst let kot brezdomec živel na ulicah Budimpešte in pri katerem je v ospredju zgovorna izraznost, kajti njegove umetnine so izraz njegovih življenjskih izkušenj. | Aleksandra Grah



PREBIVALCI KAJUHOVE ULICE v Murski Soboti so se v soboto, 21. oktobra, spet družili na že tradicionalnem uličnem pikniku na parkirišču Studia Venus, v neposredni bližini najvišjega drevesa v mestu, 26,5 metra visoke metasekvoje, po kateri je Kajuhova ulica zelo prepoznavna. Zbrale so se različne generacije, od najstarejših, prvotnih prebivalcev ulice do mladih, ki so že tretja generacija stanovalcev ulice, ki pri organizaciji in izvedbi piknika tesno sodelujejo. Med prebivalce ulice se seveda štejejo vsi majhni in veliki, ki v Kajuhovi ulici živijo zdaj, so živeli v preteklosti ali pa tam še bodo živeli. Ker so od zadnjega uličnega piknika minila že štiri leta, se je nabralo dovolj »gradiva« za dolg klepet in zabavno druženje na uličnem pikniku, ki ga je obiskalo približno osemdeset »kajuhovčarov«. | Aleš Cipot

Murska Sobota odeta v praznično podobo

MELITA MARIČ

Veseli december se je uradno začel tudi v pomurski prestolnici.

Na predvečer dneva svetega Nikolaja ali Miklavža je župan Damjan Anželj skupaj s škratoma Srečkom in deklico prižgal praznične luči in odprl drsališče, ki je postavljeno v drevoredu Martina Luthra. Letošnje drsališče je po površini večje kot lansko, ob osrednjem delu je do spomenika zmage speljana še dodatna krožna steza. Novost drsališča so avtomobilčki za ledeno površino, obiskovalcem pa bo drsanje na voljo vse do 28. januarja prihodnje leto. Drsališče obratuje od ponedeljka do četrтка in v nedeljo med 10. in 20. uro, ob petkih, sobotah, praznikih in dela prostih dnevih med 10. in 22. uro. Ob drsališču je postavljen oder, na katerem se bo v prazničnem mesecu zvrstil bogat animacijski in glasbeni program. Iz bližnjih prazničnih hišic bo opojno dišalo po cimetu in prazničnih dobrotah. Mesto je letos okrašeno z več kot pet tisoč metri svetlobnih vrvi s skoraj 65 tisoči lučkami, mestni park in Trg zmage sta okrašena z več kot stotimi lampijoni, Slovensko ulico zaznamujejo svetlobne iskricice in unikatni svetlobni elementi različnih oblik, kjer tudi letos ne manjkajo svetleči baloni. Na njih so upodobljene silhuete stavb, ki s svojimi podobami spominjajo na Mursko Soboto. Novost predstavlja Božičkov nabiralnik na Trgu zmage ob prazničnem igluj. Vanj lahko najmlajši ob pomoči škrata oddajo pisma z željami, naslovljena na Božička.



Drsališče stoji v drevoredu Martina Luthra.



Letošnje drsališče je po površini večje kot lansko, ob osrednjem delu je do spomenika zmage speljana še dodatna krožna steza. | Foto: arhiv občine



Obiščite središče Murske Sobote, ki je odeto v čudovito praznično kuliso.



Dobrega zdravja in pozitivne energije

Spoštovane občanke, spoštovani občani,

mineva leto dni, odkar ste mi zaupali vodenje občine. Bilo je lepo, izzivov polno leto. Žal si ga bomo v Sloveniji zapomnili tudi po budih neurjih in poplavih, ki niso prizanesli niti našim krajem. Na srečo je bilo več pozitivnih zgodb, ki ustvarjajo naš vsakdan in življenje v občini. Posebej pri srcu so mi ostala številna srečanja z občankami in občani ob različnih priložnostih. Večkrat sem obiskal naše najmlajše v vrtcu, na prvi šolski dan sem pozdravil prvošolce in užival na številnih šolskih prireditvah, srečal sem se z dijaki in pozorno prisluhnil konstruktivnim predlogom mladih. Z veseljem sem se udeležil tradicionalnih srečanj starejših občanov, trudil sem se, da sem obiskal vse krajevne skupnosti. Rad sem se udeleževal dogodkov različnih društev in navijal za naše športnike. S ponosom sem prevzel več prestižnih priznanj, ki so rezultat dobrega sodelovanja z javnimi zavodi, društvi in ustanovami. V čast mi je bilo, da sem lahko pomagal prerezati trak ob novih pridobitvah in zaželel obilico uspeha novim podjetniškim idejam.

Sprotno vas v Soboških novinah seznanjamo z aktualnim dogajanjem in investicijami, ki jih izvajamo v občini. V tokratni številki sem v intervjuju tudi jaz opravil manjšo inventuro tega, kar smo v tem letu uspeli zaključiti, narediti ali začeti. Naj omenim samo uspešno zaključene projekte iz prejšnje finančne perspektive, ki se odražajo v prenovljeni kanalizaciji v mestu, obnovljenem in nadgrajenem vodovodu, novih kolesarskih povezavah, novih pločnikih in cestah ter ozelenitvah, ki našemu mestu dajejo popolnoma drugačen videz.

Rad bi izpostavil dobro sodelovanje z mestnimi svetnicami in svetniki ter predsedniki in sveti krajevnih skupnosti in mestnih četrti, ki smo ga vzpostavili. Le na tak način lahko delamo za iste cilje in v skupno dobro občine ter skrbimo za boljšo kakovost življenja občanov in občanov.

Ko pišem te vrstice, se pod oknom moje pisarne razlega vrvež z drsališča, iz prazničnih hišk pa veje vonj prazničnih dobrot. Vabim vas, da se tudi vi preizkusite na letos večji in atraktivnejši ledeni površini ter se udeležite številnih dogodkov iz bogatega prazničnega programa!

Prazniki so tik pred vrati. Želim vam blagoslovljen božič v krogu najdražjih ter čestitam ob dnevu samostojnosti in enotnosti. V novem letu vam želim dobrega zdravja, pozitivne energije in dobrih medčloveških odnosov.

Srečno!

Vaš župan,

Damjan Anželj



Praznični december

V SOBOTI 2023

DOŽIVITE PRAZNIČNO VZDUŠJE V MURSKI SOBOTI

PETEK, 15. 12.

18.00 koncert **KATH & THE DEDOS**
DREVORED MARTINA LUTHRA

SOBOTA, 16. 12.

10.00 predstava za otroke
GOZDOVILIMO, Društvo
lutkovnih ustvarjalcev
GLEDALIŠČE PARK

17.00 animacija na drsališču
**RAZGIBAJ SE Z
DECATHLONOM**
DREVORED MARTINA LUTHRA

18.00 koncert **FRISHKI**
DREVORED MARTINA LUTHRA

PONEDELJEK, 18. 12.

19.00 TRADICIONALNI BOŽIČNO-
NOVOLETNI KONCERT,
Orkester Slovenske vojske
GLEDALIŠČE PARK

SREDA, 20. 12.

19.00 glasbena komedija **NUNE V
AKCIJI!**, Prospot
GLEDALIŠČE PARK

ČETRTEK, 21. 12.

15.00 BOŽIČNI SEJEM z izdelki
domače obrti, rokodelstva in
prazničnih dobrot
DREVORED MARTINA LUTHRA

16.30 PRAVLJICA ZA OTROKE, PIŠK
M. Sobota
TRG ZMAGE

PRIHOD Z LUČKAMI
IN NASTOP OTROK IZ
VRTCA MURSKA SOBOTA,
artistična predstava za
otroke **NABIRALKA ZVEZD**,
Arbadakarba,
PRIHOD DEDKA MRAZA
GRAJSKA PLOŠČAD

18.00 koncert **HELP! A BEATLES
TRIBUTE**
DREVORED MARTINA LUTHRA

PETEK, 22. 12.

15.00 BOŽIČNI SEJEM z izdelki
domače obrti, rokodelstva in
prazničnih dobrot
DREVORED MARTINA LUTHRA

16.30 PRAVLJICA ZA OTROKE, PIŠK
M. Sobota
TRG ZMAGE

17.00 koncert učencev glasbene
šole **MUZIKLUB**
DREVORED MARTINA LUTHRA

18.00 koncert **PRAŠNATI**
DREVORED MARTINA LUTHRA

SOBOTA, 23. 12.

10.00 predstava za otroke **VILINSKI
CIRKUS**, artisti Čupakabra
GLEDALIŠČE PARK

17.00 animacija na drsališču
**RAZGIBAJ SE Z
DECATHLONOM**
DREVORED MARTINA LUTHRA

18.00 koncert **IVANA GALIĆ in
MIDWATER GOSPEL QUARTET**
DREVORED MARTINA LUTHRA

PONEDELJEK, 25. 12.

21.00 **FED HORSES**, Mikkov božični
koncert
MIKK MURSKA SOBOTA

SREDA, 27. 12.

19.00 standap **FEJMIČI: SAMA STA
NAJBOLJŠA**
GLEDALIŠČE PARK

PETEK, 29. 12.

18.00 koncert **TAKE NINE
ORCHESTRA**
DREVORED MARTINA LUTHRA

SOBOTA, 30. 12.

10.00 animirani in sinhronizirani
družinski film **ŽELJA**
GLEDALIŠČE PARK

17.00 animacija na drsališču
**RAZGIBAJ SE Z
DECATHLONOM**
DREVORED MARTINA LUTHRA

18.00 koncert **SARA LAMPREČNIK
in ŽAN VIDEČ**
DREVORED MARTINA LUTHRA

NEDELJA, 31. 12.

17.00 **SILVESTROVANJE ZA OTROKE**
MESTNO SREDIŠČE

22.00 **SILVESTROVANJE NA
PROSTEM Z DJ HARIJEM,
SKUPINO PLAMEN IN
OGNJEMETOM**
MESTNO SREDIŠČE

ZAVOD ZA KULTURO, TURIZEM IN ŠPORT MURSKA SOBOTA

ULICA ŠTEFANA KOVAČA 30, 9000 MURSKA SOBOTA

www.zkts-ms.si | www.visitmurskasobota.si | info@zkts-ms.si | 02 521 43 85

MURSKA
SOBOTA
srce Pomurja

Zavod za kulturo, turizem in šport
Murska Sobota

Mestna občina
MURSKA SOBOTA

SPONZORJI ZIMSKIH AKTIVNOSTI IN PRAZNIČNEGA DOGAJANJA V MESTNI OBČINI MURSKA SOBOTA



lepo pozdravljeni
nespečnost gripa prehladi stres minerali astma vitamini
sladkorna bolezen alergije hipertenzija
prehranska dopolnila zdravilne rastline
fitofarmaki homeopatija
zdrav življenjski slog



Skupina hse



soboslikarstvo | fasaderstvo | gradbeni ing.



Štefan Rajnar s.p., Daneta Šumenjaka 3, Murska Sobota
041 342 742, inzeniring.rajnar@gmail.com



Gržan o dobroti

MELITA MARIČ

Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija je v Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota organizirala 79. Vanekov večer, na katerem so gostili patra dr. Karla Gržana.



Pred kratkim je izšla njegova prva biografska knjiga, sicer že njegova 51. po vrsti, v kateri je prvič razgrnil svojo osebno zgodbo.

Na Vanekovem večeru Po besedi poklicani v življenje je spregovoril pater dr. Karel Gržan, eden najbolj priljubljenih slovenskih duhovnikov. Magister teologije, doktor literarnih ved in redovnik kapucinov je vsestranski razumnik, kozmopolit in erudit, pisatelj, raziskovalec starih kultur, astroarheolog in ljubitelj konj. Ukvarjal se je tudi s pomočjo zasvojenim. Leta 1997 je na Razborju ustanovil Don Pierinovo komuno za odvisnike, prvo takšno skupnost v Sloveniji. Vodil je tudi pripravo za odprtje prve skupnosti za pomoč odvisnikom v Pomurju leta 2004. Je avtor številnih knjig z raznoterih vsebinskih področij in mnoge so bile prodajne uspešnice. Pred kratkim je izšla njegova prva biografska knjiga, sicer že njegova 51. po vrsti, v kateri je prvič razgrnil svojo osebno zgodbo. Pater, ki se v Prekmurje rad vrača, je v Murski Soboti spregovoril o dobroti, sočutnih bližinah in vsem, kar prinaša življenje.

Dr. Karel Gržan je magister teologije, doktor literarnih ved in redovnik kapucinov je vsestranski razumnik, kozmopolit in erudit, pisatelj, raziskovalec starih kultur, astroarheolog in ljubitelj konj.

»Po meklo pa na küjane klobase«

ALEŠ CIPOT

Na praznik svetega Nikolaja je v središču Murske Sobote potekalo tradicionalno Miklošovo senje.



Obiskovalcem sejma se je predstavilo približno 350 ponudnikov.

Obiskovalcem so se na približno 350 stojnicah predstavili kramarji, rokodelci, prodajalci, medicarji in drugi ponudniki izdelkov, ki so ponujali živilske in neživilske izdelke, suho robo, oblačila in drugo. Sejem so – kot vsako leto – popestrili gostinci s tradicionalno ponudbo, še zlasti so obiskovalci iskali kuhane klobase in kuhano vino. Sejem je bil tudi tokrat dobro obiskan. Zlasti najmlajše je razveselil Miklavž s spremljevalci. Nastopili so člani Pihalnega orkestra Murska Sobota in skupina Plamen. Miklošovo senje so organizirali Komunala Murska Sobota, Zavod za kulturo, turizem in šport Murska Sobota ter Mestna občina Murska Sobota.



Miklošovo senje je odlična priložnost za druženje.

Študenti spoznavali nove trende

MELITA MARIČ

Klub prekmurskih študentov je tri zaporedne sobotne popoldneve v novembru organiziral sedmo pomursko študentsko zaposlitveno konferenco – Karisfero, ki je potekala v Expanu.

» Vsako leto so v okviru že tradicionalnega dogodka predstavljene aktualne teme sodobnega trga dela. Letos so izkušeni strokovnjaki razkrili pasti in prednosti tehnologije ter umetne inteligence, prav tako so predstavili vpogled v ustvarjanje vse-

bin in poudarili pomen finančne pismenosti,« pojasni predsednik Kluba prekmurskih študentov Alen Lončar. V prvem delu konference je po nagovoru župana Damjana Anželja in dr. Aide Kamišalič Latifič, državne sekretarke z ministrstva za digitalno preobraz-

bo, sledilo predavanje dr. Saša Dolenca in Jana Šturma iz odseka za umetno inteligenco Instituta Jožefa Stefana. Tretjo soboto v novembru so obiskovalci prisluhnili Ani Mačič Kotnik, slovenski ustvarjalici na TikToku, ter vplivnici Teji Jugovic, ki je na Instagramu znana



Karisfera je največja pomurska študentska zaposlitvena konferenca.

kot Coolmamacita. V sklepnem delu Karisfere so se osredotočili na finančno pismenost. Spregovorila sta red. prof. ddr. Timotej

Jagrič, predstojnik Inštituta za finance in umetno inteligenco, ter Domen Grgurič iz družbe NLB Skladi.



Pihalni orkester Murska Sobota

90 let *plej bande* v Soboti

GEZA GRABAR

Uradno je bila murskosoboška godba na pihala ustanovljena v okviru gasilskega društva, za njeno veljavo in razcvet pa je kot kapelnik prvi poskrbel legendarni Jože Grlec, ki je godbo vodil med letoma 1942 in 1980. Na umetniškem področju so jo pomembno zaznamovali tudi drugi vodje.

Začetki so bili tudi na tem področju kljub številnim navdušencem za igranje skromni, saj za vse ni bilo dovolj glasbil. Nekateri so zato odstopili, na prvem uradnem nastopu, ki je bil rezultat enoletnega zavzetega dela, pa jih je v Murski Soboti in Šalovcih zaigralo 23. Pisalo se je leto 1938, ko so pripravili prvi samostojni koncert, ves čas pa je med nastopajočimi in vse več podporniki vladalo prepričanje, da mesto brez godbe ni pravo mesto, saj mu godba daje takt, ritem in družabno noto.

Grlečeva banda

Prvi kapelnik je bil profesor Ubald Justin, prvo leto vojne je bil organist Mirko Tuš in zatem sodni oficir Lah, že leta 1942 je to mesto zasedel vojaški kapelnik, Sobočan Jože Grlec, ki je po

vojni na področjih reda in discipline ter motivacije kazal izjemno karizmo, zato so godbeniki hitro umetniško napredovali. Grlec je bil zatem dolgoletni učitelj na tukajšnji glasbeni šoli, zato je med godbenike kot izjemen motivator pritegnil veliko mladih. Z vedno širšim glasbenim repertoarjem in uigranim korakanjem so si godbeniki, ki so jih zaradi vodje imenovali kar Grlečeva banda, pridobili veliko veljavo in so bili nepogrešljivi na domala vseh zborovanjih in proslavah. Število godbenikov

je skozi zgodovino nihalo. Leta 1983, na jubilejnim koncertu ob 50. obletnici v tedanji dvorani kina Park, ki je bila tudi sicer dolga leta prizorišče vsakoletnih promenadnih koncertov, je igralo natanko petdeset godbenikov. Družina, ki je generacijsko najbolj zaznamovala murskosoboško godbo, je Koroščevo, saj je s svojimi člani prisotna vseh 90 let. Oliver, ki je dolgoletni predsednik godbenikov, v njej še vedno igra, dolga leta je nastopal skupaj z očetom Jožetom, pred tem pa je temelje postavljaj njegov dedek Janez. Danes Koroščevo tradicijo nadaljujeta s hčerjo Sandro.

Zadnje desetletje

Z novim umetniškim vodjem Simonom Sobočanom iz Lendave, ki je mesto zasedel letos, sta v orkestru v številnih pogledih zavela svež veter in nova energija. Pihalni orkester Murska Sobota danes šteje blizu štirideset aktivnih članov. Trenutno najstarejši med njimi je 68-letni saksofonist Franc Kramar, najmlajši pa sedemletni Rok Rajbar. »Ob tem ne gre prezreti dejstva, da je v našem trenutnem sestavu kar devet družin z več člani, odlično vzdušje v orkestru in ljubezen do ohranjanja glasbene aktivnosti pa sta glavno poslanstvo naše godbe,« poudarja Primož Gider, dolgoletni član srednje generacije, in dodaja, da je spodbudno tudi to, da je polovica godbenikov mladih, ki bodo lahko še dolga leta prispevali k njeni rasti. Prepričan je, da se za prihodnost ni bati. Brez velike pomoči lokalne skupnosti, sponzorjev in številnih podpornikov te tradicije ne bi mogli ohranjati, tudi vedno znova novi mejniki ne bi bili dosegljivi.

V nedeljo, 17. decembra, ob 17. uri bo Pihalni orkester Murska Sobota v telovadnici Osnovne šole I Murska Sobota pripravil tradicionalni božično-novoletni koncert, tokrat tudi v znamenju 90. obletnice delovanja. Kot gost bo z njimi nastopil solist Dejan Vunjak.

Nepozaben koncert Prekmurske godbe Bakovci

MELITA MARIČ

Glasbeniki so v športni dvorani Osnovne šole III v Murski Soboti pripravili tradicionalni koncert.



S Prekmursko godbo Bakovci je nastopila tudi Tanja Žagar.

Nepozaben koncert je navdušil ljubitelje godb in izjemnih gostujočih glasbenih umetnikov. Na letošnjem so zazvenele priredbe svetovnih uspešnic in slovenskih popevk ter tudi kakšna koračnica. Bogat repertoar so dodatno obogatili nastopajoči gostje. Gostja večera je bila priljubljena slovenska pevka Tanja Žagar. Z orkestrom so nastopili še Martin Norčič, Tadej Žižek, David Kreslin ter Nuša Titan in Damjan Kuzma. Ob zvokih domačih godbenikov so zaplesale mažoretke iz Društva prekmurskih mažoret Bakovci. Prekmurska godba Bakovci sicer združuje glasbenike iz Pomurja in neprekinjeno deluje že več kot 95 let. Orkester šteje več kot šestdeset članov, dirigentsko palico pa vihti prof. Željko Ritlop. Z ustvarjalnostjo in težnjo po kakovostnejšem repertoarju je bakovska godba postala prepoznavna tako v domači okolici kot širše. Pot jo je med drugim večkrat popeljala v tujino, kjer so predstavljali domači kraj in tukajšnjo kulturno dediščino.

Gostja večera je bila priljubljena slovenska pevka Tanja Žagar. Z orkestrom so nastopili še Martin Norčič, Tadej Žižek, David Kreslin ter Nuša Titan in Damjan Kuzma. Ob zvokih domačih godbenikov so zaplesale mažoretke iz Društva prekmurskih mažoret Bakovci.

Učitelji pokazali glasbeno mojstrstvo

ALEKSANDRA GRAH

V dvorani glasbene šole so se s koncertom predstavili učitelji.

Koncerti učiteljev imajo v murskosoboški glasbeni šoli dolgoletno tradicijo. Letošnji XXVII. koncert je potekal v okviru šolskega glasbenega abonmaja in je bil odlična priložnost, da učenci učitelje vidijo v vlogi nastopajočih in pri izvedbi zahtevnejših skladb. Povezovalka koncerta, violinistka Mirjam Mah Pintarič, je ob nastopu povedala: »Zaključuje se leto, ki ga je med mnogimi dogodki zaznamovala tudi 150-letnica rojstva enega največjih skladateljev Sergeja Vasiljeviča Rahma-

ninova. Ta je rekel, da je glasbe dovolj za en čas človeškega življenja, a je človeško življenje mnogo prekratko za vso glasbo. Čarobnost, ki nam jo ponuja glasba, nas je omrežila, zato danes kot učitelji stojimo tu pred vami in nastopamo, igramo glasbo, kajti tudi mi smo še vedno učenci ter vedno znova z radoživo radovednostjo odkrivamo nova in nova obzorja glasbe. Do konca svojih življenj.«

Razvejana dejavnost

Šolski okoliš Glasbene šole

Murska Sobota zajema občine Murska Sobota, Beltinci, Cankova, Gornji Petrovci, Grad, Hodoš, Kuzma, Moravske Toplice, Puconci, Rogašovci, Šalovci in Tišina. Od leta 2014 v Rogašovcih deluje dislocirani oddelk, ki se je v šolskem letu 2023/24 preimenoval v Podružnično glasbeno šolo Sv. Jurij, od leta 2017 pa delujeta dislocirana oddelka v Puconcih in na Tišini. Glasbena šola Murska Sobota je sicer članica Zveze glasbenih šol Slovenije in Evropske zveze glasbenih šol.



Tokrat so učenci in ostali gostje koncerta spremljali, kaj zmorejo učitelji.

O prehrani, gibanju in zdravju

MELITA MARIČ

V RIS Dvorec Rakičan so organizirali že XIV. mednarodno konferenco Prehrana, gibanje in zdravje.



V RIS Dvorec Rakičan na letni ravni tradicionalno organizirajo tri mednarodne konference.

Mednarodna konferenca je potekala pet dni na daljavo po spletu, dva dni pa tudi v živo v rakičanskem dvorcu. Sodelujoči so predstavili 209 prispevkov, od tega deset znanstvenih in 199 strokovnih. Konferenca je torej povezala 220 avtorjev iz štirih držav, kar kaže, da je dobro vpeta v mednarodno okolje. Na njej so sodelovali strokovnjaki iz Slovenije, Srbije, Bosne in Hercegovine ter Rusije. »V programu so bile izpostavljene različne teme, povezane s prehrano, gibanjem in zdravjem. Predstavitve so zajemale širok spekter strokovnih in znanstvenih dognanj, ki so pomembno prispevala k razumevanju in izboljšanju teh področij. Mednarodna udeležba in raznolikost predstavljenih prispevkov sta doprinesli k bogatemu izmenjavanju znanj in izkušenj, kar je poudarilo pomen meddisciplinarnega sodelovanja in raziskovanja pri spodbujanju boljšega zdravja in dobrega počutja,« so pojasnili v organizacijskem odboru mednarodne konference.

Konferenca je povezala 220 avtorjev iz štirih držav, kar kaže, da je dobro vpeta v mednarodno okolje.

Novo poslovno stičišče v Murski Soboti

KSENIJA GLAŽAR

V stavbi nekdanjega Pomurskega tiska nastajajo nove podjetniške zgodbe. V Business Pointu pravijo, da namesto pozidavi novih zemljišč dajejo prednost obnovi in oživljanju obstoječih objektov s premišljenim načrtovanjem.



V prvem nadstropju nekdanjega Pomurskega tiska se nahaja sedež poslovne skupine Business Point. Blagovna znamka združuje sedem podjetij, ki razumejo, da povezanost krepi varnost ter prinaša večjo prepoznavnost, učinkovitejši tok znanja in druge sinergije.

V skupini so S.R.P., računovodske storitve in svetovanje, SUN, podjetje za svetovanje in marketing, BP Akademijska, Panonica Energetika, QSoci, upravljanje kakovosti, Gep Green, družba za inovativni razvoj, ter F.R.D., poslovno svetovanje. Večji del podjetij se ukvarja s področjem poslovnega svetovanja (finančno svetovanje, računovodstvo, davčno svetovanje, iskanje virov in podjetniških povezav), drugi segment skupine pa s proizvodnjo zelene električne energije. Ključni cilj poslovne skupine je, da stranka na enem mestu dobi večino storitev, ki jih potrebuje, zato se lahko poglo-

bljeno posveti osnovni dejavnosti.

Odgovoren pristop k urbanemu razvoju

Za prostore v stavbi nekdanje tiskarne so se odločili, ker je to povezano z njihovimi vrednotami. Namesto pozidavi novih zemljišč dajejo prednost obnovi in oživljanju obstoječih objektov s premišljenim načrtovanjem. S tem so podprli pobudo Mestne občine Murska Sobotica, ki spodbuja oživljanje degradiranih industrijskih območij, kjer so v preteklosti delovala uspešna pomurska podjetja. V prihodnje načrtujejo razširitev nabora storitev še z dodatnima področje-

ma in odprtje dveh predstavništva na območju nekdanje Jugoslavije. Letos so začeli sodelovati s študenti, kar nameravajo v prihodnosti še okrepiti. Poseben poudarek želijo dati oživitvi in ponovnemu zagotovitvi ene izmed uspešnih pomurskih inovacij iz preteklosti – podjetniškim krožkom v osnovnih šolah. Obnoviti želijo še drugi del stavbe in ga ponuditi ljudem, ki se, ne glede na leta, izobrazbo in izkušnje, želijo posvetiti razvoju lastne podjetniške ideje. V okviru obnove načrtujejo še prostor za mirnejše športne aktivnosti, ki bo namenjen programom za izboljšanje gibljivosti in vitalnosti ter manjšanje stresa. V prostoru Business Point Art, ki je v prvi vrsti namenjen povezovanju gospodarstva in umetnosti, pa načrtujejo organizacijo raznovrstnih dogodkov. Predvidoma spomladi se bo v stavbo nekdanjega Pomurskega tiska preselil Center športa in plesa ZEKO. Prostore trenutno preurejajo, da bodo primerni za dejavnost. V isti stavbi od aprila letos deluje zasebna fizioterapevtska ambulanta – Zasebna fizioterapija Helena Sok. Posebej so specializirani za področji manualne terapije in športne fizioterapije ter sodelujejo z različnimi športnimi klubi in športniki.

Nekoč tiskarna

Začetki Založniškega, grafičnega in embalažnega podjetja (ZGEP) Pomurski tisk Murska Sobotica segajo v leto 1955, ko sta se združili podjetji Naš tisk in Obmurska tiskarna. V okviru novega podjetja se je razvijala grafična, časopisno-radijska, založniška in knjigotrska dejavnost. Razvijajoča se domača industrija je potrebovala vedno več embalaže, zato so potrebe narekovale razvoj kartonažne dejavnosti. Leta 1957 je začela s proizvodnjo kartonaža, ki je bila pozneje glavni nosilec dejavnosti. Časopisna in radijska dejavnost sta se čez čas zaradi specifičnosti osamosvojili. Podjetje je imelo svoj čas celo več kot šeststo zaposlenih. S proizvodi in ponudbo so bili prisotni na tržiščih po vsej Sloveniji in Jugoslaviji ter tudi v tujini.

Spomin na osamosvojitveno vojno

GEZA GRABAR

Izdali so zbornik »Ravnanje s prebeglimi in ujetimi pripadniki ter zbirni centri med osamosvojitveno vojno v Pomurju 1991«.

Čeprav je minilo že dobrih 30 let, je spomin na vojno za Slovenijo pri večini še kako živ. Na področju beleženja spominov za zanamce je koordinacija domoljubnih in veteranskih organizacij Pomurja zelo aktivna. Policijsko veteransko društvo Sever za Pomurje, Zveza veteranov vojne za Slovenijo (pomurska koordinacija) in Zveza slovenskih častnikov (pomurska koordinacija) so ob izidu zbornika pripravili strokovni

posvet, nato pa pred državnim praznikom dnevom suverenosti (25. oktobra) v Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobotica podrobneje predstavili še zbornik.

Strokovni posvet in zbornik

Drago Ribaš, predsednik Policijskega veteranskega društva Sever za Pomurje in glavni urednik v tristo izvodih izdanega zbor-

nika, je predstavil namen izdaje, dr. Alojz Šteiner je kot strokovnjak v svojem prispevku opisal vsebinski del zbornika, pomen in statistični del, Milan Osterc, podpredsednik omenjenega društva, pa je opisal tehnični del nastanka zbornika. Prireditelj je povezoval predsedujoči pomurski koordinaciji domoljubnih in veteranskih organizacij Anton Kosi, bil pa je tudi moderator na strokovnem posvetu v Puconcih.



Zbornik je publikacija zgodovinske vrednosti.

Humanost brez primere

»Zbornik je še en kamenček v mozaiku dogodkov, ki osvetljujejo dogajanja pred osamosvojitveno vojno, med njo in takoj po njej v Sloveniji v letu 1991, udeležence v teh dogodkih ter neverjetno humanost miličnikov,

vojakov teritorialne obrambe in zlasti prebivalcev Pomurja, ki so za vojake agresorske vojske zbirali oblačila, obutev in hrano ter kot prostovoljci skrbeli za njih. To se zgodi redkokje na svetu,« je med drugim poudaril Ribaš.

Že 130 let na voljo pomoči potrebnim

MELITA MARIČ, KSENIJA GLAŽAR

Splošna bolnišnica Murska Sobota je v znamenju praznovanja 130. obletnice.

Razstava obiskovalce popelje v zgodovino delovanja prvih bolnišnic na območju ogrske monarhije, kamor je Murska Sobota spadala v 19. stoletju. »To obdobje je zaznamovala pomembna prelomnica v razvoju zdravstvene oskrbe in skrbi za bolnike na tem območju. Ob ponosni zgodovini murskosoboške bolnišnice smo danes priča njenemu nadaljnjemu razvoju in napredku, saj je postala učna bolnišnica in sodoben medicinski center s številnimi oddelki in specialističnimi ambulantami, operacijskimi bloki in naj-sodobnejšo opremo. S svojo vlogo in odgovornostjo skrbi za zdravje ljudi ter ostaja neločljiv del našega lokalnega in širšega okolja,« je uvodoma povedala direktorica knjižnice Klaudija Šek Škafar, ki je bolnišnici čestitala ob visokem jubileju in se zahvalila za sprejeto sinergijsko sodelovanje.

Vpogled v zgodovino

Razstava nudi vpogled v zgodovino, od skromnih začetkov ter vse do sodobne in napredne bolnišnice, kakršna je danes. Direktor bolnišnice Roman Ratkai je izpostavil, da je bolnišnica najpomembnejša zdravstvena ustanova v Pomurju, v njo pa pacienti prihajajo tudi od drugod. »Pozablja se, da bolnišnica ni le zdravstveni subjekt, temveč tudi verjetno največji gospodarski subjekt v Pomurju, saj s 1200 zaposlenimi zagotavlja veliko kakovostnih delovnih mest,« je poudaril prvi mož murskosoboške bolnišnice, ki se je v nadaljevanju sprehodil skozi zgodovino. Finančno podlago za izgradnjo bolnišnice je predstavljala blagajna za globe, v kateri so se nabirala sredstva, naložena v

V murskosoboški bolnišnici so konec oktobra odprli prvo specializirano prodajalno v Sloveniji. Ponosni so tudi na prvo laparoskopsko operacijo prostate.

V Splošni bolnišnici Murska Sobota so kot prvi v Sloveniji v okviru bolnišnične lekarne odprli še specializirano prodajalno. Specializirana samoplačniška trgovina ponuja vse, kar običajno najdemo v specializiranih trgovinah z medicinskimi pripomočki: zdravila brez recepta, prehranska dopolnila, medicinske pripomočke in še mnogo drugega. Posebnost je v tem, da uporabnikom ni na voljo le nasvet farmacevtskega tehnika, ampak tudi magistra farmacije. S tem želijo v murskosoboški bolnišnici dvigniti raven storitve. Dodana vrednost trgovine je tudi ločen prostor za svetovanje, kjer lahko strokovnjaki osebam prislusneje zasebno, brez navzočnosti preostalih obiskovalcev. Trgovina je namenjena obiskovalcem bolnišnice in njenim zaposlenim. V murskosoboški bolnišnici so prav tako pred kratkim uspešno opravili prvo laparoskopsko odstranitev prostate. Poseg je opravil Dimche Malukoski, dr. med, spec. urolog FEBU, s katerim se je vodstvo bolnišnice dogovorilo za nadaljnje sodelovanje. Asistirala sta predstojnik urološkega oddelka Splošne bolnišnice Slovenj Gradec dr. Zoran Krstanoski, dr. med., spec. urolog, in Nataša Šiškin Horvat, dr. med., spec. urolog, zaposlena na odseku za urologijo murskosoboške bolnišnice. Izveden kirurški postopek omogoča odstranitev prostate ob pomoči majhnih zarez v trebušni steni. Ta tehnika se uporablja za zdravljenje raka prostate in drugih bolezni prostate. Gre za minimalno invaziven pristop, ki ponuja številne prednosti v primerjavi s tradicionalnimi odprtimi kirurškimi metodami. Zaradi prednosti, ki jih poseg omogoča, so se v bolnišnici odločili, da bodo tovrstne posege opravljali tudi v prihodnje. Gre za pomembno pridobitev za bolnišnico, ki omogoča sodobno in kakovostno obravnavo vseh pacientov.

Osrednja prireditev decembra

V Splošni bolnišnici Murska Sobota so začeli s praznovanjem 130. obletnice. V ta namen so pripravili omenjeno razstavo, prav tako bodo izdali zbornik s predstavitev vseh dejavnosti, dosežkov in srčnih zgodb bolnišnice. Osrednja prireditev ob častitljivem jubileju bo 15. decembra v Gledališču Park. Slavnostna govornica bo predsednica republike Nataša Pirc Musar.

vrednostne papirje. Izgradnja bolnišnice se je začela leta 1888. Odprtje bolnišnice v Murski Soboti, ki je bila opremljena z 29 posteljami v štirih bolnišničnih sobah, je bilo 15. novembra 1893. Po dese-

tih letih se je pokazalo, da je premajhna. V Rakičan se je preselila šestdeset let pozneje. »Bolnišnico v povprečju dnevno obišče od tisoč do tisoč dvesto ljudi,« je še povedal direktor.



Direktor bolnišnice Roman Ratkai je izpostavil, da je bolnišnica najpomembnejša zdravstvena ustanova v Pomurju.



Kot prvi v Sloveniji so v okviru bolnišnične lekarne odprli še specializirano prodajalno.

Sledila bo druga razstava

Soavtor razstave Albert Halász, bibliotekar domoznanec, zaposlen v Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota, je dejal, da so razstavo pripravili s sodelavci bolnišnice, namenjena pa je vsem tistim, ki jih zanima lokalna zgodovina, zlasti zgodovina bolnišnice, in obiskovalcem knjižnice. »Razstava je le segment, drobec vsega tistega, kar bolnišnico zaznamuje v teh 130 letih obstoja,« je pojasnil in poudaril, da je bolnišnica nastajala že precej dalj časa. »Bolnišnico v Murski Soboti so načrtovali od leta 1850, zgrajena pa je bila pred 130

leti. Ker je prerasla prostore, se je preselila na današnjo lokacijo v Rakičanu. Lokalno prebivalstvo se je zavedalo, da kraj zaradi povečanja števila prebivalcev potrebuje lastno bolnišnico, lastno oskrbo bolnikov. Do sredine 19. stoletja so namreč bolniki odhajali v tuje kraje, zlasti v štajerski del monarhije, Gradec in druga večja središča,« je še pojasnil Halász. Dokumenti in predmeti, razstavljeni v knjižnici, so na ogled v šestih vitrinah in na šestih panojih vse do 31. decembra. Tej razstavi bo v januarju naslednjega leta sledila nova razstava, ki bo predstavila raziskovalno dejavnost bolnišnice.

Mladi predstavili raziskovalne potenciale

KSENIJA GLAŽAR

V trgovskem centru Maximus je potekal Festival inovativnosti, znanosti in ustvarjalnosti mladih – IZUM 2023, ki ga prireja murskosoboški regionalni center Zveze za tehnično kulturo Slovenije.

Festival se je začel z astronomskim opazovanjem in predavanjem na temo optičnih teleskopov. Drugi in tretji dan festivala so se na razstavi ustvarjalnosti predstavile pomurske osnovne in srednje šole. Srednje šole so se predstavile še na informativnem dnevu oziroma dnevu kariernih potencialov Pomurja. Izvedene so bile tudi ustvarjalne delavnice.

Priznanja najboljšim logikom

Na slavnostni akademiji so tra-

dicionalno podelili priznanja. Med dijake srednjih šol iz Mestne občine Murska Sobota so srebrna priznanja v znanju iz logike osvojili Lara Horvat in Enej Kuzma (obema mentorica Sandra Pančor) ter Jakob Nejc Ružič (mentorica Tadeja Pucko), vsi dijaki Gimnazije Murska Sobota. Dobitniki zlatih priznanj so tokrat prejeli knjižno nagrado, priznanje pa bodo maja prihodnje leto prevzeli na prireditvi Zotkini talenti. Med njimi sta Tine Šalamon (mentorica Valentina Herbay) in Izidor Horvat (mentorica

Valerija Režonja), oba dijaka Gimnazije Murska Sobota. Plakete raziskovalne šole so prejele vse osnovne šole iz naše občine, med srednjimi pa Srednja zdravstvena šola Murska Sobota, Gimnazija Murska Sobota, Srednja poklicna in tehniška šola Murska Sobota ter Ekonomska šola Murska Sobota.

Organizatorji so sklenili, da bo razstava v okviru festivala IZUM v spomin in čast nosila ime »Razstava ustvarjalnosti Iztoke Zrinskega«. Šole so prejele priznanja za najboljše razstave v



Dijaki Gimnazije Murska Sobota: Lara Horvat, Enej Kuzma in Jakob Nejc Ružič so prejeli srebrno priznanje, Izidor Horvat in Tine Šalamon pa sta prejela zlato priznanje (vir FB Gimnazija Murska Sobota).

več kategorijah, pri posameznih izdelkih so ocenjevali njihovo izvirnost, namen, izdelavo in videz. Podelili so tudi plakete za aktivno in uspešno sodelovanje ter strokovno in pedagoško delo na področju tekmovanj iz znanja. Med drugimi je plaketo prejela Tadeja Pucko z murskosoboške gimnazije. Plaketo za najmentorja 2023 za področje tehnike je prejel Aleš Zver (OŠ III Murska Sobota), saj so njegovi učenci prejeli največ priznanj na področjih tehnike in konstruktorstva ter modelarstva. Sledila je dvodnevna znanstvena konferenca PAZU.

boške gimnazije. Plaketo za najmentorja 2023 za področje tehnike je prejel Aleš Zver (OŠ III Murska Sobota), saj so njegovi učenci prejeli največ priznanj na področjih tehnike in konstruktorstva ter modelarstva. Sledila je dvodnevna znanstvena konferenca PAZU.

Krizni center deluje že 20 let

MELITA MARIČ

V Kriznem centru za otroke in mladostnike Murska Sobota v letošnjem letu obeležujejo visok jubilej.

Ob tej priložnosti so pripravili dan odprtih vrat s krajšo slovesnostjo. Damjan Anželj, župan Mestne občine Murska Sobota, je Simoni Neuvirt Bokan, vodji kriznega centra za mlade, podelil priznanje in se ji zahvalil, ker s sodelavci uspešno vodi ustanovo, »za katero bi si sicer želel, da je sploh ne bi potrebovali«. Po besedah župana je med nami veliko otrok in mladostnikov, ki se znajdejo v stiski. V kriznem centru najdejo varno zavetje ter razumevanje in pomoč.

Komu je namenjen?

Namenjen je vsem otrokom in mladostnikom iz pomurske regije med 7. in 18. letom starosti, ki se znajdejo v stiski ali imajo težave v odraščanju. »Imeli smo že otroka, starega pet let in pol, ter mladostnika, ki je bil star 22 let. Izhajamo namreč iz tega, da otroku ponudimo pomoč, če jo potrebuje. Če je pripravljen spreminjati svoje vedenje, se z njim trudimo in skupaj iščemo rešitve. Če ne spoštuje pravil, se z njim pogovorimo,« pove vodja centra in doda, da so trenutno pri njih nameščeni trije mladostniki, stari dvanajst, sedemnajst in

sedemnajst let in pol. Sicer lahko namestijo šest otrok oz. mladostnikov. Vključitev v krizni center je vedno prostovoljna odločitev. Pomoč lahko poiščejo otroci in mladostniki, ki imajo naslednje stiske in težave:

- nevrzdržne razmere doma (trpinčenje, zlorabe, alkohol);
- upor starš em zaradi različnih razlogov;
- zavrnitev s strani staršev;
- čustvena prizadetost, adolescentna kriza;
- težave, povezane s šolo, sovrstniki, odraslimi;
- razmišljanje o samostojnosti.

V sobah brez mobilnikov

Eno od pravil v kriznem centru je, da otroci in mladostniki v sobi nimajo mobilnih telefonov. »Lahko jih imajo, vendar so v pisarni. Če ga potrebuje, ga tam prevzame ter opravi klic ali napiše sporočilo, nima ga pa pri sebi. Petsto otrok je bilo v naši hiši in prav toliko jih je tudi odšlo. Večina jih je v zadnjih desetih letih imela mobilnik, a z nobenim zaradi tega nismo imeli težav,« pojasni vodja centra in doda, da telefone otroci velikokrat uporabljajo, ker za njih ni zanimanja.

V okviru dnevnega centra nudijo učne pomoči otrokom in mladostnikom, socialno pedagoško pomoč ter ustvarjalne delavnice. Dosegljivi so na telefonski številki 02 534 85 82 ali na kcm.csdpomur@gov.si.

»Poiskati pomoč ni sramota«

Po njenih besedah poiskati pomoč ni sramota. »Priznati, da nečesa sam ne znaš, ne zmoreš, je pogumno, odgovorno dejanje. Prikrivati resnico, si zakrivati oči pred njo je nedopustno. Tukaj smo, da pomagamo, svetujemo, prisluhnemo in slišimo, ne vrednotimo, ne etiketiramo, ampak skupaj z ljudmi, ki si želijo naše pomoči, iščemo rešitve. Soustvarjamo rešitve in iščemo najboljšo izbiro. Vsak starš se kdaj znajde v stiski, vsak otrok se znajde v stiski. S tem ni nič narobe, zato brez sramu, brez pomislekov, kaj bodo rekli drugi. Pridite, potrkajte, pozvonite, pokličite in pogovarjali se bomo,« zaključuje Neuvirt Bokan.



Vodja centra Simona Neuvirt Bokan in župan Damjan Anželj.



Otrokom in mladostnikom nudijo 24-urno varnost in oskrbo.

Simona Neuvirt Bokan: »Veliko podpore občin nimamo, imamo pa podporo tistih občin, ki čutijo, da smo koristni, in to nam veliko pomeni. Poleg murskosoboške občine nas podpira še Občina Turnišče.«

20 let mozaičnih zgodb

UREDNIŠTVO
FOTO: DRUŠTVO MOZAIK

Društvo Mozaik je v Mensani obeležilo dve desetletji delovanja.

Skrb za najranljivejše, ustvarjanje vključujoče skupnosti in spreminjanje sveta na boljše. To so bile besede, ki so zaznamovale slavnostni dogodek društva v Mensani, kjer so gostili ključne akterje na področjih socialne vključenosti in zavzemanja za človekove pravice ter partnerje, podpornike in sodelavce. Ob praznovanju obletnice so pripravili pregled družbenega učinka delovanja in pogovor, na katerem so sodelovali varuh človekovih pravic Peter Svetina, vodja zagovornišтва CNVOS Tina Divjak ter socialni podjetnik in direktor Korenika – več kot zgodba in Zavoda Mensana Goran Milošević. Več kot osemdeset gostov sta nagovorila tudi predsednica društva Lili Milošević in murskosoboški župan Damjan Anželj.

Ostali so lepi spomini

Kot so zapisali v društvu, je bil slavnostni dogodek za njih resnično nepozaben. »Poseben čar so mu dodali naši nastopajoči, ki so s čustvenimi nastopi pokazali srce in dušo Mozaika. Mlada talentka Brina Gerebic je z ganljivo interpretacijo pesmi 'Ne bodi kot drugi' ob spremljavi Blaža Ščavničarja vsem prisotnim vzela dih. Za izjemen zaključek dogodka so poskrbeli uporabniki programa Zavetišče za brezdomne osebe skupaj z mentorji, ki so zapeli pesem 'Moja Sobota'. Izvedba je bila tako iskrena, da je bilo čutiti globoko povezanost njihove skupnosti.«

Širši družbeni učinek

Društvo Mozaik je humanitarno, prostovoljno, samostojno

in nepridobitno združenje, ki si v Pomurju že od leta 2003 prizadeva za povezovanje in uresničevanje potreb ranljivih družbenih skupin. Z razvojem socialnega podjetništva uspešno skrbijo za vključevanje ranljivih družbenih skupin na podlagi njihovega usposabljanja in zaposlovanja v razvojno perspektivnih dejavnostih. Pri delovanju so usmerjeni v zmanjševanje razkoraka med strukturo potreb lokalnega prebivalstva in pomanjkljivo ponudbo za njihovo zadovoljevanje ter tudi v prepoznavanje potreb in problemov okolja. Sodelujejo z državnimi ustanovami in gospodarskimi subjekti ter se povezujejo z drugimi nevladnimi organizacijami, ki ob državi in trgu predstavljajo vse bolj nujni tretji pol razvoja



Društvo s prepoznavnimi programi aktivno sooblikuje razvoj lokalnega okolja.

dejavnosti v Evropi in pri nas. Društvo je v lokalnem okolju najbolj prepoznavno po programih Zavetišča za brezdomne

osebe v Murski Soboti in Ekosocialne kmetije Korenika ter kot soustanovitelj Medgeneracijskega središča Mensana.

Ta veseli dan kulture

ALEKSANDRA GRAH

V spomin na obletnico rojstva pesnika Franceta Prešerna, ki se je rodil 3. decembra 1800, številne kulturne ustanove ta dan široko odprejo vrata.



Obiskovalci so se lahko udeležili brezplačnih kulturnih in umetniških dogodkov v murskosoboški galeriji in muzeju.



V Pomurskem muzeju Murska Sobota je na ogled prenovljena razstava »Ljudje ob Muri«.

Ministrstvo za kulturo je z dnevom odprtih vrat slovenske kulture, imenovanim Ta veseli dan kulture, začelo v Prešernovem letu 2000. Obiskovalci so se v nedeljo, 3. decembra, lahko udeležili brezplačnih kulturnih in umetniških dogodkov v murskosoboški galeriji in muzeju. V galeriji sta bili na ogled aktualni razstavi Štefana Galiča in Bakosa Tamása, za družine pa so pripravili grafično likovno delavnico. V muzeju je potekala družinska delavnica izdelave adventnih venčkov, čez dan pa kar štiri vodstva po aktualnih razstavah, in sicer javno vodstvo po arheološkem delu stalne razstave »Ljudje ob Muri« (smrt in verovanja v prazgo-

dovinskih skupnostih, rimsko obdobje, srednji vek in naselitev Slovanov), javno vodstvo po stalni razstavi »Ljudje ob Muri – Od panonskega morja do žitnice Slovenije« (geološka podoba, poljedelstvo, reka Mura), javno vodstvo po stalni razstavi »Ljudje ob Muri – Dajte Bogu, kar je božjega« (verska podoba prostora, umetnostni slogi od romanike do 20. stoletja) ter za konec javno vodstvo po razstavi del Franca Košarja.

Javno vodstvo po razstavi

V Pomurskem muzeju Murska Sobota je že pred tem potekalo javno vodstvo po prenovljeni razstavi »Ljudje ob Muri«. Razstava, ki je zasnovana v petih prostorih muzeja, je od oktobra

prenovljena in dopolnjena z novimi vsebinami ter pomembnimi arheološkimi odkritji. Na razstavi si je mogoče ogledati izjemne arheološke najdbe, ki prikazujejo smrt in verovanja v prazgodovinskih skupnostih, Pomurje v času rimskega imperija ter slovansko poselitev. Predstavljeni sta tudi verska podoba prostora, ki ga zaznamujejo katoličani, protestanti in judje, ter cerkvena umetnost od romanike do 20. stoletja. Nazorno so prikazani še pokrajina z geološkimi in krajinskimi značilnostmi ter z reko Muro in mlini, mineralne vode ter različni načini obdelave zemlje in spravila pridelkov. Razstavo, s katero muzej prispeva k ohranitvi kulturne dediščine, so podrobneje predstavili muzejski sodelavci.

Projekt spodbujanja bralne kulture

ALEKSANDRA GRAH

Nacionalni projekt Rastem s knjigo letos za sedmošolce poteka že osemnajstič, za dijake prvih letnikov pa štirinajstič.



S projektom v agenciji želijo med drugim predstavljati vrhunske domače ustvarjalce mladinskega leposlovja.

Projekt, ki poteka pod okriljem Javne agencije za knjigo in ob pomoči podpornih ustanov, si prizadeva spodbujati bralno kulturo ter osnovnošolce in srednješolce motivirati za branje mladinskega leposlovja slovenskih avtorjev ter jih hkrati spodbuditi k obiskovanju splošnih knjižnic. S projektom v agenciji želijo med drugim predstavljati vrhunske domače ustvarjalce mladinskega leposlovja. Letos so sedmošolci dobili v dar fantastično pripoved »Modri otok« avtorice Irene Androjne, srednješolci pa pesniško zbirko Vinka Möderndorferja »Romeo in Julija iz sosednje ulice«, kjer diši po ljubezni. »Modri otok« je letos tudi izbrano gradivo za tekmovanje iz Cankarjevega priznanja za učence 8. in 9. razreda. Obe deli sta vrhunski mladinski leposlovni deli, ki ju mladi radi prebirajo. Sedmošolcem Osnovne šole III Murska Sobota je projekt in delovanje Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota z vsemi knjižnično-informacijskimi znanji predstavila knjižničarka Vesna Radovanovič.

V nastajanju »Kurja fizika«

ALEKSANDRA GRAH

Jesenska literarna turneja Ferija Lainščka.

Náš prekmurski literat Feri Lainšček se je na jesenski turneji ustavil tudi v domači Murski Soboti, v tukajšnji knjižnici, kjer je obiskovalcem razkril svoje knjižno potovanje v zgodnje otroštvo, ko je, kot je povedal, dobil nevindna očala, ki mu – tako kot vsem nam – barvajo svet. Po njegovem mnenju je pri pisanju vsakega dobrega romana najbolj bistveno ujeti duh časa. Lainščku ga je pri njegovih zadnjih delih uspelo ujeti s pomočjo aktivne imaginacije oz. priklopa na kolektivno nezavedno. Tako je nastal njegov roman »Petelinje jajce«, drugi del trilogije »Kurji pastir«, v katerem opisuje svoje otroštvo na Goričkem, ko je bil star šest let in je bil v t. i. obdobju magičnega mišljenja. Prvi roman trilogije z

naslovom »Kurji pastir« opisuje prve mesece avtorjevega življenja in njegove starše.

Starša verjela vanj

Predstavil je tudi nekatera druga dela, ki so bila letos natisnjena v knjižni obliki. Založba Droplja je izdala izbor njegove poezije z angleškim prevodom, ki nosi naslov »Kako je ljubezni ime / What is the name of love«. Založba Slovenska matica je natisnila njegovo prozno besedilo za mladostnike »Življenje nima naslova«, založba Didakta pa bogato ilustrirano in glasbeno opremljeno knjigo za najmlajše z naslovom »Na dvorišču ni ograje«. Lainšček o osnovnih temeljih svojega uspeha pravi, da je bilo v njegovem življenju zelo



»Vera, da nekaj bo iz mene – to me je gnalo, ta vzorec je neskončno pomemben.«

pomembno, da sta starša kljub drugačnosti neomajno verjela vanj: »Vera, da nekaj bo iz mene

– to me je gnalo, ta vzorec je neskončno pomemben.« Namignil je, da bo njegov tretji roman oz.

zadnji del trilogije, ki je trenutno v nastajanju, nosil naslov »Kurja fizika«.

Pomurske mlekarne so bile ogrožene

GEZA GRABAR



Osrednja vaja v Gasilski zvezi Mestne občine Murska Sobota v požarne varnosti je vključila enote vseh dvanajstih prostovoljnih gasilskih društev, ki so vadile ob predpostavki, da se je v proizvodnem obratu Pomurskih mlekar v Industrijski ulici v Murski Soboti zvrstilo več izrednih dogodkov.

Scenarij za vajo, ki so jo izvedli po scenariju iz elaborata, ki ga je pripravil namestnik poveljnika Marko Ružič, je na območju tovarne predvidel kar troje nesreč: v skladišču repromateriala je prišlo do iztekanja nevarne snovi, na tovarniškem dvorišču do prometne nesreče s trčenjem osebnega vozila in viličarja, v skladišču gotovih izdelkov pa je zagorelo. Glede na tri nesreče je bila vaja razdeljena v tri samostojne sektorje, v njej je sodelovalo skoraj devetdeset gasilcev s kar devetnajstimi vozili. Po mnenju ocenjevalcev vaje – poveljnika zveze Bojana Horvata, ki je bil tudi vodja vaje, namestnika poveljnika Marka Ružiča ter podpoveljnikov Borisa Gumilarja in Jerneja Šeruge, je bil namen vaje dosežen. Kot je poudaril Ružič, bodo ugotovljene pomanjkljivosti uporabili pri pripravljanju smernic za permanentna izobraževanja.

Taktična vaja v Černelavcih

GEZA GRABAR



Tudi v Černelavcih so se gasilci preizkusili v požarni vaji.

Vajo so v mesecu varstva pred požari pripravili in izvedli tudi v PGD Černelavci, ki je društvo druge kategorije, vanjo pa so vključili še gasilce iz Murske Sobote (pete kategorije) in Veščice (prve kategorije). Vaja je potekala ob predpostavki, da je zagorelo v večnamenskem gospodarskem objektu v strnjnem delu naselja, in sicer je dim prihajal iz prostora, kjer se nahaja kotel za kuhanje hrane za živino. Obstajala je nevarnost, da se bo ogenj prek zračnika razširil na leseno strešno konstrukcijo, del strnjnega objekta je tudi stanovanjski del, na dvorišču pa je še drvarnica, zato so bili na pomoč poklicani gasilci. O veliki požarni ogroženosti domačije, kjer je potekala vaja, priča dejstvo, da so v objektu kar tri garaže za osebna vozila in štirje drugi prostori z nevarnimi snovmi, za objektom na ulici pa je bil še transformator električne energije. V zelo kompleksno vajo gašenja in reševanja so se zato vključili gasilci treh društev, ki imajo zaradi različnih kategorizacij različno opremo in so drugače strokovno usposobljeni. Temu primerna je bila, razdelitev nalog na vadbenem požarišču.

Za njimi je 20 uspešnih let

KSENİJA GLAŽAR

Prekmursko osteološko društvo Murska Sobota, ki že dvajset let s prizadevnim delovanjem skrbi za zdravje članov in širše populacije, je ob občinskem prazniku prejelo zahvalno listino Mestne občine Murska Sobota za leto 2023.

Prekmursko osteološko društvo Murska Sobota je bilo ustanovljeno februarja 2003. Predsednica društva Marija Horvat pravi, da je v Pomurju sprva delovalo Pomursko društvo za osteoporozo s sedežem v Radencih. Člani iz širše okolice so stremeli k temu, da bi sedež društva približali lokalnim okoljem. S tem namenom so bila ustanovljena tri nova društva v Ormožu, Murski Soboti in Ljutomeru. Pobudo za ustanovitev murskosoboškega društva je dala Olgica Farkaš. Veliko energije in motivacije so v pridobivanje novih članov vložile tudi sedanja predsednica in druge članice. Odziv je bil dober, kmalu se jih je nabralo že okoli sto, vodenje društva je prevzela Olgica Farkaš. Društvo je raslo in se razvijalo, članstvo pa povečevalo. Danes je vanj vključenih 340 članov in članic, večina iz Mestne občine Murska Sobota. V veliko pomoč jim je bila Zdenka Podlunšek, ki je uredila prostore za sestanke in priskrbel pisarniški material. Po štirih letih je prevzela vodenje društva, a je zaradi bolezni po enem letu odstopila. Nova predsednica društva je postala Marija Horvat, ki pravi, da je nalogo prevzela z upanjem in vero, da bodo iz društva naredili uspešno zgodbo. Članice izvršilnega odbora so po njeni oceni zelo vestne in zveste nalogam. Tako je delo lažje in prijetnejše.

Ozaveščanje o tej tihi bolezni

Društvo je bilo ustanovljeno, da bi ozaveščali prebivalstvo o osteoporozi in preventivnem načinu življenja. Delovanje je za-

snovalo na ugotovitvah strokovnjakov za to področje zdravstva. S strokovnimi predavanji dobijo člani osnovno znanje o bolezni in zlasti o tem, kako živeti ter samostojno poskrbeti za svoje zdravje. Zdrav življenjski slog je namreč osnova za zdravo življenje brez zlomov. Društveni program dela obsega seznanjanje članstva z osteoporozo ter njenim odkrivanjem in zdravljenjem, o čemer jih na predavanjih poučijo strokovnjaki s področja medicine. Dobršen del vsebine dela se nanaša na privzganje zdravega načina življenja, kamor sodijo aktivnosti, povezane s telesno vadbo, hoja in poznavanje pravilne prehrane, ki tudi preprečuje nastanek osteoporoze. Članom svetujejo pri uporabi zdravil in opozarjajo na stranske učinke. Vsi člani prejema revijo »Sončnica«, obvestila jim pošiljajo po redni in elektronski pošti. Marija Horvat pojasni, da letne programe skrbno načrtujejo ter da marsikateri članici ali članu polepsajo dan in kakovost življenja s to tiho boleznijo, kot tudi imenujejo osteoporozo. Njihova vizija temelji na strokovnosti, dostopnosti, sproščenosti in odprtosti. Tako vsak član društva v programu najde vsebine zase. Sodelujejo s številnimi strokovnimi institucijami ter tako poskrbijo, da so predavanja in delavnice resnično kakovostni. To potrjuje tudi vedno dobra udeležba. Za sprostitev organizirajo različne izlete in vsakoletna letovanja.

Sodelujejo in organizirajo dogodke

Za preprečevanje osteoporoze je zelo pomembno gibanje, zato društvo organizira telo-

vadbo pod vodstvom fizioterapevte, pohode v naravi, tečaje nordijske hoje in dihalne vaje, izvedli pa so tudi številne meritve kostne gostote. Leta 2005 so v Murski Soboti izvedli dogodek ob svetovnem dnevu osteoporoze, ki ga v enem od društev obeležujejo vsako leto. Pohvalijo se lahko s tremi izvedbami Osteotlona, prireditve, ki je namenjena ozaveščanju širše javnosti o osteoporozi, združuje pa tri dejavnosti, pomembne za preprečevanje osteoporoze – gibanje, seznanjanje o bolezni in predstavitve zdrave prehrane. Leta 2012 so jo izvedli v Murski Soboti, leta 2016 v Beltincih in leta 2022 znova v Murski Soboti. Na nacionalni ravni sodelujejo z Zvezo društev za osteoporozo Slovenije, ki jim strokovno in finančno pomaga pri dobivanju sredstev, ki jih potrebujejo za delovanje.

20 let delovanja obeležili slovesno

Dvajseto obletnico delovanja društva so obeležili slovesno in ob vodilu »Časa ne moremo ustaviti, lahko pa ustavimo osteoporozo«. Dogodka so se med drugim udeležili predstavniki več društev za osteoporozo iz različnih krajev Slovenije in vodstvo Zveze društev za osteoporozo Slovenije. Zbrane sta nagovorili predsednica društva Marija Horvat in predsednica Zveze društev za osteoporozo Slovenije Janja Rednjak. V zabavnem delu dogodka so nastopili etnoskupina Falajček in otroci folklorne skupine Osnovne šole Beltinci.



Na njihovih potepih je vzdušje razposajeno.

Najboljši v športu invalidov

ALEŠ CIPOT

Najboljši športniki v mestni občini v športu invalidov v letu 2022 so Sašo Kovač ter ekipa govorečega pikada Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Murska Sobota, ki jo sestavljajo Drago Potočnik, Anton Topolnik in Dušan Cigüt.



Sašo Kovač je inkluzivni mojster juda, ki na tekmovanjih v kategoriji nad 100 kg običajno osvaja prva mesta.

Zavod za kulturo, turizem in šport Murska Sobota je v sodelovanju z mursko-soboško športno zvezo in mestno občino v Gledališču Park konec januarja pripravil slovesnost za najboljše športnice in športnike v mestni občini v letu 2022. Župan Damjan Anželj in predsednik Športne zveze Murska Sobota Andrej Gomboši sta najboljšim športnicam in športnikom ter športnim kolektivom v mestni občini podelila nagrade za lansko leto.

Sašo je inkluzivni mojster juda. Sašo Kovač se je rodil leta 1979 v Murski Soboti. Z judom se je ukvarjal že v zgodnji mladosti v Judo klubu Murska Sobota, in sicer pod mentorstvom očeta Zdenka, ki mu na športni poti tudi zdaj stoji ob strani. Po osnovni šoli, ko mu je bolezen onemogočila nadaljnjo vadbo juda in šolanje, se je

moral invalidsko upokojiti. Z inkluzivnim judom se v Judo klubu Murska Sobota intenzivneje ukvarja od januarja 2016. Vadi individualno in v tekmovalni skupini, ki jo v klubu vodi trener Zoran Kos, zmeraj pa je na treningih tudi oče in trener Zdenko. Sašo je nosilec mojstrskega pasu 1. dan, ki ga je dosegel 19. julija 2021. S tem je postal prvi inkluzivni mojster juda v Sloveniji. V letu 2022 je dosegal odlične rezultate. Aprila je na turnirju Special Needs World Judo Games 2022 v Beverwijku na Nizozemskem v kategoriji nad 100 kg osvojil 1. mesto, prav tako je 1. mesto v tej kategoriji oktobra 2022 osvojil na odprtem prvenstvu Avstrije v inkluzivnem judu v Salzburgu, na državnem prvenstvu Slovenije v inkluzivnem judu, ki je bilo 10. decembra 2022, je v svoji kategoriji nad 100 kg ponovno osvojil 1. mesto. »Občinska nagrada mi

pomeni ogromno. Športno kariero želim nadaljevati ter se uvrstiti na čim več mednarodnih in domačih tekmovanj. Pričakujem, da bom osvajal medalje,« je o nagradi povedal Sašo Kovač.

Ekipa govorečega pikada državni prvak

Govoreči pikado je prilagojen slepim in slabovidnim osebam. Tekmovalcu namreč daje signal z določenega polja ter ga obvešča o zadetem polju, doseženem rezultatu, številu metov in krogov ter preostanku do rezultata nič. Vsa določila tekmovanja so enaka kot pri navadnem pikadu. Ekipo sestavljajo trije tekmovalci – po eden iz kategorij B1, B2 in B3/B4. Kategorije upoštevajo odstotek izgube vida tekmovalca. Ekipo govorečega pikada Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Murska Sobota sestavljajo Drago Potočnik (kategorija B1), Anton Topolnik (kategorija B2) in Dušan Cigüt (kategorija B3). Ekipa je na 7. državnem prvenstvu Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije v govorečem pikadu 23. aprila 2022 v Celju zasedla 1. mesto in postala državni prvak. »Vsaka medalja in še zlasti zlata je dobrodošla, pomeni nam ogromno, še posebej starejšim, ki se ukvarjamo s športi, ki niso fizično zahtevni. Pri pikadu ter vrtnem in steznem kegljanju se moraš zelo osredotočiti, da gre predmet v pravo smer. Čeprav je pikado ozvočen, moraš biti zelo natančen in veliko trenirati. Tako kot vsi športniki tudi mi v trening vložimo kar nekaj truda. Uspeh si želimo ponoviti tudi v letu 2024,« je povedal Drago Potočnik.



Ekipa govorečega pikada Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Murska Sobota (Drago Potočnik, Anton Topolnik in Dušan Cigüt) je v letu 2022 postala državni prvak.

Ostali brez presenečenja

ALEŠ CIPOT



Odbojkarjem Panvite Pomgrada se ni uspelo uvrstiti med 16 najboljših ekip v evropskem pokalu Challenge.

Odbojkarji Panvite Pomgrada so po napredovanju v drugi krog evropskega pokala Challenge proti ciprski Emonii prvo tekmo drugega kroga proti španskemu klubu Pamesa Teruel dobili s 3:1. V Zeleni dvorani v Puconcih so pred petsto gledalci po dobrih dveh urah premagali favorizirane goste iz Španije. Domači odbojkarji so se izkazali zlasti z dobrimi začetnimi udarci ter širino v napadu in odlično blok-obrambo. Na povratni tekmi 29. novembra v španskem Teruelu niso uspeli nadgraditi presenečenja s prve tekme. Po porazu v gosteh s 3:0 je sledil zlati niz. Španci so ga pred 1600 gledalci dobili s 15:10 in se lahko veselijo napredovanja med šestnajst najboljših ekip. Dejan Fujs, trener Panvite Pomgrada, je po povratni tekmi povedal, da niso prikazali energije s prve tekme, kar je bila največja težava. Izpostavil je nihanja v igri, ki se jim dogajajo že celo sezono. Ko ni prave energije, ne morejo premagati niti slabših ekip, kaj šele boljše. »Ko je energija prava, lahko premagamo marsikoga, kar smo letos že dokazali,« je še povedal Fujs.

Cener najboljši domači rokoborec na turnirju

ALEŠ CIPOT



Člani Rokoborskega društva Sobota so v športni dvorani Osnovne šole III Murska Sobota organizirali že 25. mednarodni turnir v rokoborbi.

Na njem je tekmovalo 105 tekmovalcev iz petnajstih klubov in petih držav. Ekipno so domači rokoborci na turnirju osvojili prvo mesto, pred Rokoborskim klubom Senta iz Srbije in Rokoborskim klubom Lika iz Hrvaške. Najboljši domači tekmovalec je bil Mitja Cener. V starostni kategoriji U17 sta prvi mesti zasedla Andrei Bezdijetko (v kategoriji do 62 kg) in Mitja Cener (do 70 kg). V starostni kategoriji U23 je prvo mesto zasedel Luka Gumilar (do 82 kg). Pri dečkih je v starostni kategoriji U7 drugo mesto zasedel Lan Stoisavljevič (sumo borbe), v kategoriji U10 drugo mesto Ivan Bezdijetko (do 38 kg), tretja mesta v kategoriji U7 Nal Stoisavljevič (v sumo borbah), v kategoriji U10 pa Maj Žigo (do 40 kg) in Vitan Ismajlovič (do 43 kg) ter med deklicami v starostni kategoriji U10 drugi mesti Klara Glavica (do 34 kg) in Alina Horvat (do 37 kg). Četrta mesta so osvojili Azai Uršič Kuhar v sumo borbah, Samo Čerpnjak v kategoriji U10 (do 38 kg) in Tinaj Stoisavljevič. Peto mesto je osvojil David Kerčmar v kategoriji U10 (do 31 kg), šesto mesto Vasja Milanov v kategoriji U10 (do 29 kg) ter sedmo mesto Reno Šimunković v kategoriji U17 (do 62 kg).

PRIREDITVE IN DOGODKI		
ponedeljek, 18. 12. 2023, ob 17.00	akademski večer ROMSKI AKADEMSKI VEČER	dvorana Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
torek, 19. 12. 2023, ob 17.00	80. Vanekov večer DR. UROŠ LIPUŠČEK: »OD KIJEVA DO GAZE« , Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija in PIŠK MS	avla Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
četrtek, 21. 12. 2023, in petek, 22. 12. 2023, od 15.00 do 20.00	Praznični december v Soboti BOŽIČNI SEJEM z izdelki domače obrti, rokodelstva in prazničnih dobrot	drevored Martina Luthra
četrtek, 28. 12. 2023, ob 18.00	SILVESTROVANJE ZA ČLANE DRUŠTVA UPOKOJENCEV MURSKA SOBOTA (prijave članov zbirajo na sedežu društva, Kocljeva ulica 4, Murska Sobota)	restavracija hotela Zvezda
nedelja, 31. 12. 2023 ob 17.00 silvestrovanje za otroke od 22.00 silvestrovanje	Praznični december v Soboti SILVESTROVANJE NA PROSTEM s skupino Plamen in DJ Harijem ter ogn-jemetom	Trg zmage

GLEDALIŠKE PREDSTAVE		
sreda, 20. 12. 2023, ob 19.00	glasbena komedija »NUNE V AKCIJI!« , Prospot	Gledališče Park v Murski Soboti
sreda, 27. 12. 2023, ob 19.00	stand-up »FEJMIČI: SAMA STA NAJBOLJŠA« , Kontrabant d.o.o.	Gledališče Park v Murski Soboti
nedelja, 7. 1. 2024, ob 18.00	komedija »AVDICIJA« , Špas teater	Gledališče Park v Murski Soboti
torek, 9. 1. 2024, ob 19.00 (za abonma drama/komedija in izven)	drama »OČE« , Ljudsko gledališče Celje	Gledališče Park v Murski Soboti

KONCERTI		
petek, 15. 12. 2023, ob 18.00	Praznični december v Soboti KATH & THE DEDOS	drevored Martina Luthra
sobota, 16. 12. 2023, ob 18.00	Praznični december v Soboti FRISHKI	drevored Martina Luthra
sobota, 16. 12. 2023, ob 21.00	alternativna godba ELEKTRO GUZZI (At) + HALOBAN (Slo)	Mikkov klubski prostor
nedelja, 17. 12. 2023, ob 17.00	božično-novoletni jubilejni koncert ob 90-letnici PIHALNI ORKESTER MURSKA SOBOTA glavni gost večera Dejan Vunjak vstop prost	športna dvorana OŠ I Murska Sobota
ponedeljek, 18. 12. 2023, ob 19.00	tradicionalni božično-novoletni koncert ORKESTER SLOVENSKE VOJSKE Z GOSTOM	Gledališče Park v Murski Soboti
četrtek, 21. 12. 2023, ob 18.00	Praznični december v Soboti HELP! A BEATLES TRIBUTE	drevored Martina Luthra
petek, 22. 12. 2023, ob 17.00	Praznični december v Soboti UČENCI GLASBENE ŠOLE MUZIKLUB	drevored Martina Luthra
petek, 22. 12. 2023, ob 18.00	Praznični december v Soboti PRAŠNATI	drevored Martina Luthra
sobota, 23. 12. 2023, ob 18.00	Praznični december v Soboti IVANA GALIČ in MIDWATER GOSPEL QUARTET	drevored Martina Luthra
sobota, 23. 12. 2023, ob 20.00	HIP HOP poslušalnica + open mic	Mikk Murska Sobota
torek, 25. 12. 2023, ob 21.00	božični koncert FED HORSES (Slo)	Mikk Murska Sobota
petek, 29. 12. 2023, ob 18.00	Praznični december v Soboti TAKE NINE ORCHESTRA	drevored Martina Luthra
sobota, 30. 12. 2023, ob 18.00	Praznični december v Soboti SARA LAMPREČNIK in ŽAN VIDEČ	drevored Martina Luthra

DOGODKI ZA OTROKE		
vsako sredo ob 16.30	PRAVLJIČNE URICE IN USTVARJALNE DELAVNICE	igralnica Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
sobota, 16. 12. 2023, ob 10.00	Praznični december v Gledališču Park predstava za otroke »GOZDOVILIMO« , Društvo lutkovnih ustvarjalcev	Gledališče Park v Murski Soboti
ponedeljek, 18. 12. 2023, ob 16.15	MONTESORI URICE za mlajše malčke	igralnica Mali ČuDo
torek, 19. 12. 2023, ob 16.30	MONTESORI URICE za starejše malčke	igralnica Mali ČuDo
sreda, 20. 12., in četrtek, 21. 12. 2023, ob 16.30	MONTESORI URICE za predšolske otroke	igralnica Mali ČuDo
četrtek, 21. 12., in petek, 22. 12. 2023, ob 16.30	Praznični december v Soboti PRAVLJICE ZA OTROKE , ZKTŠ in PIŠK MS	Trg zmage
četrtek, 21. 12. 2023, ob 17.00	Praznični december v Soboti PRIHOD OTROK VRTCA M. SOBOTA Z LUČKAMI	grajska ploščad
četrtek, 21. 12. 2023, ob 17.00	Praznični december v Soboti artistska predstava za otroke »NABIRALKA ZVEZD« , Arbadakarba	grajska ploščad
četrtek, 21. 12. 2023, ob 17.00	Praznični december v Soboti PRIHOD DEDKA MRAZA	grajska ploščad
sobota, 23. 12. 2023, ob 10.00	Praznični december v Gledališču Park predstava za otroke »VILINSKI CIRKUS« , artisti Čupakabra	Gledališče Park v Murski Soboti
sobota, 30. 12. 2023, ob 10.00	Praznični december v Gledališču Park animirani in sinhronizirani družinski film »ŽELJA«	Gledališče Park v Murski Soboti

nedelja, 31. 12. 2023, ob 17.00	Praznični december v Soboti SILVESTROVANJE ZA OTROKE	Trg zmage
petek, 5. 1. 2024, dopoldne (za osnovne šole)	film »DANCING QUEEN«	Gledališče Park v Murski Soboti
torek, 9. 1. 2024, ob 9.30	MINI MINI MONTESORI PROGRAM (za otroke od 3 mesecev do 1. leta in mamice)	igralnica Mali ČuDo
torek, 9. 1. 2024, ob 16.30	MONTESORI URICE za mlajše malčke (od 1. do 2. leta)	igralnica Mali ČuDo
sreda, 10. 1. 2024, ob 16.30	MONTESORI URICE za starejše malčke (od 2. leta do treh let in pol)	igralnica Mali ČuDo
četrtek, 11. 1. 2024, ob 9.30	MONTESORI URICE za otroke, ki ne obiskujejo vrtca (od 3. do 6. leta)	igralnica Mali ČuDo
četrtek, 11. 1. 2024, ob 16.30	MONTESORI URICE za predšolske otroke (od treh let in pol do šestih let)	igralnica Mali ČuDo

FILMI		
sobota, 16. 12. 2023, ob 20.00	film »SREČNO NAKLJUČJE« , ZDA, Francija, 96 minut	Gledališče Park v Murski Soboti

četrtek, 21. 12. 2023, ob 19.00 sobota, 23. 12. 2023, ob 20.00	film »OČE IN VOJAK« , Francija, Senegal, 100 minut	Gledališče Park v Murski Soboti
sobota, 30. 12. 2023, ob 10.00	Praznični december v Gledališču Park animiran in sinhroniziran družinski film »ŽELJA«	Gledališče Park v Murski Soboti
četrtek, 4. 1. 2024, ob 19.00 sobota, 6. 1. 2024, ob 20.00	film »OKUS STRASTI« , Francija, 135 minut	Gledališče Park v Murski Soboti
petek, 12. 1. 2024, ob 19.00 sobota, 13. 1. 2024, ob 20.00	film »NESREČNA BITJA« , ZDA, 141 minut	Gledališče Park v Murski Soboti

DELAVNICE		
petek, 15. 12. 2023, ob 16.00	KREATIVNA DELAVNICA izdelava pozitivnih misli, božičnih okrasov, postavitev jelke, izdelava zapestnic in rož iz krep papirja	Društvo kreativne mladine

četrtek, 21. 12. 2023, ob 18.00	»IZBEREM SEBE« – za pozitiven odnos do sebe in svojega duševnega zdravja, delavnico bo vodila Martina Medved iz Brlog nasvetov	Društvo kreativne mladine
---------------------------------	---	---------------------------

PREDAVANJA		
sreda, 20. 12. 2023, ob 16.00	Zoran Vidic: ZNANI SOBOČANCI V PRVI POLOVICI 20. STOLETJA , Društvo prijateljev Sobote in PIŠK MS	dvorana Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
sobota, 23. 12. 2023, ob 10.00	AVTONOMNI PROSTORI V NEOLIBERALNEM ČASU; PREDSTAVITEV PLAC-A , Peter Šuklar in Mikk Murska Sobota	Mikk Murska Sobota
petek, 12. 1. 2024, ob 16.30	predavanja za starše in pedagoge: »DISCIPLINA, MOJA PRIJATELJICA« , samo za prijavljene	igralnica Mali ČuDo

RAZSTAVE		
----------	--	--

stalna razstava	»LJUDJE OB MURI«	Pomurski muzej Murska Sobota
-----------------	-------------------------	------------------------------

občasna arheološka razstava	»TIŠINA GROBOV«	Pomurski muzej Murska Sobota
-----------------------------	------------------------	------------------------------

na ogled do 30. 12. 2023	»VIZUALNA GOVORICA« , DLUPP in PIŠK MS	dvorana Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
--------------------------	---	--

na ogled do 30. 12. 2023	Štefan Küzmič: »MED SLOVENCIM V ŠOMODSKI ŽUPANIJI NA OGRSKEM«	avla Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
--------------------------	--	---

na ogled do 30. 12. 2023	RAZSTAVA IZDELKOV, NAREJENIH V PROGRAMIH ZAPOSLOVITVENE REHABILITACIJE – URI SOČA M, URI Soča, CPR – enota MS in PIŠK MS	avla Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
--------------------------	---	---

na ogled do 30. 12. 2023	PREGLEDNA RAZSTAVA FOTOKLUBA MS ZA LETO 2023 , Fotoklub MS	avla Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
--------------------------	---	---

na ogled do 10. 1. 2024	Štefan Galič: »LESOREZI IZ STALNIH ZBIRK« , Galerija-Muzej Lendava in Galerija Murska Sobota Bakos Tamás: »PAINTING THE BLUES«	Galerija Murska Sobota
-------------------------	--	------------------------

na ogled do 29. 1. 2024	razstava na prostem »DRAGOCENA ZNANJA IZ PRETEKLOSTI« , fotografska razstava rokodelskih dejavnosti iz Pomurja	Soboško jezero
-------------------------	---	----------------

na ogled do 14. 4. 2024	likovna razstava FRANC KOŠAR	Pomurski muzej Murska Sobota
-------------------------	-------------------------------------	------------------------------

na ogled do septembra 2024	ulična razstava »GRONSKA STREJLA PA TA BRZINA« , PMMS	Trubarjev drevored
----------------------------	--	--------------------

sobota, 16. 12. 2023, ob 10.00 sreda, 20. 12. 2023, ob 17.00	POMEŽIKI (vaje gledanja in sproščanja oči ob razstavljenih delih Š. Galiča in Bakosa Tamása)	Galerija Murska Sobota
--	---	------------------------

sreda, 20. 12. 2023, ob 17.00	OTVORITEV FOTOGRAFSKE IN SLIKARSKE RAZSTAVE MLADIH iz Slovenije, Hrvaške, Romunije, Bolgarije, Estonije in Poljske	Društvo kreativne mladine
-------------------------------	---	---------------------------

sreda, 3. 1. 2024 na ogled do 31. 1. 2024	»RAZISKOVALNA DEJAVNOST SPLOŠNE BOLNIŠNICE MURSKA SOBOTA« , Splošna bolnišnica MS in PIŠK MS	avla Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
---	---	---

sreda, 3. 1. 2024 na ogled do 24. 1. 2024	fotografska razstava Valerija Mikložič: »KO TRENUTEK POSTANE VEČNOST« , Valerija Mikložič in PIŠK MS	avla Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
---	---	---

ponedeljek, 8. 1. 2024 na ogled do 11. 1. 2024	RAZSTAVA IZDELKOV ROČNIH DEL PPZDU , Pomurska pokrajinska zveza društev upokoјencev in PIŠK MS	dvorana Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
--	---	--

sobota, 9. 1. 2024, ob 10.00 in 17.00	javno vodstvo po razstavah ŠTEFANA GALIČA IN BAKOSA TAMÁSA	Galerija Murska Sobota
---------------------------------------	---	------------------------

petek, 12. 1. 2024, ob 17.00 na ogled do 31. 1. 2024	Živko Brkič: »MORJE IN KONJI« , Likovna sekcija LIKOS pri KUD Štefan Kovač in PIŠK MS	dvorana Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota
--	--	--

ŠPORT		
vsak torek in petek od 19.45 do 21.00	NAMIZNI TENIS ZA VSE ŽIVLJENJE brez starostnih omejitev, Namiznoteniški klub Sobota	športna dvorana pri SPTŠ/gimnaziji

DOGODKI V HIŠI SADEŽI DRUŽBE – celoten program je dostopen na: <http://www.filantropija.org/murska-sobota/>

vsak ponedeljek od 18.00 do 21.00	TEČAJ BRIDŽA , Romeo Varga	Hiša Sadeži družbe
vsak torek od 16.00 do 18.00	KNJIŽNICA IGRAČ: izposoja igrač in delavnice	Hiša Sadeži družbe
vsako sredo ob 18.00	TRANSMISIJSKA MEDITACIJA , Mihaela Hegeduš	Hiša Sadeži družbe
vsak petek ob 14.00	TAROK – vabljeni ljubitelji igre tarok, Darij Seršen	Hiša Sadeži družbe
petek, 29. 12. 2023, ob 17.00	BIOKINEMATSKE VAJE – REFLEKSNI ŽIVČNI SISTEM IN POMEN – posebno vabljeni ljudje z diagnozo multiple skleroze ali fibromialgije, 2. del, Ludvik Bojnec, obvezne prijave	Hiša Sadeži družbe

DAMJAN ANŽELJ

»V prihodnje bomo morali premišljeno izbirati najnujnejše projekte«

KSENİJA GLAŽAR
FOTO: ALEŠ CIPOT

Decembra 2022 je novi župan Mestne občine Murska Sobota postal Damjan Anželj. Po letu županovanja z nami deli vtise prvega leta, ki je bilo po njegovih besedah polno izzivov. Po nastopu županske funkcije ga je čakalo veliko investicij, ki so že bile v izvajanju, z mestnimi svetniki pa so med drugim sprejeli tudi več pomembnih aktov.

Prvo leto županovanja je za vami. Kakšno je bilo, kako ga ocenjujete?

Kot vsak nov župan sem se moral najprej seznaniti z dejanskim stanjem občine. Priložnosti za uvajanje skorajda ni bilo, saj je veliko projektov že teklo in jih je bilo treba nadaljevati. Zvrstili so se dogodki, na katere žal nismo imeli vpliva. V mislih imam poletna neurja in poplave, pa tudi dogajanje v javnih zavodih. Uvedene so bile nekatere spremembe, med drugim nov režim parkiranja in nove cene. V prvem letu sem se udeležil številnih prireditev. Ponovno smo obudili obiske in sodelovanje s pobratenimi mesti, kar je med epidemijo zastalo. Sledila je priprava novih projektov. V okviru Celostnih teritorialnih naložb, kjer so do sredstev upravičene mestne občine, smo že oddali prve prijave na pozive. Pričakujemo, da bomo v postopkih izbiri. Moram priznati, da je bilo prvo leto res polno izzivov.

Ste zastavljeno uspeli oziroma uspevate uresničevati? S kakšnimi težavami se pri tem soočate?

V bistvu gre za nadaljevanje dela prejšnjega župana in stranke. Ko sem sprejel izziv, smo skupaj pregledali, kaj je že bilo narejeno in v katero smer naj gre razvoj občine. Ocenjujem, da ta razvoj z ekipo uspešno nadaljujemo. Mesto je bilo skoraj vse leto veliko gradbišče. V prihodnjih letih se bomo osredotočili tudi na primestna naselja, ki so bila zaradi večjih investicij v mestu morda nekoliko zapostavljena.

Izziv so vsekakor sredstva. Da je naša mestna občina podfinancirana, sem izpostavil že v predvolilni kampanji. Po podatkih Skupnosti občin Slovenije prejema sredstva za samo 89 odstotkov primerne porabe. Skoraj polovica proračuna gre za tekoče transferje, ki jih občine po zakonu moramo financirati, zato smo na področju investicij precej omejeni. V prihodnje bomo zato morali premišljeno izbirati najnujnejše projekte. Moje vodilo je, da je obljube treba izpolniti.

Katere investicije so najbolj zaznamovale iztekajoče se leto in letošnji proračun?

V začetku mojega županskega

mandata so bile mestne ulice že razkopane, veliko je bilo prometnih zapor zaradi intenzivnih investicij v okviru projektov Celostnih teritorialnih naložb v finančni perspektivi, ki se letos zaključuje. Podoba mesta je po ureditvah lepša, kakovost bivanja je boljša. Vrednost investicij v urejanje kolesarskih povezav, ki je zajemalo tudi urejanje pločnikov ter cestne in preostale infrastrukture, je bila skoraj pet milijonov evrov, od tega je Mestna občina Murska Sobota iz lastnih virov, torej iz proračuna, prispevala 2,6 milijona evrov, preostalo pa so evropska in kohezijska sredstva. Dobili smo 4,3 kilometra novih kolesarskih povezav in pločnikov ter nova krožišča, zasadili smo več kot 150 dreves in uredili zelene pasove. Obnovljena je kanalizacija, vrednost te investicije je bila 1,7 milijona evrov, kar smo v celoti financirali iz občinskega proračuna. Največja investicija v tem letu je pomurski vodovod, kjer dobivamo kar štirinajst kilometrov novega vodovoda. Investicijo izvajamo skupaj z drugimi občinami in je vredna okrog 31,8 milijona evrov, delež naše občine je 4,7 milijona evrov. Pri tem smo zagotovili še lastna sredstva za sočasno obnovo ulic, kjer so potekala navedena dela. Kanalizacijski sistem in vodovod sta bila zastarela. Investiciji sta se izkazali kot zelo upravičeni, saj v času vremenskih nevšečnosti ulice niso bile poplavljeni kot v prejšnjih letih. Z okvarami dotrajanih sistemov smo se prej ukvarjali vsak mesec. Včasih se tovrstnih investicij premalo zavedamo. Najprej so na njihovem mestu gradbišča, ko pa so dokončane, jih ne opazimo, a zelo prispevajo h kakovosti življenja v mestu. Težave imamo še z daljinskim ogrevanjem, kjer je infrastruktura prav tako zastarela in okvare pogoste. Naj omenim še preplastitev Prešernove ulice, v Pušči gradimo vodovod, sočasno urejamo ulice in odvajanje meteorne vode. Zgrajen je bil nov meteorni jašek, ki bo prispeval k poplavni varnosti v naselju. Postavili smo igrišče Gorana Dragića, na mestnem pokopališču uredili žarni zid, v teku je nadzidava zdravstvenega doma, kmalu bosta dokončana obnova parketa v športni dvorani prve osnovne šole in prizidek k četrti osnovni šoli, ki je sicer regijska šola, delež učencev iz naše občine je 38-odstoten, investicije pa financiramo sami. Začela se je gradnja kolesarskega mostu v Polani, kmalu se bo začela ureditev stanovanj v stavbi nekdanje ekonomske

šole. Sprejet je bil OPPN za Fazanerijo, ki bo omogočal dozidavo tribun. Pa sanacija dela daljinskega ogrevanja, asfaltiranje dvorišča pri gasilskem domu v Kupšincih in tako dalje. V letošnjem letu je bilo izvedenih veliko projektov in investicij.

Priprava proračuna za prihodnje leto je v polnem teku. V letošnjem letu se nekateri veliki projekti zaključujejo. Kakšen bo proračun za leto 2024?

Zaradi nerealiziranih kapitalskih prihodkov smo letos morali sprejeti rebalans proračuna in na ta način zagotoviti dodatna sredstva, da smo lahko izvedli vse investicije. Da se nam ne bi kaj podobnega zgodilo tudi v prihodnje, je moja želja dvoletni proračun. Želim, da bo čim bolj realen in investicije kar se da realno ovrednotene. Pričakujem, da bo manjši kot prejšnji, saj tudi na prihodkovni ravni ne bo toliko virov, nesmiselno pa bi ga bilo napihovati.

Težavo predstavlja zlasti pomanjkanje sredstev. Čeprav je država povprečnino povečala za nekaj evrov, je ta še vedno prenizka, sploh glede na zakonske obveznosti, ki jih občine izvajamo. Kot regijsko središče imamo nekaj ustanov regijskega pomena, njihove storitve koristijo ljudje iz celotne regije, pri investicijskih vzdrževanjih in vložkih pa smo večinoma sami. Tudi na ta račun kakšna načrtovana investicija kdaj ni izvedena.

Prepoznali smo že nekatere najnujnejše projekte. V okviru nove perspektive projektov Celostnih teritorialnih naložb imamo na voljo nekaj več kot enajst milijonov evrov, ki jih bomo v prihodnjih letih, če bomo s prijavo seveda uspešni, izvajali. V okviru urbane prenove smo že prijavi prenov Delavskega doma. Gre za zgradbo s prostori občine, ki je v zelo slabem stanju. Fasada odpada, ob vsakem večjem dežju skozi okna teče voda, dotrajana je tudi streha. Dolgoletna želja je tudi obnova objekta TVD Partizan. Pri teh projektih gre za stodontno financiranje upravičenih stroškov, kar je veliko bolj prijazno financiranje kot v prejšnji finančni perspektivi. Pri zeleni infrastrukturi, ki je prav tako financirana v sto odstotkih upravičenih stroškov, smo prepoznali mestni park v Murski Soboti in rakičanski park, ki sta bila v neurjih zelo poškodovana. Prija-



»Nismo bogata občina z velikimi prihodki, zato moramo z denarjem, ki ga imamo, ravnati čim racionalneje.«

vili ju bomo na drugi poziv. V stebru mobilnosti, ki je sofinanciran v višini 80 odstotkov upravičenih stroškov, bomo prijavi Noršinsko cesto, ki prav tako zelo potrebuje obnovo. Razdelili smo jo na tri faze. V prvi fazi bo urejen odsek do odcepa za Rakičan. Drugi projekt je kolesarska steza med Bakovci in Dokležovjem.

Pri pripravi proračuna se posvetujete tudi s predstavniki krajevnih skupnosti, mestnih četrti, društev, združenj itd. Na koncu je verjetno težko vsem ugoditi.

Pri pripravi proračuna vse pokličemo, naj oddajo predloge. Obiskal sem vse predsednike krajevnih skupnosti in mestnih četrti. Na tak način se lažje pogovorimo o njihovih težavah in potrebah. Tudi oni se dobro zavedajo realnih možnosti in omejenosti razpoložljivih sredstev. Letos je v naši občini začela delovati posebna komisija za enakomeren razvoj primestnih naselij, ki bo predloge obravnavala na seji in izpostavila razvojne projekte, ki bodo v prihodnjih letih izvedeni.

Seveda je težko ugoditi vsem. Želje so različne. Naj povem, da se je v prejšnjih dveh letih kljub vsemu tudi po primestnih naseljih veliko naredilo. Kakovost življenja je povsod vsaj približno enaka. Nekatere krajevne skupnosti so vlagale v športne objekte, druge v vaško-gasilske domove, tretje v pločnike itd.

Kako ocenjujete delo mestnega sveta in sodelovanje z mestnimi svetniki?

Sodelovanje z mestnimi svetniki lahko ocenim kot zelo dobro.

Pogovarjamo se in se poslušamo. Komunikacija v mestnem svetu je na visoki ravni. Želim si, da tako ostane. Mestnim svetnikom se za to tudi zahvaljujem. Se pa mnenja kljub temu tudi kdaj krešejo, a so različna mnenja gonilo napredka. Če bi vsi razmišljali enako, ne bi opazili težav. Pred vsako sejo mestnega sveta s predstavniki svetniških skupin predebatiramo posamezne točke dnevnega reda in si izmenjamo stališča. Menim, da na ta način določene stvari rešimo že pred sejo. Tudi z obema podžupanoma zelo dobro sodelujem. Razdelili smo področja, ki jih podžupana pokrivata.

Na sejah mestnega sveta ste z mestnimi svetniki uspeli sprejeti in potrditi več pomembnih odlokov in sklepov. Katere bi izpostavili?

Kot zaposlen v občinski upravi sem se še pred nastopom županske funkcije soočil z odloki, ki so bili zastareli in niso bili usklajeni z zakonodajo. Sprejetje pravilnikov in odlokov seveda zahteva politično voljo. V začetku mandata smo sprejeli nov statut in poslovnik mestnega sveta. Sprejeli smo odlok o ustanovitvi javnega zavoda Zdravstveni dom Murska Sobota in odlok o ustanovitvi sveta ustanovitelja javnega zavoda Zdravstveni dom Murska Sobota, kar je zahtevalo veliko usklajevanja med občinami in župani. Zato se vsem županom in svetnikom zahvaljujem, da smo premogli dovolj politične volje in modrosti ter odloka sprejeli, saj je to v korist občank in občanov ter tudi javnega zavoda. Sprejeli smo tudi OPPN za Športno-rekreacijski center Fazanerija. Fazanerija je na vodovarstvenem območju, zato smo vložili

li veliko napora, da smo pridobili vsa zahtevana mnenja in soglasja, da je navedeni akt lahko bil sprejet. Ustanovljena je bila komisija za enakomeren razvoj primestnih naselij ter primestnih naselij in mesta. Sprejeli smo Strategijo trajnostnega razvoja in trženja turistične destinacije Mestne občine Murska Sobota za obdobje 2023–2028, rebalans proračuna za leto 2023, nov parkirni režim in nove cene parkiranj. Vse to kaže, da se mestni svet zaveda svoje odgovornosti ter da delamo v dobrobit občanov. Odloki in

pravilniki so zdaj usklajeni z zakonodajo, česar nekatere občine ne morejo trditi. Na ta način smo jim lahko tudi vzor.

Praznični čas se je že začel, letošnja praznična ponudba vključno z drsališčem je posodobljena. Zakaj?

Pri delu stremim k temu, da z ekipo naredimo nekaj več. Uvrstili smo se med finalistke občine zdravja, prejeli smo nagrado za najkopaljšče in certifikat Mladim pri-

jazna občina, kar kaže, da hočemo nekaj več. Tudi s tovrstnimi prazničnimi vsebinami želimo občanom dati nekaj več. K postavitvi drsališča smo zato letos pristopili na nekoliko drugačen način. Drsališče bo letos večje, zanimivejše, atraktivnejše. Ker se v zimskem času na področju gibanja malo upočasnimo, želimo občanke in občane s številnimi dejavnostmi pod sloganom »Aktivno, zdravo in zabavno skozi zimo« spodbuditi h gibanju. Mesto je okrašeno s 5500 metri svetlobne vrvi in 65 tisoč lučmi. Gre za svetila LED,

zato bo poraba elektrike razmeroma nizka. V sodelovanju z Zavodom za kulturo, turizem in šport Murska Sobota smo pripravili bogat decembrski program z gostinsko ponudbo in animacijami, da bodo prazniki še lepši. Rad bi se zahvalil tudi vsem sponzorjem, ki so se v velikem številu odzvali ter pripomogli k privlačnejšemu in zabavnejšemu programu.

Kaj želite občankam in občanom sporočiti pred prazniki?

Rad bi se zahvalil za vse dobre predloge in strpnost v času gradbenih del. Starejši so zgradili to našo skupnost in postavili dobre temelje, mi pa moramo z medgeneracijskim sodelovanjem delo nadaljevati in naše kraje razvijati. Kar gradimo, delamo za vse nas. In da tudi mi pustimo dobre temelje za zanamce.

Občankam in občanom želim prijetne praznike. Obiščite dogodke, ki smo jih pripravili za vas. Ostanite zdravi in uspešno zakorakajte v novo koledarsko leto.

ZGODOVINA MESTA

Drsanje na Ledavi ob spremljavi gramofona

ALEŠ CIPOT

Med sprehodom ob Ledavi na severni strani mesta smo se v prejšnjih člankih zaustavili na nekdanjih divjih kopališčih Cipičnjeku oziroma Kolenu ter na Malem Gadu.

Kot smo takrat spoznali, so Ledavo plavalci v toplih mesecih izkoristili za plavanje. Njena struga je bila med Kolenom in nekdanjim Šiftarjevim mlinom namreč »zabujrana«. Ta široki kanal z dokaj počasnim tokom je bil plavalcem dober nadomestek za bližnje kopališče, ki konec aprila in maja še ni obratovalo. Ko so se plavalci preselili v kopališče, je Ledava v glavnem

služila le še za prijetno ohlajitev v najbolj vročih mesecih. To je bilo dejansko namakanje, ne plavanje, saj v takratnih časih veliko prebivalcev mesta ni znalo plavati. Ledavo so odlično izkoriščali tudi ribiči ter »soboška« elita, ki je občasno ob Ledavi prirejala piknike. Elito je predstavljalo največ trideset družin, ki so v Murski Soboti tvorile tako imenovano »malo plemstvo«. Niso bili plemiči po

krvi ali z nazivom, temveč sta jim njihova akademska izobrazba in druženje z lokalnim grofom, ki je bil, kot aristokrati povsod po svetu, tesno povezan z lokalno civilno administracijo, dajala občutek večvrednosti.

Na Ledavi nekoč sekali led

Širok »zabujrani« kanal Ledave so pozimi dobro izkoristili soboški gostinci. Na njej je namreč

nastalo tudi pol metra ledu. Led so najprej nasekali, nato pa uporabljali za potrebe gostinske dejavnosti. Branko Šömen se spominja: »Pozimi je bil na Ledavi deset centimetrov debel led, videle so se ribe. Včasih je počil na dvoje. Delavci tovarne Benko so prihajali z vozovi, sekali led in ga vozili v svoje hladilnike. Po Ledavi smo se drsali. Kasneje po umetnem kanalu, ki je bil skopan od Kolena med Soboto in Černelavci. Na njem je bil zelo dober led. Gospod Štivan je prinesel celo gramofon in smo plesali na ledu. Bilo je idealno za tekmovalno drsanje. Tu sem se pogosto družil s Štivanovo Babšiko, Zdenko Novak, Jožetom Hradilom in dečki iz Turopolja. Oče Štivanove Babšike nas je učil drsalnih figur, ki jih je videl v Budimpešti.«

Največ ljudi je drsalo na travnikih okrog Hidvéga

Branko Šömen v mladinskem romanu »Hoja po vodi« opisuje: »Ko je zapadel sneg in je pritisnil mrz, da ni zmrznil samo potok Ledava, ki je tekkel na severu Sobote, marveč tudi voda v globoki Babičevi kamenščici, iz katere so poleti vozili gramozni pesek za gradnjo hiš, pa tudi travniki, tolumni in jarki v bližini Sobote, sem izvil na dan svoje Honduras drsalke. Bile so imenitne, nove, vendar na ključ. Ko sem si jih pričvrstil na škornje, kar ni bilo najbolj praktično, in se pogljal po gladkem ledu, sem bil neulovljiv. Drsel sem kot izstreljena puščica. Led na Ledavi je bil na sredini preklan, gladek in prozoren kot steklo, da sem videl na dnu zelene bilke in predmete, ki so jih meščani zmetali vanjo. Na ledu so se tu in tam v zavetju, pod drevesi, ki so se nagibala nad reko, zadržale bele lise

zmrznjenega snega, in ko sem zapeljal po njem, je zahreščal pod drsalkami kot zdrobljeno steklo, kot praženec med zobmi. Bilo mi je vroče, zaustavljal sem se, jedel beli sneg in si z njim drgnil pregreta, rdeča lica. Največ ljudi se je drsalo na travnikih okrog Hidvéga ob poti na Goričko. Tam je Ledava zalila večje površine zemlje, poleg travnikov tudi bližnji gozd, tako da smo lahko drsali med drevesi, med njimi smo se cele popoldneve lovili, medtem ko smo na travniku igrali hokej z navadnimi palicami in leseno ploščico namesto paka.« In nadaljuje: »Ko smo igrali hokej, nam je pak odletel na rob poledelega travnika, ki smo se mu počasi približali. Led pod nami je vzdihoval, zlovišče zahreščal, med razpokami je voda silila na površje in nagnetli smo se na rob zmrznjenega travnika.«

Dahavski pingvini nadaljujejo z namakanjem v Ledavi

Dandanes Ledava seveda ni več zanimiva ne za kopanje, ne za plavanje, ne za namakanje, kakor so kopanje v Ledavi imenovali nekoč. Jo pa zato v božično-novoletnem času za namakanje izkoristijo Dahavski pingvini, ki uspešno delujejo na humanitarnem področju, s čistilnimi akcijami skrbijo za varovanje okolja na področju Kamenšnice, najbolj prepoznavni pa so po zdaj že tradicionalnem kopanju v njeni ledeno mrzli vodi na novoletni dan. Nekaj dni pred tem se nekaj najbolj hrabrih članov Dahavskih pingvinov – prav tako zdaj že tradicionalno – namoči v ledeno mrzli vodi Ledave, ki sicer teče po stari strugi nekdanjega Puconskega potoka, nekoliko nižje od stavbe Lidla.



Spravilo ledu na Ledavi. Foto: Jože Kološa - Kološ. | Foto: Jože Kološa - Kološ



Člani Dahavskih pingvinov se v božično-novoletnem času že tradicionalno namočijo v ledeno mrzli vodi Ledave.

Širok »zabujrani« kanal Ledave so pozimi dobro izkoristili soboški gostinci. Na njej je namreč nastalo tudi pol metra ledu. Led so najprej nasekali, nato pa uporabljali za potrebe gostinske dejavnosti.

BOŽIČNE POSLANICE

Naj bo vsem dobro in lepo

GEZA GRABAR

Zakorakali smo v drugo polovico adventa, pri večini polnega pričakovanj in želja. Čeprav se bo tudi na sveti večer čas meril z enakimi vatli, ga bo večina nas doživljala in čutila na način, kot si ga bomo pripravili sami. V svetu nevšečnosti, bolezni, vojn, gorja in nasilja bo tudi praznično obdobje minilo v upanju na boljše čase.

Advent nas ohrabruje, božič pa rešuje

Na postajah štirih tednov Božja svetloba, ki jo pomeni adventni venec, postaja vse močnejša, dokler v polnosti ne zasije v jaslicah. Zvesti simbolni spremljevalci te svetlobe so štiri goreče sveče na zelenju, ki ugasnejo ob prihodu večne in vsemogočne Besede, podobno kot Janez Krstnik, ki je dopolnil poslanstvo preroka, ko se je Beseda razodela ob Jordanu. Advent vabi, naj jo premišljujemo in molimo, da bi jo lahko sprejeli.

Razumljivo je, da se bojimo groženj in nevarnosti, ki strašijo od vsepovsod. To je naravno in človeško. Če pa se le preveč obremenjujemo z mislijo, kaj bo z nami, vedno težje prenašamo sebe in druge. Bremena negotovosti nam lahko docela zagrenijo srce. Pomislimo na Božjega Sina, ki je dobro vedel, kaj bo z njim, vendar se ni obotavljal iz varne Očetove hiše stopiti v nemirnost človeštva. Njegov prihod ni tveganje, ker je bilo že vse predvideno po načrtih odrešenja, ampak je svobodna podaritev Očetu, ki nas po Sinu rešuje iz teme obupa in propada.

Človeško rojstvo Boga, ki je postal majhen Otrok, ni rojstvo giganta, ki bi si z močjo podvrigel ta svet za obvladovanje, ampak je ozdravitev vsega, kar povzroča trpljenje, prebujanje strahove in zaradi česar umiramo. V tem Otroku vse tragičnosti izgubijo moč grožnje in uničenja. Na božič se rojevata novo stvarstvo in človeštvo, ki potujeta do končne pomiritve in blažene izpolnjenosti v Očetovem objemu.

Molim in prosim milostnega Boga, naj v letu 2024, in vedno, od vas oddalji vse nevarnosti in nesreče ter razjasni svoj obraz nad izmučenim človeštvom.

Pogum.

Gospod Jezus Kristus, ki je Knez miru, je vedno z nami.

Vse vas blagoslavljam.

Dr. Peter Štumpf, murskosoboški škof



Luč v temi

Vsak božič se srečujemo z lučkami – na drevesih in zgradbah po mestu, v trgovinah, na božičnih jelkah ... vsepovsod. Ulice in hiše so ponovno božično okrašene, saj ta čas povezujemo z lučkami. Razsvetljujejo najbolj temno obdobje v letu, ko so dnevi najkrajši. Dejstvo je, da tema slabo vpliva na naše počutje in našo produktivnost. V severnih krajih je običajno, da ljudje celo padejo v t. i. zimsko depresijo.

Po drugi strani svetloba ali luč neverjetno pozitivno vpliva na počutje človeka. Povečuje ustvarjalnost, spodbuja zagnanost in vliva upanje. To je tudi sporočilo božičnih praznikov: »Nad prebivalci v deželi smrtne sence je zasvetila luč.« (Sveto pismo, Izaija 9,1) Praznujemo rojstvo njega, ki je rekel: »Jaz sem luč sveta!« To je Jezus Kristus, Božji sin!

V tem svetu postaja vedno bolj temno. Toliko katastrof nas pretresa – vojne, naravne nesreče, ekonomska nestabilnost idr. Temo doživljamo tudi v osebnem življenju – samota, prepiri, razdor v družinah, bolezni in žalost. Na ta svet, ki ga pretresajo mnoge krize, je prišel Jezus Kristus, da bi vsem nam prinesel upanje in luč, ki razsvetli našo najglobljo temo. »Bog je namreč tako ljubil svet, da je dal svojega edinorojenega Sina, da bi se nihče, kdor vanj veruje, ne pogubil, ampak bi imel večno življenje.« (Janez 3,16) Na to nas želi Bog spomniti v božičnem času.

Jezus je luč, po kateri lahko spoznamo, da nas Bog ljubi. On je luč, s pomočjo katere lahko jasno vidimo, kaj se dogaja z nami. On je luč, ki sveti v temi, da jasno vidimo prihodnost in upanje. Vemo, da naše duhovne teme ne more pregnati sij luči ali sveč, ampak le Jezus. Kot je rekel: »Jaz sem luč sveta. Kdor hodi za menoj, ne bo hodil v temi, temveč bo imel luč življenja.« (Janez 8,12)

Vsem občanom želim vesele božične praznike, v novem letu pa Božji blagoslov.

Andrej Bojnec, pastor binkoštna cerkve Murska Sobota



Naj nam mir, sprava in ljubezen napolnijo srca

Apostol Luka opisuje srečanje starega Simeona z novorojenim Jezusom, ki ga starša prineseta v jeruzalemski tempelj. Soočenje bogaboječega Simeona močno prevzame, njegovo srce se napolni s takšnim navdušenjem, da poln veselja izgovori: »Gospodar, zdaj odpuščaš svojega služabnika po svoji besedi v miru, kajti moje oči so videle tvojo rešitev, ki si jo pripravil pred obličjem vseh ljudstev.« (Lk 2, 29-32)

Pred nami so prazniki, ki jih kristjani obhajamo v veselju in upanju. Božič govori o dobri volji in ljubezni Boga, namenjeni vsem ljudem. S tem nebeški Oče prepričuje ljudi o svoji globoki, izjemni in neusahljivi ljubezni, da bi se lažje in brez obotavljanja vrnili nazaj k njemu. Iz solidarnosti z nami postane Bog človek. Kristus prihaja v ta svet, da bi se poistovetil z nami v trpljenju, bolezni in žalosti, seveda tudi v veselju, zdravju, uspehu in uživanju. Človeško dimenzijo pa prebije z vstajenjem od mrtvih, z vnebohodom in kraljevanjem na Božji desnici. Tako življenje, ki se odvija v skupnosti z Bogom, navkljub težavam, bolečinam, žalosti, nepravilnosti in kruti smrti v končni fazi, postane zgodba o uspehu in zmagovalstvu. Prav ta vidik poudarja angel s svojim sporočilom: »Ne bojte se! Glejte, oznanjam vam veliko veselje, ki bo za vse ljudstvo. Danes se vam je v Davidovem mestu rodil Odrešenik, ki je Mesija Gospod.« (Lk 2, 10-11) Tako je božično sporočilo tudi v času vojne v Ukrajini, spopadov v Izraelu in drugod po svetu, lakote v različnih delih sveta, izgube doma ali drugih materialnih dobrin zaradi avgustovskih poplav v Sloveniji dobra novica, saj izpričuje, da je Kristus tudi v teh trenutkih med nami. Božja ljubezen je še zlasti v času umiranja, trpljenja, žalosti, osamljenosti, migracij in vojn veselo sporočilo. Kajti Božje sporočilo, ki si utira pot v naša srca in razsvetljuje naš um, razveseljuje in tolaži, krepi in spodbuja. Oznanja nam veselo sporočilo, da nas Bog ljubi, da je vedno z nami in da nas željno pričakuje v svoji skupnosti. Glasi se: »Ne bojte se! Glejte, oznanjam vam veliko veselje, ki bo za vse ljudstvo. Danes se vam je v Davidovem mestu rodil Odrešenik, ki je Mesija Gospod.« (Lk 2, 10-11) Prav zaradi tega lahko skupaj s svetopisemskim Simeonom tudi mi povemo: »Gospodar, zdaj odpuščaš svojega služabnika po svoji besedi v miru, kajti moje oči so videle tvojo rešitev, ki si jo pripravil pred obličjem vseh ljudstev.« (Lk 2, 29-32) Naj mir, sprava in ljubezen napolnijo srca vsakega posameznika, ki prebiva na našem Modrem planetu.

Ob tej priložnosti bi se rad iz srca zahvalil predstavnikom policije, vojske in gasilcem, še zlasti pa zaposlenim v zdravstvu, v domovih za ostarele, številnim prostovoljcem, ki delijo človeško in Božjo ljubezen s trpečimi, umirajočimi in osamljenimi, vsem pa zaželel blagoslovljen, zdrav in z angelskim veseljem napolnjen Božič.

Mag. Leon Novak, škof evangeličanske cerkve AV v Sloveniji



TURISTIČNI POTENCIALI

Murska Sobota z okolico na turističnem zemljevidu: kje smo, kam gremo?

NATALIJA KREFT

FOTO: VISITMURSKASOBOTA.SI

Murska Sobota je v preteklosti dosegla pomembne turistične uspehe, vključno z razvojem novih produktov, vključitvijo v Zeleno shemo slovenskega turizma in izboljšanjem kakovosti storitev. Kljub temu si na področju turizma občina z zavodi prizadeva za nadaljnji trajnostni razvoj, z velikim poudarkom na javni in skupni turistični infrastrukturi.

Najpomembnejši projekt destinacije je ureditev in revitalizacija degradiranega območja ob Soboškem jezeru. Občina ga je zastavila kot odgovor na izzive, ki se v občini in regiji pojavljajo v gospodarstvu in demografiji. V projektu je bil vzpostavljen uspešen interaktivni doživljajski in promocijski park Expanso, poleg tega je bilo delno urejeno območje Soboškega jezera. Nove vsebine ob jezeru bodo cilj občine in zavodov tudi v prihodnje. Tako so recimo v RIS Dvorec Rakičan pri jezeru postavili ptičjo opazovalnico, Zavod za kulturo, turizem in šport Murska Sobota je ponudbo dodatno obogatil z možnostjo izposoje štiridesetih trekking koles in organizacijo večjih dogodkov ob jezeru. Ker območje ponuja še več priložnosti, so na občini več kot zadovoljni z odobritvijo novega projekta.

Nadaljevanje razvoja jezera

Tokrat je bila uspešna na javnem razpisu za sofinanciranje vlaganj v javno in skupno turistično infrastrukturo ter naravne znamenitosti v turističnih destinacijah, ki ga je razpisalo ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport. »Projekt, imenovan Soboško jezero 2, bo vključeval vzpostavitev inovativne razgledne površine na pontonskem pomolu,

ki bo imel tudi sekundarne funkcije informativne točke s predstavitvijo naravne in kulturne dediščine območja Soboškega jezera ter tudi prireditvenega objekta, urejanje brežine za počitek, postavitev polnilnih postaj za polnjenje steklenic in bidonov ter pitnikov s pitno vodo, postavitev solarnih klopi in polnilnih postaj za električna kolesa in še več. Ta investicija bo dodatno izboljšala turistično ponudbo ob Soboškem jezeru,« pojasnjuje Daniel Ulčar, projektni vodja pri Zavodu za kulturo, turizem in šport Murska Sobota, ki je poskrbel za vsebinski del vloge. S projektom bodo tudi urejene tematske interpretacijske točke za otroke na temo Soboškega jezera in njegovih naravnih habitatov, ki bodo imele tudi taktilne elemente oziroma elemente čutne poti, postavljeni bodo še pametni ekološki elementi za osveščanje obiskovalcev, merjenje onesnaženosti zraka, zbiranje odpadkov in štetje obiskovalcev.

Turistična destinacija Murska Sobota – trajnostni življenjski slog

Razvoj turizma je odslej jasno in strateško zapisan v Strategiji trajnostnega razvoja in trženja turistične destinacije Murska Sobota za obdobje 2023–2028. Izvajalec strategije Razvojni center Murska Sobota je v sodelovanju z relevantnimi deležniki pripravil ambiciozen načrt. Namen strategije je usmeriti in pospešiti razvoj turizma kot pomembne gospodarske panoge mesta ter vzpostaviti trdno strukturo za skupni razvoj produktov in storitev. Z vizijo postati prepoznavna turistična destinacija trajnostnega življenjskega sloga do leta 2028 strategija zajema kvalitativne in kvantitativne cilje ter 25 ukrepov za njihovo uresničitev.

Šest dokončanih in dva nova projekta za razvoj turizma

Zavod za kulturo, turizem in šport Murska Sobota je v preteklosti uspešno pridobil in izvedel šest projektov, ki so v mestu pustili trajni pečat. V okviru projekta Rediscover so na zavodu z željo, da bi ponovno odkrili, ohranili in izpostavili skrito judovsko dediščino podonavske regije, izvedli številne aktivnosti, ki so prinesle nove turistične priložnosti. Med drugim je bil oblikovan kulturno-turistični produkt Soboška židovska pot



Raznolikost ponudbe predstavlja privlačnost za turiste in lokalne prebivalce.

s šestnajstimi točkami judovske kulturne dediščine v Murski Soboti, virtualna predstavitev oz. rekonstrukcija nekdanje sinagoge je obiskovalcem brezplačno na voljo v Hranilnici prekmurskih dobrot, postavljena je bila ograja na judovskem pokopališču in izvedena razstava »Arhitekturne oblike«, ki je predstavila dela arhitekta Lipóta Baumhorna, avtorja sinagoge v Murski Soboti. Pripravili so tudi krajši film »Soboška židovska pot – Da se ne pozabi!«.

Mesto je s projektom IronCurtainCycling, ki je bil zasnovan za spodbujanje kolesarjenja in raziskovanja območij ob Železni zavezi, ki je nekoč delila vzhod in zahod Evrope, pridobilo povezano in označeno mrežo kolesarskih poti, kolesarski center, kolesarski počivališči (Krog, Bakovci) in štirideset koles z opremo za izposajo. Zlasti je mesto pridobilo nadgradnjo sistema Soboški biciklin, in sicer tri nove postaje in petnajst novih koles, od tega šest električnih. Več o preostalih projektih je objavljeno na spletni strani zavoda.

V minulih nekaj letih je s projekti zavod izvajal tudi uspešno promocijo destinacije in turističnih produktov na novi spletni strani Visitmurskasobota ter na družbenih omrežjih. Prav tako so bili uspešni še z eno prijavo na razpis.

Nadaljevanje projekta IronCurtainCycling

Zavod je pridobil projekt v



Murska Sobota kot zelena destinacija.

madžarskem programu Razvoj inovativnega modela kolesarske destinacije v slovensko-madžarski obmejni regiji (ICDM), ki se nadaljuje iz programa ICC ter se v glavnem osredotoča na mehke vsebine, kot so med drugim pripovedovanje zgodb, delo s ponudniki in njihovo povezovanje, mentorski programi in certificiranje. »Veseli nas tudi odobrena investicija v šest električnih koles, kar bo prispevalo k trajnostnemu razvoju destinacije,« doda Ulčar. Projekt ima več ključnih ciljev, med katerimi izstopajo oblikovanje skupnega trajnostnega modela za kolesarski turizem in promocijska strategija, usposabljanje in mentorstvo ponudnikov turističnih storitev ter oblikovanje novega tematskega kolesarskega produkta v kombinaciji z obstoječimi elementi ponudbe.

Potencial območja reke Mure

Velik potencial ponuja tudi reka Mura z okolico. Tako je občina celovito pristopila k izboljšanju prometne infrastrukture na poti do reke z obnovo dveh dotrajanih mostov. Obnova je bila izvedena v okviru projekta Go in Nature, v njem pa so na območju ob reki nastali tudi doživljajski park z interpretativnimi tablamami in igrali za otroke, učilnica na prostem ter opazovalnica živali. Z navedenimi projekti, izvedenimi in novimi, ter z novo strategijo Murska Sobota ne le sledi, temveč usmerja trajnostni razvoj turizma ter postavlja temelje za prepoznavnost in privlačnost destinacije v prihodnosti.

Velik potencial ponuja tudi reka Mura z okolico. Tako je občina celovito pristopila k izboljšanju prometne infrastrukture na poti do reke z obnovo dveh dotrajanih mostov. Obnova je bila izvedena v okviru projekta Go in Nature, v njem pa so na območju ob reki nastali tudi doživljajski park z interpretativnimi tablamami in igrali za otroke, učilnica na prostem ter opazovalnica živali.

KAKOVOST ZRAKA

Ne igraymo se, usoda je v naših rokah

KSENİJA GLAŽAR

Še vedno se premalo zavedamo, kako pomembna je kakovost zraka, ki ga dihamo. Izpostavljenost onesnaženemu zraku lahko namreč občutno vpliva na naše zdravje. Rezultati raziskav kažejo, da ima med vsemi onesnaževalci zraka onesnaženost s prašnimi delci največji vpliv na zdravje ljudi.

Mestna občina Murska Sobota za zmanjšanje onesnaženosti zraka skrbi s številnimi ukrepi, veliko pa lahko naredimo tudi občani.

Kako se zavarujemo pred temi prašnimi delci?

Pomembno je spremljati stanje kakovosti zraka. Na območju Mestne občine Murska Sobota so postavljene tri merilne naprave, ki merijo prašne delce (v Rakičanu, v Cankarjevi ulici v Murski Soboti, obe delujeta v okviru državne merilne mreže, in v Bakovski ulici, ki je bila vzpostavljena v okviru evropskega projekta City Cooperation). Podatki teh merilnih postaj so dostopni na spletni strani Agencije RS za okolje in na spletni strani Mestne občine Murska Sobota.

Semafor kakovosti zraka:

- nizka vsebnost delcev PM_{10} : $< 40 \mu g/m^3$
- srednja vsebnost delcev PM_{10} : $41-75 \mu g/m^3$
- visoka vsebnost delcev PM_{10} : $> 75 \mu g/m^3$

Priporočila NIJZ ob povišanih koncentracijah delcev PM_{10}

- Ne izvajajmo napornejših fizičnih dejavnosti, omejimo se na sprehod, izberimo park ali gozd.
- Bivanje na prostem omejimo na čas, ko je onesnaženost zraka v dnevu najnižja.
- Bodimo pozorni na simptome in znake, kot so kašelj ali pomanjkanje sape, ter zmanjšajmo fizične napore. Če ti znaki napovedujejo poslabšanje osnovne bolezni (kronični pljučni ali srčni bolniki), poiščemo zdravniško pomoč.
- Prispevajmo svoj delež k zmanjšanju izpustov v okolje.

Stanje onesnaženosti zraka z delci PM_{10} na območju Mestne občine Murska Sobota

Po podatkih Agencije RS za okolje je bilo v letu 2022 na merilnem mestu v Cankarjevi ulici v Murski Soboti zabeleženih 39 preseganj mejne dnevne koncentracije delcev PM_{10} , na merilnem mestu Rakičan pa je bilo teh preseganj deset. Četrtno emisij delcev PM_{10} v zimskem obdobju ustvarita promet in kurjenje lesa, male kurilne naprave pa so v kurilni sezoni vir približno dveh tretjin emisij delcev PM_{10} .

Kakovost zraka boljša

Na območju občine je bil od leta 2013 v veljavi odlok o načrtu za kakovost zraka s predpisanimi ukrepi, ki sta jih izvajali država in občina. Vlada je na podlagi podatkov zadnjih treh let, ki so pokazali izboljšano stanje kakovosti zraka na območju občine, s 1. marcem 2022 sprejela odlok o spremembah odloka o določitvi podobmočij zaradi upravljanja kakovosti zunanje zraka in s tem preklicala veljavo omenjenega odloka. Torej se je kakovost zraka v zadnjih letih vseeno izboljšala.

Ukrepi občine za zmanjšanje onesnaženosti zraka

Eden pomembnejših ukrepov je energetska prenova javnih stavb. V zadnjih letih so bili v občini energetsko prenovljeni večina vrtcev, zdravstveni dom in nekaj blokov v Stari ulici, Vrtni ulici in Kardoševi ulici ter stavba Dom tehnike v Kocljevi ulici.

Na področju prometa je bil nadgrajen potniški promet z nakupom novega mestnega avtobusa (Sobočanec), uvedene so bile dodatne linije mestnega potniškega prometa in brezplačni avtobus za občane. S trajnostno parkirno politiko so bili uvedeni parkirišče Park & Ride pri bolnišnici v Rakičanu in dve kolesarnici, vzpostavljen je bil sistem izposoje koles Soboški biciklin in urejena kolesarnica z nadstreškom v središču mesta. Za umirjanje prometa so bila urejena krožišča in določenih več con 30. Za spodbujanje elektromobilnosti je bil uveden sistem souporabe električnih avtomobilov (car sharing), postavljenih je bilo več električnih polnilnic. K zmanjšanju onesnaženosti zraka prispeva tudi ozelenitev mesta. V

Večja verjetnost, da so vrednosti delcev PM_{10} prekoračene, je v zimskem času, še zlasti ob temperaturni inverziji ali neprevetrenosti ozračja in nizkih temperaturah.

zadnjih nekaj letih so bili zasajeni novi drevoredi, zamenjali so dotrajana drevesa, obstoječe zelene površine pa so redno vzdrževane.

Pomembno je tudi redno spremljati in obveščati o kakovosti zraka. Mestna občina občane osvešča s publikacijami in brošurami ter z evropskim tednom mobilnosti in dnevom brez avtomobila. O prekoračenih mejnih vrednostih delcev PM_{10} so občani obveščeni tudi v medijih.

Maja 2015 je bila v Murski Soboti vzpostavljena energetska svetovalna pisarna.

Prihodnje aktivnosti za zmanjšanje onesnaženosti zraka

Na občini se zavedajo problema onesnaženosti zraka, zato izvajajo številne aktivnosti in ukrepe. Pomembne so medijske kampanje za ozaveščanje javnosti o ukrepih v skrbi za boljši zrak, na problematiko onesnaževanja s prašnimi delci PM_{10} opozarjajo tudi z objavami oziroma reportažami na lokalnih televizijskih postajah, v radijskih oddajah, občinskem časopisu in spletnih straneh ter povezave do ARSO. Tudi v prihodnje občina načrtuje energetsko prenovu stavb v mestu, razbremenitev prometa v središču mesta z izgradnjo obvozne ceste in umirjanjem prometa (območje prijaznega prometa), ureditvijo kolesarskih poti in pešpoti, nadgradnjo sistema Soboški biciklin in drugimi ukrepi. Na področju osveščanja prebivalstva bo še naprej spodbujala souporabo električnih vozil ter pametno polnilno infrastrukturo, pravilno rabo lesne biomase v malih kurilnih napravah in zamenjavo starih neustreznih naprav z okolju prijaznejšimi novimi napravami.

Ne spreglejte! 100% subvencije Eko sklada za materialno ogrožene

Nedavno je Eko sklad, slovenski okoljski sklad, objavil razpis v sklopu katerega namenja izdatna finančna sredstva energetske revnim gospodinjstvom. V okviru tega javnega poziva je možno pridobiti spodbudo v višini do 18.000 EUR oz. do 12.000 EUR za toplotno izolacijo streh, fasad, vgradnjo energetske učinkovitih oken, zamenjavo starih kurilnih naprav z novimi na lesno biomaso ter za druge energetske varčne rešitve. Na javni poziv se lahko prijavijo tisti, ki so vsaj polovični lastniki stanovanjskih stavb oz. stanovanj, ki so materialno ogroženi in živijo v stavbah, ki so resnično v slabem stanju in potrebne energetske prenove.

Za pripravo vlog za materialno ogrožene so na razpolago regijski koordinatorji Eko sklada, ki brezplačno vodijo administrativne postopke (potrebno je zgolj stopiti v kontakt z njimi). Na območju naše občine so to:

- | | |
|---|-------------|
| • Tadej Buzeti; www.ekoasistenca.si | 071 690 275 |
| • Sonja Šavel; sonja.savel@mozaik-drustvo.si | 070 336 663 |
| • Anja Žižek; anja.zizek@mozaik-drustvo.si | 070 673 759 |

Energetska svetovalna pisarna v stavbi knjižnice

Pisarna Ensvet za Mestno občino Murska Sobota se nahaja v prvem nadstropju Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota (Zvezna ulica 10, uradne ure so po predhodnem dogovoru v torek od 16.00 do 18.00). Občankam in občanom nudijo informacije o odprtih javnih razpisih za pridobitev nepovratnih sredstev za rabo obnovljivih virov energije in večjo energetsko učinkovitost obstoječih objektov, za novogradnjo skoraj ničenergijske enostanovanjske ali dvostanovanjske stavbe, za električna vozila, za socialno šibke občane za zamenjavo starih kurilnih naprav z novimi kurilnimi napravami na lesno biomaso v stanovanjskih objektih. Za vse prej omenjeno in še za nekatere druge okoljske naložbe je mogoče pridobiti tudi ugodno kreditiranje.

Na svetovanje se je treba naročiti na brezplačni telefonski številki 080 1669 vsak delovnik med 10. in 14. uro ali na spletni strani <https://www.ekosklad.si/>.

Darko Sušnik, energetski svetovalec mreže Ensvet, občankam in občanom svetuje: »Vgradite sodobne kurilne naprave na lesno biomaso, ki morajo ustrezati zahtevam javnega razpisa. V primeru kotla na lesno biomaso z ročnim nalaganjem je treba vgraditi tudi ustrezno velik hranilnik ogrevalne vode. Pri teh kotlih na lesno biomaso je pomembno tudi ustrezno gorivo. Če govorimo o polenih, naj bi uporabljali zračno suha drva. Peleti naj bi bili izdelani iz čistega lesa, s čim manj pepela, vlage in primesi. Za brezhibno delovanje je treba kotel ustrezno vzdrževati in čistiti, saj to pripomore k manjši porabi goriva in manjšemu obremenjevanju okolja z izpusti dimnih plinov.«



Na območju Mestne občine Murska Sobota so postavljene tri merilne naprave, ki merijo prašne delce.

ta), ureditvijo kolesarskih poti in pešpoti, nadgradnjo sistema Soboški biciklin in drugimi ukrepi. Na področju osveščanja prebivalstva bo še naprej spodbujala souporabo električnih vozil ter pametno polnilno infrastrukturo, pravilno rabo lesne biomase v malih kurilnih napravah in zamenjavo starih neustreznih naprav z okolju prijaznejšimi novimi napravami.

Kaj lahko storimo za izboljšanje kakovosti zraka?

Za izboljšanje kakovosti zraka lahko veliko naredimo tudi občani. Poskrbimo za optimalno ogrevanje stavbe, v kateri živimo. Izbirajmo trajnostne oblike mobilnosti. Večinski delež virov prašnih delcev prispevajo zastarele male kurilne naprave, zato se pri ozaveščanju o ukrepih za izboljšanje kakovosti zraka osredotočamo zlasti na zmanjševanje emisij iz kurilnih naprav na lesno biomaso. Ogrevanje z lesom ni vedno ekološko. Le učinkovita raba kakovostnih le-

snih goriv jamči okolju prijaznejše ogrevanje v primerjavi s fosilnimi energenti.

Kaj so delci PM_{10} ?

Delci PM_{10} so izredno majhni, očem nevidni delci (velikosti 10 mikrometrov oziroma 0,01 milimetra) v zraku, ki škodujejo zdravju. Ker so zelo majhni, jih nosnice ne uspejo prečistiti, zato potujejo globlje v dihalo, po krvi pa se prenašajo tudi do drugih organov in povzročajo različne težave. Še zlasti ranljive skupine so starejši, nosečnice, otroci, dojenčki ter bolniki z boleznimi srca, ožilja in dihal. Ti prašni delci so v preteklosti prihajali zlasti iz težke industrije. Te v mestu več nimamo, se je pa povečal vpliv prometa, v zimskem času k povišanju prašnih delcev prispevajo tudi male kurilne naprave na lesno biomaso.



SODOBNA MOBILNOST

Kaj nas čaka, kakšni so trendi?

NATALIJA KREFT

FOTO: VISITMURSKASOBOTA.SI

Sodobni pristopi ter tehnologije v prevozu, ki temeljijo na inovacijah, digitalnih rešitvah, trajnostnih načelih in boljši povezanosti, so vodilo sodobne mobilnosti. Ta se zadnjih pet let odlično razvija tudi v našem mestu.

Eden ključnih elementov sodobne mobilnosti je povečano uvajanje električnih prevoznih sredstev, kot so električni avtomobili, skiroji in kolesa, da bi zmanjšali emisije toplogrednih plinov in odvisnost od fosilnih goriv. Murska Sobota je bila leta 2016 po Ljubljani drugo slovensko mesto s sistemom Avant2Go, hkrati pa tudi med prvimi manjšimi evropskimi mesti, ki nudijo souporabo popolnoma električnih vozil. »Ob vpeljavi sistema souporabe Avant2Go v Murski Soboti smo želeli preizkusiti njegovo prožnost pri prilagajanju na lokalne potrebe ter obenem predstaviti smiselnost uvedbe koncepta souporabe za občanke in občane manjšega mesta. Lahko bi dejali, da gre za laboratorij zelene digitalizirane mobilnosti, ki pa glede na razmeščenost lokacij in pripadajoče infrastrukture uspešno simulira mesto v malem. Lokacije za prevzem in vračilo vozil Avant2Go so namreč na nekaterih ključnih točkah, ki središče mesta povezujejo z okoliško infrastrukturo, kot so denimo Expano ter nakupovalni sredi-

šči BTC City Murska Sobota ter Maximus. Z vitkim načrtovanjem smo mesto tako uspeli povezati s petimi lokacijami in desetimi električnimi vozili kakovostnih proizvajalcev, med njimi je na primer Smart za krajše opravke in okretne skoke po mestu, Zoe pa je primeren tudi za nekoliko daljše poti, denimo v mesta, kjer je storitev Avant2Go danes že prisotna. Sistem je namreč vzpostavljen še v Ljubljani, Mariboru, Kranju, Novem mestu in na ljubljanskem letališču. Na lokacijah smo namestili tudi osem polnilnih točk, da so vozila lahko vselej ustrezno napolnjena,« pove Matej Grošelj iz podjetja Avantcar. Kot doda, storitev uporabljajo fizične osebe ter tudi podjetja, občine in ministrstva. »Veseli nas, da je med fizičnimi osebam širok starostni razpon uporabnikov, kar priča o preprosti uporabi storitve, saj je bila prav široka uporabnost eden naših glavnih ciljev pri snovanju te storitve. Tudi podjetja čedalje bolj prepoznavajo prednosti souporabe v obliki prihrankov pri stroških mobilnosti in lažji logistiki.«

Lastno električno vozilo ali souporaba?

V mestu je zadnje leto zaslediti tudi večje število električnih avtomobilov, ki so vedno bolj cenovno dostopni, a prinašajo številna odprta vprašanja, kot so doseg, pomanjkanje polnilnic itd. Tudi zato je souporaba električnega vozila dvojna rešitev. Polnjenje je urejeno, hkrati pa je eden ključnih ciljev pri izbiri souporabe zniževanje stroškov mobilnosti občan in občanov. »Ob tem so pomembne še druge oblike mobilnosti, na primer javni prevoz in kolesarjenje. Pri tem je eden od izzivov smiselna integracija teh oblik ob podpori tehnologije, poslovnih modelov, infrastrukture, financiranja

in načrtnega ozaveščanja. Menim, da je to na prilagojen način izvedljivo tudi v manjših mestih, kot je denimo Murska Sobota, ki lahko deluje kot vitek laboratorij novih rešitev, ki pozneje postanejo dobre prakse tudi drugod, ali pa se ob ustrezni širši volji in financiranju celo poveže v pomurski mobilnostni grozd z regijskim vplivom.«

Mesto priložnosti

- Kakovosten javni promet, souporaba koles, mesto, prijazno do pešcev in invalidov – te cilje občina zasleduje s Celotno prometno strategijo. V dokumentu so zastavili pet ključnih področij ukrepanja: celovita promocija pešačenja, celovita promocija kolesarjenja, privlačen javni potniški prevoz, izboljšanje motoriziranega prometa in trajnostno načrtovanje mobilnosti. Cilj, da bi bilo mesto na področju mobilnosti prijazno do vseh udeležencev v prometu, še zlasti do pešcev in mobilno oviranih oseb, so upoštevali zlasti pri prenovi mestnega jedra, kjer je vzpostavljen umirjen enosmerni promet. Celotna Slovenska ulica je na istem nivoju in brez ostrih robov, veliko pridobijo družine z otroki, kolesarji, uporabniki skirojev ipd. ter seveda invalidi. S taktilnimi talnimi oznakami je dobro poskrbljeno za slepe in slabovidne.
- Letošnji evropski teden mobilnosti na Slovenski ulici je bil obarvan z odprtjem prenovljenih ulic širšega mestnega središča, s čimer sta se zaključila dva obsežna evropska projekta, in sicer Urejanje kolesarskih povezav – 1. in 2. faza. Kljub dolgotrajni prenovi so že nekaj časa vse novo urejene ulice mestnega središča odprte in prevozne. Zdaj lepo urejene ulice s širokimi kolesarskimi pasovi in ploč-



Uporaba električnih avtomobilov bo v prihodnosti nekaj vsakdanjega.

niki so popolnoma spremenile podobo mestnega središča. Župan Damjan Anželj je ob tem poudaril, da sta mesto in občina s projekti v vrednosti skoraj pet milijonov evrov, od tega je bilo 2,3 milijona evrov sredstev iz Evropskega sklada za regionalni razvoj, mestna občina pa je pri tem vložila 2,6 milijonov evrov, pridobila **4,3 kilometra sklenjenih kolesarskih povezav** in pločnikov, 2 kilometra novih cestišč, 3 krožišča, **2 kolesarski postajališči**, 2 avtobusni postaji, več kot 150 novih dreves, zelene pasove z grmovnicami, novo javno razsvetljavo, novo urbano opremo ter **prvi kolesarski števec za merjenje potovalnih navad občan in občanov**.

- Spodbujanje kolesarjenja ter vzpostavitev kolesarskega omrežja, ki bo mesto povežalo s primestnimi naselji in drugimi občinami, ki mejijo na Mestno občino Murska Sobota, sta pomemben del izvajanja Strategije trajnostne mobilnosti. Tako je v programu in proračunu za obdobje 2023–2026 med načrti tudi izgradnja več kolesarskih povezav v primestnem delu.
- Kot je navedeno v razvojnem programu, je v načrtu dvo-smerna enostranska kolesarska steza med Bakovci in Dokležovjem. Ker bo kolesarska trasa prečkala razbremenilni kanal, je predvidena gradnja kolesarskega mostu. Poleg kolesarske steze med naseljema Bakovci in Dokležovje se obeta še nova kolesarska povezava med Mursko Soboto in Noršinci. Kolesarska povezava na tem območju je načrtovana v okviru ureditve cestne infrastrukture Noršinske ceste in

izgradnje vzhodne obvoznice. Lani poleti je tako občina s pomočjo sredstev iz mehanizma ELENA MOBILITY podpisala pogodbo za izdelavo projektne dokumentacije za celotno ureditev Noršinske ulice s površinami za kolesarje. Financiranje izvedbe te obsežne investicije je načrtovano iz bodočih evropskih razpisov s področja trajnostne mobilnosti. Skupna investicija je grobo ocenjena na 2,7 milijona evrov. Tretja investicija v kolesarsko infrastrukturo v občini je ureditev mostu za kolesarje na poti med Černe-lavci in Polano.

Urejene kolesarske poti pot do poslovnih priložnosti

Avto moto društvo Štefan Kováč Murska Sobota je v sodelovanju z Društvom električnih kolesarjev Slovenije, družbo E-kolesar ter podjetjem Atriva v Murski Soboti, v Noršinski ulici, vzpostavilo poslovalnico Pomurje Bajkič. Gre za poslovalnico, s katero želijo spodbujati uporabo električnih koles med domačini in turisti ter ozaveščati o pomenu trajnostne mobilnosti. Klasičnim električnim kolesom so dodali še specialna električna kolesa, ki so primerna za vse, med drugim tudi za motorično šibkejšje ljudi. Zraven poslovalnice so vzpostavili še pametne polnilne postaje, na katerih je mogoče napolniti tako električna kolesa kot tudi pametne telefone, po potrebi pa je mogoče opraviti tudi hiter servis kolesa, da je pripravljeno za nadaljnjo vožnjo in raziskovanje Pomurja.

Za souporabo kolesa, Prostofer, Sobočanec

Občanom je na voljo sistem souporabe koles Soboški biciklin, ki ga je občina uvedla leta 2017. Od takrat sistem vztrajno širijo in dodajajo nove postaje, v zadnjem letu se je razširil tudi na podeželje. Trenutno sistem obsega 21 postaj za avtomatizirano izposojlo koles s pripadajočo opremo in več kot petdesetimi kolesi, od katerih je šestnajst električnih. V sistem Soboški biciklin so ob Murski Soboti vključene tudi občine Puconci, Ljutomer, Veržej, Tišina in Moravske Toplice.

Občanom je na voljo urejen mestni avtobus Sobočanec, ki trenutno vozi na dveh linijah in povezuje urbano mestno središče s primestnimi kraji. Uspešen in vzoren primer souporabe je tudi sistem Prostofer, oblika prevoza na klic. Prostofer je namenjen vsem tistim starejšim, ki ne vozijo sami, nimajo sorodnikov in imajo nizke mesečne dohodke, pa tudi slabše povezave z javnimi prevoznimi sredstvi. Omogoča lažjo dostopnost zdravniške oskrbe ter brezplačne prevoze do javnih ustanov in trgovinskih središč.



Načini mobilnosti se spreminjajo.

GOSPODARSKI RAZVOJ

»Načrt spodbud za leto 2024 bo razvojno naravn«

NATALIJA KREFT
FOTO: ŽAN KOLMAN**Na ministrstvu za gospodarstvo, turizem in šport se ukvarjajo s politiko in ukrepi spodbujanja podjetništva in konkurenčnosti zlasti na nacionalni ravni.**

Kot pojasnjuje Dejan Židan, državni sekretar na ministrstvu za gospodarstvo, turizem in šport, s politikami in ukrepi zagotavljajo podporo nadaljnji krepitvi mednarodne konkurenčnosti slovenskega gospodarstva ter zagotavljajo čim bolj stabilno, predvidljivo in konkurenčno okolje za rast in razvoj slovenskih podjetij tako na slovenskem kot tudi na tujih trgih. Delujejo na različnih področjih, ukrepi pa temeljijo na zagotavljanju enakih pogojev za delovanje podjetij na območju celotne države, ki pa jih z bolj usmerjenimi regijskimi politikami dopolnjujejo ukrepi ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj.

Raznoliki ukrepi za podporo razvoju

Ministrstvo za gospodarstvo izvaja ukrepe na različnih področjih. »Na področju turizma se soočamo s izzivi, povezanimi z dvigom ugleda poklicev v gostinstvu in turizmu ter privabljanjem novih zaposlenih

v panogo. V lesarstvu se osredotočamo na izkoriščanje potenciala domače surovine lesa pri prehodu v podnebno nevtrarno družbo. Na področju gospodarstva kot celote se spopadamo z izzivi povečevanja dodane vrednosti in konkurenčnosti,« delo osvetli Židan. »Verjame, da so ključ do uspeha zagotavljanje dolgoročno predvidljivega in stabilnega poslovnega okolja ter ukrepi, ki podpirajo vlaganja v raziskave, razvoj in inovacije. Prav tako spodbujamo investicije v zagonska podjetja in razvoj trga tveganega kapitala, s čimer skrbimo za stabilno delovanje podpornega okolja za podjetništvo in inovacije, kot sta SPOT in SIO.«

Odziv na krizne razmere

V zadnjem obdobju smo se soočili z izzivi, kot sta energetska kriza in avgustovske poplave. »Na ministrstvu smo prepričani, da smo se na te krizne situacije odzvali hitro in učinkovito ter v interesu gospodarstva. Pri energetske krizi smo hitro pomagali s korektivnimi ukrepi

sofinanciranja stroškov energije in vzpostavitev posojilnih linij za likvidnostne kredite. Po poplavah smo med prvimi izplačali predplačila za obnovo, kar je prispevalo k hitri obnovi prizadetih območij.«

Prihodnost: izzivi in priložnosti

Kot doda Židan, si v prihodnosti želijo manj kriznih situacij, a so hkrati odprti za razvoj in priložnosti, ki jih lahko prinesejo. Pandemija covid-19 je na primer spodbudila razvoj in uporabo digitalnih tehnologij, medtem ko je energetska kriza spodbudila uvajanje novih tehnologij in varčevanje z energijo. Ministrstvo nenehno zagotavlja delujoče podporno okolje za podjetja, kjer podjetja prejemajo brezplačno svetovanje, mentoriranje in druge oblike podpore. »Vnaprej lahko rečem, da bo letni načrt razvojnih spodbud za leto 2024 zopet razvojno naravn, ob tem pa bodo vzporedno tekli še nekateri interventni ukrepi, denimo za poplave in energetske krize. Podpira-



»Z nenehnim sodelovanjem z gospodarstvom in prilagajanjem dinamiki trga si prizadevamo za vzpostavitev trajnostnega in uspešnega gospodarstva za vse.«

li bomo področja, kot so krepitev podjetništva z vavčerskimi malimi spodbudami, podpora start-up in scale-up podjetjem, vsebinska podpora in finančne spodbude za krepitev krožnega gospodarstva ter razvoja lesnih proizvodov in polproizvodov, spodbujanje mednarodne aktivnosti podjetij, vlaganja v projekte RRI in demonstracijske pilotne projekte ter razvoj turizma in podpora razvoju športa tako z vidika programov kot investicij v športno infrastrukturo. O vrednostih še ne bi govoril, saj je letni načrt še v pripravi.« Prvotna ocena je, da bodo v letu 2024 izplačali okrog 200 milijonov evrov evropskih sredstev, odvisno od dinamike podprtih projektov.

Sodelovanje s pomurskim gospodarstvom

Sodelovanje z gospodarstvom v Pomurju je po oceni Židana pozitivno. »S kohezijskimi sredstvi smo pomagali pri izvedbi več kot

370 projektov, ki so okrepili ekonomsko in poslovno infrastrukturo (poslovne cone Murska Sobota, Turnišče, Dobrovnik, Vudina, Goričko in Lendava), podprli so mala in srednja podjetja in start-upe ter spodbudili investicije, projekte RRI, digitalizacijo in internacionalizacijo poslovanja.«

Skupaj v smeri razvoja in konkurenčnosti

Židan še dodaja, da ministrstvo ostaja zavezano spodbujanju trajnostnega razvoja in povečanju konkurenčnosti slovenskega gospodarstva. »Naše aktivnosti temeljijo na preišljenih politikah, ki podjetjem zagotavljajo potrebno podporo za rast, inovacije in prilagajanje sodobnim izzivom. Z nenehnim sodelovanjem z gospodarstvom in prilagajanjem dinamiki trga si prizadevamo za vzpostavitev trajnostnega in uspešnega gospodarstva za vse.«

»Razvoj dobrega izdelka ni odvisen od lokacije«

NATALIJA KREFT
FOTO: ARHIV INACHI**Ste že opazili izdelek Njamito, polni obrok rastlinskega izvora v flaški? Nas je pritegnil tudi zato, ker za idejo stoji v Murski Soboti dobro poznan obraz, Manuel Kuran.**

Prej desetimi leti je Manuel Kuran v sodelovanju z ekipo FrancFranc zasnoval koncept IDP Expanso, tokrat je s svojim podjetjem Inachi v sodelovanju s projektom LoginEKO ustvaril obrok v flaški. »Ideja je prišla v pogovorih s Fundacijo Login5, katere glavni projekt je LoginEKO. LoginEKO se ukvarja s transformacijo celotnega prehranskega sistema, kar vključuje med drugim tudi razvoj nove, zdrave in priročne hrane, trajnostno in organsko kmetovanje ter sledljivost surovin: od semena in vse do hladilnika. Celostni obrok v flaški, ki smo ga skupaj lansirali, uteleša vse ključne elemente trajnostne proizvodnje: organske rastlinske sestavine, kar se da kratke dobavne poti, sledljivost vseh sestavin in priročno obliko.« Njamito je edinstven, saj je svež in zdrav ter uvaža novo kategorijo obroka v tekoči obliki, ki je v tem prostoru še ni. Izdelek se bistveno razlikuje od smutijev, jogurtov in beljakovinskih šejkov, kar posta-

vlja na preizkušnjo tudi marketinško in komunikacijsko ekipo. »Tu smo stvari obrnili na glavo. Največji izziv pri komunikaciji je točno to, razlikovanje do smutijev, jogurtov in beljakovinskih šejkov. V primerjavi z njimi ima Njamito precej bolj uravnotežena hranila v smislu beljakovin, kompleksnih ogljikovih hidratov in zdravih maščob, hkrati pa ima precej boljši prehranski profil kot druge hitre alternative, po katerih posežemo, ko nimamo časa za kosilo ali večerjo, kot so denimo kos pice, sendvič ali burek,« razloži Kuran.

Odprti za nova partnerstva

»Prepoznavnost je že kar visoka, saj smo digitalno aktivni. Povprašujejo tudi podjetja, ki Njamito naročajo za svoje zaposlene. V načrtu je, da model, skupaj z receptom in razvojno podporo, z drugimi proizvajalci priročnih rastlinskih produktov delimo brezplačno, a pod pogojem, da zagotovijo popolno sledljivost za končnega kupca. Ver-

jamemo, da z iskanjem partnerjev ne bomo imeli težav, saj sta razvojni del in testiranje, ki ju prinašamo v partnerstvo, najzahtevnejša dela celotnega procesa.« Ob štirih okusih, ki so na trgu, že razvijajo drug produkt, ki bo v drugačnem formatu in bo imel tudi drugačne prevladujoče okuse ter bo namenjen drugačni priložnosti. »Vendar bo utemeljen na enakih načelih: rastlinsko, organsko, sledljivo in regionalno. To je nekako naša mantra. Trenutno inoviramo zlasti na področju poslovnega modela, pri grajenju skupnosti in pri daljšanju roka uporabe.«

Potencial v Pomurju

Kuran pojasnjuje, da razvoj dobrega izdelka ni odvisen od lokacije. Je pa ga lažje lansirati tam, kjer so podporniki in kjer je bolj razvita logistična infrastruktura, kjer je mogoče učinkoviteje opraviti vse sestanke in doseči dogovore, zlasti pa lažje sestaviti ekipo z enako vizijo. V Sloveniji je vse to še vedno najlažje in najhitreje v Ljubljani. Kljub temu v Pomurju vidi

potencial, zlasti v turizmu in prehranski industriji. Kljub pomanjkanju boljše spremljanja drugih sektorjev opazja potencial za prehod v sodobnejše produkte, še posebno na področju rastlinske priročne hrane. »Turizem je, seveda, zgodba zase. Pomurje v smislu turistične destinacije sploh še ni zares odkrito.« Spomni na dobro obiskane točke, ki so se razvile v minulih letih, kot so Expanso, mestno središče, Vinarium, kolesarski parki za gorsko kolesarjenje pri Tromeji in v Lendavskih gorah, začelo se je premikati tudi na kulinarinem področju. »Manjkajo še vmesna infrastruktura in sistemske rešitve, ki bi celotno izkušnjo regije povezale in prepričale obiskovalce, da se v Pomurju splača preživeti ves teden. S tem mislim na preprosto in prijazno možnost izposoje koles, supov za Soboško jezero, kajakov za doživetje Mure in avtomobilov za raziskovanje Goričkega ter dodelane pakete in poti obiska med sedemdnječnim bivanjem. Zlasti pa manjkajo večje prenočitvene kapacitete.« Pre-

**Manuel Kuran že snuje nov produkt.**

pričan je, da ga bo poslovna pot še zanesla nazaj v rodno mesto. »Že zdaj se z novonastalim bistrojem Franc, ki kmalu odpira vrata v Slovenski ulici, dogovarjamo za sodelovanje, da bi naš prvi izdelek bil na voljo tudi pri njih.« Zaključuje, da bi pomagalo, če bi bil glas prekmurskih potreb v prestolnici bolj slišen. Za zdaj ga je slišati le ob prazniku združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom, manj pa kot neizkoriščen gospodarski in turistični potencial.

INOVATIVNI PROJEKTI

Ideja, ki je ni uresničil še nihče

NATALIJA KREFT

Tim Topolinjak je v Murski Soboti, natančneje v Obrtni ulici, odprl notranji skate park oz. prvo skate šolo Ollie.

Dolgoletne izkušnje in močna strast do rolkanja so Tima Topolinjaka vodile do odprtja prve skate šole v mestu. Ob tem hitro doda, da vsega tega brez ustrezne spodbude in podpore najbližjih ne bi bilo. »Imel sem močno podporo partnerke, ki je tudi samostojna podjetnica ter sledi svojim strastem in drugačnosti. Njena predanost mi je bila dodatno vodilo in motivacija, da ustanovim nekaj lastnega ter delam to, kar me veseli. Pred tem sem živel v Mariboru, ki ima odlično urejen skate park in razvito skupnost rolkarjev, ki spodbuja rolkanje kot šport in zdrav način življenja. V Mariboru sem se prostovoljno ukvarjal tudi s poučevanjem otrok, kar me je še dodatno navdušilo za to idejo. Zdaj, ko živim

v Murski Soboti, želim to strast in športno dejavnost predstaviti tukaj. Rolkanje ponuja veliko kreativnosti, samodiscipline in priložnosti za razvoj, zato bi to rad delil s tukajšnjo skupnostjo.«

Prvi notranji skate park v Pomurju

Veseli ga, da je zanimanje za skate šolo izjemno. »Smo prvi v Pomurju, ki ponujamo to vrsto dejavnosti, kar je pritegnilo pozornost vseh generacij. Še zlasti me veseli, da je med prijavi za tečaj enako zanimanje med dekleti in fanti. To potrjuje univerzalnost športa in njegovo sposobnost združevanja različnih ljudi ter potrebo po drugačni športni aktivnosti v regiji.« V oktobru so organizirali dneve

odprtih vrat, takrat so si obiskovalci lahko ogledali prostore in se seznanili s programom. Z rednimi urami so začeli v novembru. Poudari, da je šola učenja rolkanja primerna za vse starosti, prav tako za izkušene in neizkušene. Ponujajo programe za otroke in odrasle ter želijo ustvariti skupnost rolkarjev, ki se podpirajo in navdihujejo ter ki skupaj rastejo. Prizadeva, da si ustvarjati nepozabne izkušnje, polne smeha, prijateljstva in adrenalina na štirih kolesih, ob tem pa nudijo varno in zabavno okolje, kjer se bodo otroci lahko naučili prvih skaterskih trikov. Skate park je zgrajen po sodobnih standardih, zato bo otrokom omogočil odlično izkušnjo. Trenutno je Tim edini vadiatelj v skate šoli Ollie, ven-



Skate park je zgrajen po sodobnih standardih, zato bo otrokom omogočil odlično izkušnjo.

dar pa ima v načrtu tudi širitev ekipe, če bo povpraševanje raslo. »Trenutno lahko učim še sam. Ker se želimo prilagoditi potrebam udeležencev, bomo po potrebi v ekipo dodali nove vadiatelje.«

Učenje tehnik rolkanja, a tudi prosto rolkanje

In kaj čaka vpisane? Udeleženci se bodo v skate šoli naučili osnovnih tehnik rolkanja, pravičnega ravnotežja, varnosti in uporabe opreme. Ne glede na to, ali so popolni začetniki ali imajo nekaj izkušenj, bodo v šoli prilagodili program, da bo učenje sledilo njihovim sposobnostim. Ponujajo tedenske ure rolkanja ves mesec, bodisi enkrat ali dva-

„Smo prvi v Pomurju, ki ponujamo to vrsto dejavnosti, kar je pritegnilo pozornost vseh generacij. Še zlasti me veseli, da je med prijavi za tečaj enako zanimanje med dekleti in fanti.“

krat na teden, ter možnost individualnega treninga. »Poleg tega bomo ob vikendih odprti za tiste, ki želijo samo rolkati, ne da bi se udeleževali tečaja.« Prostori skate šole Ollie so na Obrtni ulici 40 v Murski Soboti.

»Verjamemo v moč pozitivnih zgodb«

NATALIJA KREFT

Razvojni center Murska Sobota z izvajanjem projektov skrbi za povezovanje ter ustvarjanje novih priložnosti za izboljšanje položaja in življenjskega standarda romske skupnosti v Murski Soboti.

V okviru Razvojnega centra Murska Sobota so leta 2021 ustanovili projektno pisarno za razvoj romske skupnosti. Ta pobuda je izhajala iz potrebe po celovitem in organiziranem napredku romske skupnosti, medsebojnem povezovanju ter ustvarjanju novih prilo-

žnosti za izboljšanje položaja in življenjskega standarda romske skupnosti v Murski Soboti. »Verjamemo v moč pozitivnih zgodb, zato so naše številne aktivnosti in projekti usmerjeni v prenos dobrih praks ter promocijo pozitivnih zgodb, tako z vidika opolnomočenja romske skupnosti kot

tudi z vidika njenega vključevanja v širše družbeno okolje,« o načrtih pove strokovni sodelavec centra Rok Petje. Pri doseganju zastavljenih ciljev so centru v veliko pomoč evropski in drugi projekti. »V ta namen smo zasnovali projekt Roma Influencers, ki si prizadeva izpostaviti navdihujoče zgodbe uspešnih Romov in Rominj, ki so s svojim delom in vizijo močno zaznamovali našo družbo ter prispevali k razvoju romske skupnosti. S partnerji iz Slovenije, Nemčije in Hrvaške smo se povezali ter združili moči, da bi delili te navdihujoče zgodbe. Naš cilj je spodbujati mlade Rome k aktivni participaciji v družbi. S pozitivnimi zgodbami o uspehu želimo okrepiti njihovo samozaupanje in motivacijo. Pozitivne primere uspešnih Romov in Rominj, projektov in rešitev bomo predstavili v kolumnah, na predstavitvah, v intervjujih ter z videoprispevki.«

Trije projekti za razvoj romske skupnosti

Poleg že omenjenega projekta izvajajo še dva druga, ki se osre-

S partnerji iz Slovenije, Nemčije in Hrvaške so se povezali v duhu medsebojne podpore ter združili moči, da bi delili te navdihujoče zgodbe. Njihov cilj je spodbujati mlade Rome k aktivni participaciji v družbi.

dotočata na razvoj romske skupnosti. S projektom Naprej, ki poteka v okviru programa Active Citizens, se posvečajo opolnomočenju mladih Rominj na področju enakosti spolov ter ozaveščajo širšo javnost o izzivih, s katerimi se srečuje romska skupnost. Tretji projekt je Help to Opportunities in se osredotoča na izboljšanje zdravstvene pismenosti med pripadniki romske skupnosti, pri čemer gradijo na uspešnih zgodbah in prenosu dobrih praks iz tujine.

Temelji za bolj enako, pravično in strpno družbo za vse

»Ti projekti predstavljajo ključen korak v razvoju romske sku-

pnosti v Murski Soboti. Čeprav smo se v preteklosti osredotočali na zagotavljanje osnovne infrastrukture, zdaj prizadevanja usmerjamo v socialni razvoj in širše družbeno vključevanje romske skupnosti. Verjamemo, da so prava pot do tega cilja prenos dobrih praks, izpostavljanje uspešnih zgodb in medsebojno povezovanje. S temi pristopi ne rešujemo le izzivov, s katerimi se romska skupnost sooča, ampak gradimo trdne temelje za bolj enako, pravično in strpno družbo za vse,« še doda Petje.



Pozitivne primere uspešnih Romov in Rominj, projektov in rešitev bodo predstavili v kolumnah, na predstavitvah, v intervjujih ter z videoprispevki

VARNOST IN ZAŠČITA

Pot do uspeha je skupno sodelovanje

GEZA GRABAR

Le s skupnim sodelovanjem vseh sil in močno vpetostjo v okolje bo naš vsakdan varen.

V sistem nacionalne varnosti so poleg sil za varovanje in obrambo vključene tudi sile, ki delujejo na področju zaščite in reševanja. Ob Civilni zaščiti tudi gasilci predstavljajo zelo številčen del teh sil. Na področjih zagotavljanja javnega reda in miru, prometne varnosti ter varovanja premoženja je ključni člen policija. Namestnik poveljnika Gasilske zveze Mestne občine Murska Sobota Marko Ružič poudarja, da je gasilstvo pri nas zelo razvito, saj je Slovenija po številu prostovoljnih gasilcev na tisoč prebivalcev v evropskem vrhu, podobno je tudi v murskosoboški mestni občini, kjer deluje dvanajst prostovoljnih gasilskih društev z okrog 1100 člani, od tega je 418 operativnih gasilk in gasilcev.

Poplave in neurja

Letos si bomo tudi v naši občini gasilce in pripadnike Civilne zaščite najbolj zapomnili po številnih intervencijah zaradi julijskega vetroloma, najbolj v Murski Soboti in Rakičanu, in avgustovskih poplav praktično na območju celotne občine ter tudi po enodnevnem reševanju nasipa zaradi visoke vode na reki Muri v Dolnji Bistrici, gasilci pa so se v kar petih regijskih odpravah udeležili sanacije poplav na Koroškem in v Savinjsko-Saleški regiji. Tudi Denis Gjerek, poveljnik Civilne zaščite Mestne občine Murska Sobota, poudarja, da je analiza intervencij na območju mestne občine pokazala, da je sistem zaščite in reševanja kljub razsežnostim naravne nesreče deloval. »Končna slika po poplavah na območju mestne občine kaže na delno nerešene probleme iz preteklosti, zlasti velja izpostaviti nevzdrževanje nekaterih vodotokov,« je povedal Gjerek in dodal, da v okviru tukajšnje Civilne zaščite deluje 120 pripadnikov, ki

se delijo po dodeljenih nalogah. »Trenutno se v okviru občinske Civilne zaščite soočamo s težavami na področju pridobivanja novih pripadnikov, saj bo treba iz trenutnih evidenc izpisati nekaj pripadnikov, ki zaradi starostne omejitve pogojev ne izpolnjujejo več. Pridobivanje novih, mlajših je težava, saj se je način življenja ljudi spremenil, denimo zaradi oddaljenosti in vrste službe.«

Čez 200 intervencij

Že do konca novembra so naši gasilci opravili krepko čez dvesto intervencij, okrog 85 odstotkov vseh v PGD Murska Sobota, ki velja za osrednjo enoto. Čeprav so gasilci prostovoljci, v njihov redni delokrog sodi tudi področje usposabljanj in izobraževanj, tukaj pa so še tekmovanja in druge dejavnosti. Tudi letos se gasilci niso odzivali samo ob nesrečah, temveč so bili med letom dejavni na številnih drugih področjih, in to v vseh kategorijah – od mladih do bodočih gasilcev in operativcev ter veteranov. Pester nabor izobraževanj za pionirje in mladino, gasilske pripravnike ter operativne gasilce so na ravni svoje zveze opravili sami, gasilci pa so se za pridobitev činov višjega gasilca, nižjega gasilskega častnika in gasilskega častnika vključili v izobraževanja na ravni gasilske regije ter za pridobitev številnih specialnosti na državni ravni; udeležili so se tudi občinskih, regijskih in državnih tekmovanj ter taborov in letnih srečanj na ravni zveze in regije.

Čeprav so društva trenutno solidno opremljena z zaščitno in reševalno opremo, se ta z leti tehnološko stara, enako tudi njeni materiali, zato so po Ružičevem mnenju nenehne izpopolnitve smiselne. Veliko si obetajo od že nekaj časa pričakovane javne infrastrukture in opreme (regijski vadbni poligon za gasilce in republiški pro-

V času poplav so tudi pomurski varuhi reda poleg operativnih izzivov uspešno nudili pomoč in podporo ogroženim ljudem, enako sodelujočim službam reševanja. Že tradicionalno so vključeni v številna humanitarna dejanja.

tipoplavni center), oboje naj bi bilo zgrajeno na območju murskosoboške mestne občine.

Premoženjska in spletna kriminaliteta

Tudi pomurski policisti si prizadevajo, da bi bili čim bolj dostopni in da bi bila regija kar se da varna, saj je varnost vrednota, ki pomembno prispeva h kakovosti življenja ljudi. Še zlasti v teh negotovih časih, poudarja Damir Ivančič, direktor Policijske uprave Murska Sobota. Območje, ki ga pokriva murskosoboška policijska uprava, obsega severovzhodno Slovenijo, meji na tri države – Avstrijo (državna meja je dolga 64 km), Madžarsko (102 km) in Hrvaško (61 km), ima pet območij in dve področni policijski postaji ter številne organizacijske enote. »Največ evidentiranih kaznivih dejanj je še vedno s področja premoženjske kriminalitete, npr. tatvine, goljufije, poškodovanja tuje stvari in vlom,« ugotavlja Ivančič in posebej izpostavlja porast kaznivih dejanj s področja spletnih goljufij, zato občane poziva k previdnosti in obvešča, da banke, pošte in druge ustanove, za katere se izdajajo goljufi, od občanov uradno ne zaprošajo podatkov prek SMS-sporočil ali po elektronski pošti. Sogovornika veseli, da pomurski policisti na področju javnega reda in miru letos niso obravnavali hujših ali množičnih kršitev. »Policisti vsakodnevno interveniramo na javnih krajih in v zasebnih prostorih, kjer smo praviloma uspešni.«

Dogajanja za cestah in mejah

Slika je ugodna tudi na področju zagotavljanja varnosti cestnega prometa, saj so policisti kljub gostejšemu prometu obravnavali manj prometnih nesreč, v katerih je bilo manj hudo in lahko telesno poškodovanih. »Mrtvih udeležencev cestnega prometa je sicer več kot v preteklem letu, vendar je to posledica

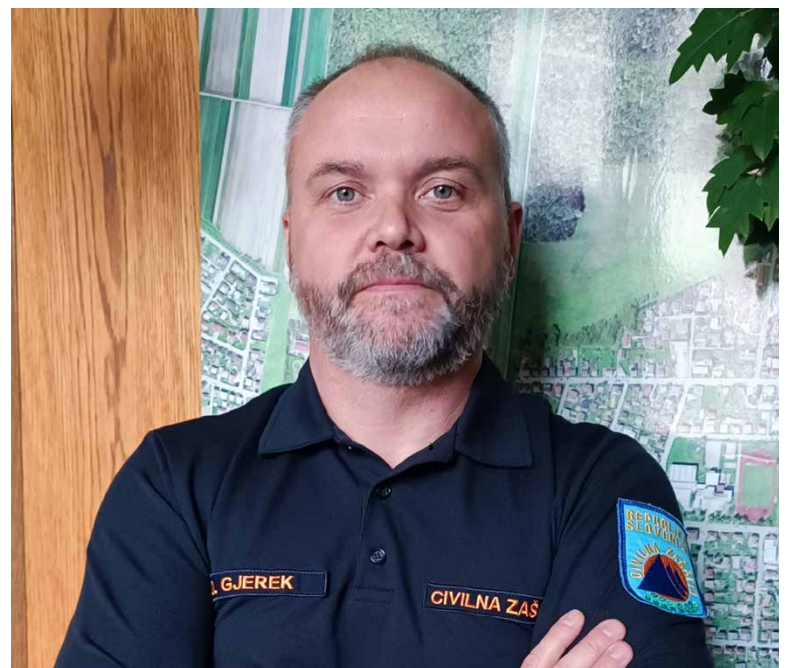


Damir Ivančič: »Ocenjujemo, da je stanje varnosti v pomurski regiji ugodno.«

dica dveh hujših prometnih nesreč v začetku koledarskega leta na pomurski avtocesti.« Z vstopom Hrvaške v schengensko območje je bil z letošnjim letom ukinjen mejni nadzor na meji s Hrvaško; z uvedbo začasnega notranjega mejnega nadzora na mejah z Madžarsko in Hrvaško pa je 21. oktobra letos prišlo do spremembe, ki ponovno omejuje prestopanje državne meje državljanov Slovenije, EU in tretjih držav. Na treh kontrolnih točkah Pince, Dolga vas in Petišovci policisti začasno izvajajo notranjo mejno kontrolo 24 ur na dan, na nekaterih drugih nekdanjih mejnih prehodih pa občasno.

Delati za ljudi

»Policisti svoje delo nenehno prilagajamo družbenim in varnostnim razmeram, pri čemer tesno sodelujemo z državljani. Prav ta partnerski odnos z ljudmi je namreč temelj uresničevanja poslanstva policije – delati za ljudi,« poudarja Ivančič, zavedajoč se, da so lahko pri delu uspešni le ob podpori in pomoči državljanov. Ob tem opozarja, da je nujno izpostaviti tudi dobro sodelovanje z vsemi zunanjimi institucijami in varnostnimi partnerji ter madžarsko narodnostno manjšino in romsko skupnostjo.



Denis Gjerek: »Pred nami je kadrovska prenova na ravni Civilne zaščite mestne občine.«

Denis Gjerek: »V okviru Gasilske zveze Mestne občine Murska Sobota je bila opravljena analiza intervencij, ki je pokazala, da je sistem zaščite in reševanja kljub razsežnostim naravne nesreče deloval.«



Marko Ružič: »Za gasilci je še eno zelo delovno leto.«

GLASBENI SPOMINI

Magnet - legende, ki se poslavljajo

KSENIJA GLAŽAR

FOTO: ARHIV JOŽE RUŽIČ, SKUPINA MAGNET

Spomladi leta 1973 je v Murski Soboti nastala legendarna glasbena skupina Magnet. Številne generacije so se ob njihovih pesmih zabavale na pomurskih plesiščih, nekateri se spominjajo radijskih glasbenih čestitk, tretji njihovih nastopov na maturantskih plesih in koncertih.

Skupino Magnet so ustanovili štirje Jožeti: Jože Gerenčer (bobni), Jože Glažar (kitara, vokal), Jože Ružič (bas kitara) in Jože Vukan (klaviature), vsi z glasbenimi izkušnjami. Sprva so razmišljali o imenu Skupina Jožeti. Ružič je nato predlagal ime Magnet, ki je povezano z njegovo prvo električno kitaro. Oče mu je namreč v tretjem letniku gimnazije kupil akustično kitaro, na katero je Ružič pritrdil magnet, ki ga je izdelal v šoli pri tehničnem pouku, da je ta postala električna. Prvi nastop so imeli leta 1973, v takrat priljubljenem gostišču Pomurje v Žižkih. Sprva so nastopali po pomurskih plesiščih. Jože Ružič, ki je v skupini vztrajal najdlje, v bistvu ves čas njenega delovanja, se spominja, da je bilo v takratnih časih toliko prireditev in da je bilo celo Pre-

kmurje neprestano prepleteno z vabili na veselice. Vabili so jih zaradi pestrega repertoarja, igrali pa so tudi dve lastni skladbi, »Moniko« in »Juliško«, ki ju je napisal Jože Glažar - Dodo in sta bili veliki uspešnici. Cilj, da bi igrali v gostišču Šinjur v Martjancih, ki je takrat veljalo za najbolj znano, obiskano in med ansambli najbolj zaželeno zabavišče v vzhodnem delu Slovenije, se jim je uresničil leta 1974 in sledila so štiri leta nezapornih nastopov.

Spremljevalna skupina številnih glasbenikov

Ves čas delovanja so stremeli h kakovostni glasbeni opremi. Leta 1977 so se po novo, vrhunsko opremo s starim kombijem IMV odpravili v London. Spominjajo se, da je v eno smer porabil kar dvajset litrov motornega olja. V obdobju



Skupina Magnet na poslovnem koncertu v sklopu prireditve Moč glasbe nas združuje (december 2023).

nastopov v gostišču Šinjur je prišlo do prve spremembe v skupini: pridružili so se jim pevec Jože Gerič, klaviaturist Jože Grlec in bobnar Drago Tavčar. V 80. letih so se odločili za popolnoma nov način delovanja. V delno spremenjeni zasedbi (Laci Györek - klaviature, Branko Sapač - kitara, Brane Battisti - bobni, Jože Ružič - bas kitara, Borut Kocjan in pozneje Borut Sešek - vokal) so kot spremljevalna skupina začeli sodelovati s pevci in pevkami zabavne glasbe. Najprej so spremljali Iva Mojzerja. To so časi gostišča Kolišče Bobri v Dolnji Bistrici, ki je bilo vedno polno obiskovalcev. Pozneje so spremljali še Alfija Nipiča, Simono Weiss, Marjana Smodeta, Moni Kovačič, Darka Domjana, Jasno Zlokič, Zlatka Pejakovića, Nedo Ukraden itd. Tak način dela je zahteval veliko vaj in nenehna potovanja. Gostje prireditev so bili pogosto tudi humoristi. Spomladanski del leta so preživeli v Diani, kjer so mnoge generacije pomurskih dijakov zabavali na maturantskih plesih.

Nato začnejo ustvarjati lastno glasbo

V vseh letih delovanja je prišlo do več zamenjav zasedbe. Leta 1987 so skupino sestavljali pevec Miha Balažič, klaviaturist Boris Vučklič, kitarist Branko Sapač,

bobnar Vlado Mičev ter Jože Ružič kot basist in vodja skupine. Odločili so se ustvarjati lastno glasbo. Za prvi projekt so se povezali z Brankom Jovanovićem - Brendijem (Don Juan) in Slavcem Kovačičem (Čudežna polja), ki sta prispevala večino skladb. Začasen studio so ustvarili doma pri Borisu Vučkliču, ki je pesmi aranžiral in naredil demoposnetke. Odnegli so jih v Ljubljano na založbo ZKP RTV, kmalu dobili termin za snemanje v takrat legendarnem studiu Tivoli in izdali kaseto »Bodi srečna, Julija« (1988). Največji uspešnici s te kasete, ki je dosegla srebrno naklado, sta bili »Bodi srečna, Julija« in »Jutri sin vaš bo postal vojak«. S tem se je začelo najbolj ustvarjalno obdobje skupine Magnet. Pozneje so izdali še tri kasete in tri CD-je ter skupno posneli 61 skladb. Najbolj uspešna je bila kaseta »Oženil se bom« (1989), ki je dosegla zlato naklado. Večino pesmi so takrat napisali člani skupine. Največji uspešnici s te kasete sta bili »Monika« in »Adijo, ljubica«, pri slednji je z Mihom Balažičem zapela Neda Ukraden. Z izdajo CD-jev so postali pogosti gostje radijskih postaj, sodelovali so v glasbenih oddajah RTV Slovenija, POP TV in TV AS. Letno so imeli tudi po 140 nastopov, včasih celo po dva na dan. Obredili so celo Pomurje in Slovenijo, z Nedo Ukraden, s katero so še

vedno sodelovali, pa celo Jugoslavijo. V nepozabnem spominu jim ostaja turneja »Lord Extra« iz leta 1988, ko so mesec dni z ladjo pluli od slovenske do črnogorske obale in imeli vsak dan v drugem kraju koncert na ladji. Leta 1988 so se z Nedo Ukraden podali na prvo enomesečno turnejo po Avstraliji.

Nastopi vse do leta 2022

Leta 1993 je skupino zapustil Miha Balažič, zamenjal ga je Oliver Antauer, Borisa Vučkliča pa Gorazd Kozmus. Ostali so kitarist Branko Sapač - Sančo, bobnar Vlado Kičev in basist Jože Ružič. Leta 1994 so posneli album »Češnje in dekleta«. Producent je postal Rajko Dujmič (Novi Fosili), ki je napisal skladbo »Mon Cheri«. Leta 1996 se je tragično ponesrečil dolgoletni član Branko Sapač. Leto dni pozneje so se skupini pridružili pevka Karmen Sreš, klaviaturist Jože Sreš, kitarist Aleš Miholič in bobnar Marjan Vidic. To je bila edina zasedba z žensko vokalistko. V tem času so začeli intenzivno sodelovati s Simonom Weiss. Leta 1999 se jim je ponovno pridružil Miha Balažič. Nastopali so vse do leta 2022, ko so prenehali z aktivnim nastopanjem. Ponovno so se zbrali ob 40. obletnici skupine leta 2013, in sicer v sestavi Miha Balažič, Vlado Mičev, Boris Vučklič in Jože Ružič. Izdali so jubilejni CD »Uspešnice«. Koncertu v Murski Soboti, na katerem se jim pridružilo veliko gostov in nekdanjih članov, so sledili še nastopi na Soboških dnevih junija 2013 in v nekaj krajih po Pomurju. Skupina je nato nastopila še 19. julija 2014 na prireditvi Prekmurska noč na letališču v Rakičanu. V začetku decembra so se še zadnjič zbrali na poslovnem koncertu pri Benediktu. Poleg omenjenih članov so krajši čas v skupini nastopali še Toni Šafarič (vokal), Srečko Merklin (kitara), Mirko Horvat (kitara), Marko Vučko (kitara), Danilo Balog (bobni), Miran Celec (bobni) in Danilo Karba (bobni).



Skupina Magnet leta 1992: Jože Ružič - bas kitara, Vlado Mičev - bobni, Gorazd Kozmus - klaviature, Branko Sapač - kitara, Miha Balažič - vokal.

Skupina Magnet je izdala štiri kasete in tri CD-je ter skupno posnela 61 skladb. Najbolj uspešna je bila kaseta »Oženil se bom« (1989), ki je dosegla zlato naklado. Letno so imeli tudi po 140 nastopov, včasih celo dva na dan.

Nastopali so vse do leta 2022, ko so prenehali z aktivnim nastopanjem. Ponovno so se zbrali ob 40. obletnici skupine leta 2013, in sicer v sestavi Miha Balažič, Vlado Mičev, Boris Vučklič in Jože Ružič. Izdali so jubilejni CD »Uspešnice«. Koncertu v Murski Soboti, na katerem se jim pridružilo veliko gostov in nekdanjih članov, so sledili še nastopi na Soboških dnevih junija 2013 in v nekaj krajih po Pomurju. Skupina je nato nastopila še 19. julija 2014 na prireditvi Prekmurska noč na letališču v Rakičanu. V začetku decembra so se še zadnjič zbrali na poslovnem koncertu pri Benediktu.



Druga zasedba skupine Magnet (1975-1980): Jože Gerič (trobenta, vokal), Jože Ružič (bas kitara), Jože Vukan (klaviature), Drago Tavčar (bobni).

PREHRANA IN GIBANJE

Recepti za zdravo in učinkovito leto 2024

MELITA MARIČ

FOTO: OSEBNI ARHIV

Marina Zakič opozarja na osnovne prehranske smernice in zmote o prehrani, Alen Balažic pa poudarja pomen gibanja za boljšo učinkovitost. Triatlonec Štefan Buzeti prisega na vztrajnost in vsakodnevni trening.

71-letnik iz Bakovcev se je v začetku septembra v avstrijski Radgoni udeležil ultratriatlona. Preplaval je 7,6 kilometra, prekolesaril 360 kilometrov in pretekel 84,4 kilometra. Buzeti je bil najstarejši udeleženec in je ciljno črto prečkal po 34 urah, 2 minutah in 15 sekundah ter skupno končal na 14. mestu. Prijavljenih je bilo 25 tekmovalcev, od tega jih je 19 uspešno zaključilo tekmovanje. »Sem zmagovalec v kategoriji nad sedemdeset let, ker sem letos v tej kategoriji edini premagal to razdaljo. Leta 2018 jo je na Floridi uspelo premagati staremu znancu Bakovcev, Francozu Guyju Rossiju,« pojasni Buzeti, ki se s športom ukvarja že vse življenje. Pravi, da ga vedno zanima, česa je organizem sposoben. Trenutno ima sicer v mislih samo ultrarazdalje. »Na tem področju je manj tekem in tudi manj tekmovalcev. Letos je bilo pod okriljem Mednarodnega združenja za ultratriatlon le šest tekem, in sicer v Bra-

ziliji, ZDA, Franciji, Nemčiji, Švici in Avstriji. Tri so bile zaradi premajhnega števila prijav odpovedane. Pri ultratriatlonu ni pomembna hitrost. Tu veljajo vzdržljivost, dobro načrtovane priprave in vsakodnevni trening. Približno kot pokojnina, saj si jo moraš razdeliti tako, da ti do naslednje ne zmanjka.«

Balažic: Jejite raznoliko in gibajte se

Alen Balažic je diplomirani fizioterapevt, ki ga šport spremlja že od malih nog. Po treniranju nogometa je novo strast našel v treningu za moč in kondicijo. Med študijem fizioterapije se je usmeril v razvoj vadbenega centra Moč gibanja, ki se je letos preimenoval v Mötus studio. »Zdrav življenjski slog je zame oblika izražanja in odsev odnosa do telesa v določeni fazi življenja. Po mojem mnenju se skozi življenje spreminja, vendar ostaja rdeča nit: uravnotežena raznolika

prehrana, primerna količina gibanja ter v današnjih časih zlasti obvladovanje stresa in dovolj spanca. Priporočam, da si najprej uredite spalne navade. Cilj je vsaj sedem ur kakovostnega spanca. Nato je treba najti eno ali več oblik rekreacije, v kateri boste uživali. Izvajajte jo redno, torej vsaj dvakrat na teden, priporočam pa tudi dnevne sprehode v naravi. Jejite raznoliko, večinoma nepredelano hrano in zlasti ne pretiravajte s količino. Poskušajte obvladovati stresne situacije; če imate slab dan, si recite, da je jutri nov dan.« Balažic je prepričan, da je gibanje ključnega pomena za telesno in duševno zdravje. »Človek je ustvarjen za gibanje. Med gibanjem naše telo proizvaja endorfine, ki so odgovorni za dobro počutje. Na dolgi rok nam da več energije, izboljša spanec, zmanjša stres, ohranja zdravo telesno težo in zdravo srce, izboljša produktivnost, zmanjša stres ter krepi naše mišice in kosti.« V vadbe-



Štefan Buzeti je dosegel velik uspeh. Premagal je razdalje, ki jih od leta 2018 ni uspelo premagati nobenemu triatlonecu v starostni kategoriji nad 70 let.



Alen Balažic: »Poskušajte najti dejavnost, ki vas veseli, in jo izvajajte redno, saj vam bo telo na dolgi rok zelo hvaležno.« | Foto: Alen Hoheger

nem centru, ki ga vodi, se sicer vse začne s skrbnim pregledom. Tako pregledajo vašo gibljivost, moč, dihalne vzorce, fiziološko stanje in energijske sisteme. »Šele na podlagi teh podatkov je namreč začetniku sploh smiselno dati napotke oziroma zanj sestaviti program za vadbo. Pri nas začetniki začnejo dvakrat tedensko, prvi dan je

namenjen vajam za moč za celotno telo, drugi dan temelji na krožnem tipu treninga, kjer je cilj, da dvignemo in zadržimo srčni utrip pri približno 130 do 140 utripih na minuto. Program poskušamo sestaviti na način, da so vaje raznolike in kar se da zanimive; želimo se izogniti enoličnosti, saj z njo upada tudi motivacija.«

»Ključ do zdrave prehrane je energijsko ravnotežje«

Marina Zakič je diplomirana dietetičarka, registrirana dietetičarka, članica slovenskega in evropskega združenja za klinično prehrano ter absolventka magisterija dietetike, ki v lastnem podjetju NutriMina opravlja prehransko svetovanje s poudarkom na dolgoročni, strokovni in individualni obravnavi, izobraževanju posameznika ter nudenju motivacije in celostne podpore. Deluje tudi kot klinična dietetičarka v socialnovarstvenem zavodu Hrastovec, kjer je vodja komisije za prehrano in vodja tima HACCP.

Nenehno se srečujemo z opozorili o pomembnosti zdravega življenjskega sloga, ki poleg gibalne dejavnosti in odpovedovanja škodljivim navadam vključuje tudi zdravo prehrano. Nam lahko izdate nekaj osnovnih prehranskih smernic?

Pri doseganju in ohranjanju zdravja sodeluje več komponent. Ena je seveda zdrava prehrana oziroma vsakodnevne prehranske izbire, ki se na dolgi rok povežejo v zdrave ali nezdrave prehranske navade. Določeni vzorci prehranjevanja, kot so recimo mediteranska prehrana, dieta DASH ipd., so povezani z zmanjšanim tveganjem za razvoj kroničnih nenalezljivih bolezni, ki so trenutno vodilni vzrok za prežgodnjo smrt na svetu. Ugodni prehranski vzorci so povezani tudi z nižjo umrljivostjo in obolevnostjo ter številnimi koristmi za zdravje, vključno z manjšim tveganjem za pojavnost raka, demence in Alzheimerjeve bolezni, bolezni srca in ožilja, debelosti in sladkorne bolezni tipa 2. V tem kontekstu velja omeniti, da hrana ni zdravilo, lahko pa potencialno zmanjša

tveganje za to, da bomo zdravilo potrebovali. Osnovne prehranske smernice se niso veliko spremenile, pravzaprav gre za tri osnovna načela, ki določajo naše prehranske navade. Prvo pomembno načelo je energijski vnos, saj je ključ do zdrave prehrane energijsko ravnotežje. Telesu moramo zagotoviti dovolj energije za normalno delovanje, torej ne preveč in ne premalo, kar ugotovimo s spremljanjem telesne teže. Povprečna odrasla ženska potrebuje okrog 1800 do 2200 kcal na dan, povprečen moški okrog 2300 do 2700 kcal na dan. Seveda potrebe posameznika natančno določimo glede na starost, telesno aktivnost, cilje itd. Pri zdravju je pomembno tudi vzdrževanje zdrave telesne teže, saj sta debelost in podhranjenost povezani z večjo obolevnostjo in mortaliteto. Torej tudi če jemo super hranilna živila in smo debeli, bo ta debelost bolj neugodno vplivala na naše zdravje, kot pa pozitivno na nas vplivajo živila, ki jih vnašamo. Vsekakor so temelj zdrave prehrane tudi hranila. V telo moramo vnašati vsa hranila, ki jih človek potrebuje: dovoljšnjo količino beljakovin, maščob, ogljikovih hidratov ter vitaminov in mineralov. Z raznovrstno hrano, ki večkrat na dan vključuje vnos zelenjave, sadja in pustih beljakovinskih živil, izbor

polnovrednih žit in žitnih izdelkov v primernih količinah ter zmerno uživanje maščob, kjer prednjačijo nenasičene maščobe, bomo potrebe po omenjenih hranilih v večini pokrili. Zaključimo s tretjim osnovnim načelom, ki je zmožnost vzdrževanja prehranskih navad na dolgi rok. Naj bo naša dieta še tako odlična, a če je po dveh tednih ne moremo več izvajati, v osnovi to ne more biti super dieta. Zdrava prehrana mora upoštevati tudi druge vidike prehranjevanja, kot so družbeni, gospodarski, hedonistični ipd. Kot smernico lahko dodamo pravilo 80/20. V 80 odstotkih časa izbiramo osnovna živila, v 20 odstotkih pa tista za dušo, ki so navedno bolj energijsko in manj hranilno gosta. Seveda je dobro, da smo vedno zmerni pri dodajanju soli ter da omejimo vnos sladko-mastnih (čokolada, keksi, sladoled ipd.) in slano-mastnih (hamburgerji, mastne salame, čipsi, burek, majoneze, paštete ipd.) živil ter alkohola.

Prehranjevalne navade ljudi se zelo razlikujejo in so tudi del posameznikovega življenjskega sloga. Nezdrava prehrana vodi v čezmerno prehranjenost

in debelost, kar lahko spodbudi nastanek kroničnih nenalezljivih bolezni. Kako po vašem mnenju spremeniti prehranske navade?

Najprej je treba oceniti vzpostavljene prehranske navade. Pogosto namreč sploh ne vemo, kaj na dnevni ravni dajemo v usta in kako je v resnici videti naš tedenski jedilnik. Pri tem si lahko pomagamo z zapisovanjem prehranskega dnevnika. Začnemo z zapisovanjem in teden dni zapisujemo dejansko stanje, brez sprememb. Nato pregledamo dnevnik in prepoznamo prehranske vzorce. Najpogostejši so prenizek vnos zelenjave, sadja in pustih beljakovinskih živil, preskakovanje obrokov in povečana lakota v poznejšem delu dneva, preobilni večerni obrok in vmesni sladko-mastni ali slano-mastni prigrizki, preveč grizljanja brez pravih obrokov v splošnem, slaba hidracija itd. Šele ko vidimo največje napake, jih lahko začnemo odpravljati. Za začetek izberemo eno ali tudi dve področji, ki ju bomo poskušali izboljšati, in šele ko to usvojimo, nadaljujemo z drugimi. Problem tovrstnih sprememb je, da prehitro obupamo, ker se sprememb lotevamo po načelu vse ali nič in o



Marina Zakič pravi, da moramo v telo moramo vnašati vsa hranila, ki jih človek potrebuje: dovoljšnjo količino beljakovin, maščob, ogljikovih hidratov ter vitaminov in mineralov.

prehrani razmišljamo v črno-belih okvirih. Zdravih načinov prehranjevanja je veliko in vsakdo lahko najde svoj odtenek sivine, kjer piškot ob kavi ne pomeni uničene diete, prav tako pa ena solata v tednu ne pomeni zdravja. Treba je razumeti, da zdrave prehranske navade nimajo roka trajanja, lahko pa ga podaljšajo nam, ljudem.

RAZVOJ V ŠPORTU

»Mura bo vedno moj klub. Ampak poti se včasih razidejo«

ALEŠ CIPOT

Damjan Ošljaj, pomočnik Anteja Šimundže v NK Maribor. Letnik 1976. Njegov matični klub je Dokležovje. Še kot kadet je prestopil v Muro, kjer so v mladinski starostni selekciji dvakrat zaporedoma osvojili naslova državnega in pokalnega prvaka Slovenije.

Za člansko moštvo Mure je prvič nastopil 19. marca 1995 v Izoli. Iz Mure je prestopil v Olimpijo, nato v Ljubljano, sledili so prestopi v Maribor, Nafto in spet v Olimpijo ter končno povratek v Muro. Igral je na igralnem mestu osrednjega branilca. Prvič se je v vlogi trenerja preizkusil v mladinski šoli Mure v sezoni 2009/10. Leta 2011 je igral za Muro v takratni prvi ligi, zaradi poškodbe je zadnjo tekmo zanj odigral proti Triglavu v Kranju 16. oktobra 2011. Potem je bil pomočnik Anteja Šimundže v Muri in ostal v tej vlogi do sezone 2012/13. Nato nekaj

»Mura ima novo, mlado ekipo in potrebujejo zlasti čas. Mura bo vedno moj klub. Omogočila mi je tako igralsko kot trenersko kariero. Ampak poti se včasih razidejo. Do Mure gojim spoštovanje, ne pa posebnih čustev, ki bi me pri delu v drugem klubu ovirala.«

časa ni bil aktiven v nogometu – vse do prihoda Roberta Kuzmiča in ekipe v Muro poleti 2015. Takrat je pri Muri prevzel vodenje moštev U15 in U19, s katerima je napredoval v prvo ligo, hkrati je pomagal pri vodenju članskega moštva. Januarja 2022 je sledila selitev z Antejem Šimundžo v mesto Razgrad, v bolgarski Ludogorec, kjer sta ostala petnajst mesecev, zdaj pa omenjeni dvojec deluje v Mariboru.

Nerealna pričakovanja in previsoke ambicije lastnika

»V Bolgariji je bilo zanimivo in stresno, neprestano si pod velikim pritiskom. Lastniku kluba je glavni cilj nastopanje v ligi prvakov, zato ga konferenčna liga in liga Evropa ne zanimata. Izključni interes je denar. V Ludogorcu trener ne more razvijati mladih igralcev, ker za to preprosto nima časa. V zadnjih mesecih sodelovanja s Šimundžo v Razgradu je vodstvo kluba prodalo nekaj najboljših nogometašev, moštvo so občutno pomladili,« izkušnje iz Bolgarije opiše Ošljaj. Takrat so v ligi nastopali z najmlajšim moštvom v zgodovini kluba in kljub temu doživeli samo dva poraza. Ludogorec se prav nič ne razlikuje od večine drugih klubov

na svetu, ki želijo igralce kupiti po ugodni ceni in jih drago prodati. »Tu ni sentimentalnosti, gre zgolj za zaslužek. Toda v nogometu z danes na jutri ne moreš uspeti, a tega lastnik kluba ne želi razumeti. Tudi zmaga s 5:0 ni bila dovolj, če so igralci samo petih minut igrali slabo.« Skorajda nobena zmaga vodstva kluba ni zadovoljila, saj so vedno zahtevali še gol ali dva več. V tem času je v Murski Soboti med ljubitelji nogometa krožila govoriča, da imata s Šimundžo v Razgradu kovčke vedno pripravljene. »Res je bilo tako. Že ko sva odhajala v Razgrad, sva to vedela in sva bila na to pripravljena.« Po njunem odhodu imajo v Razgradu v zelo kratkem času že drugega trenerja, kar samo še dodatno priča o tem, kako velika pričakovanja in ambicije ima lastnik Ludogorca. V prvi sezoni sta s klubom osvojila naslov prvaka z rekordno prednostjo pred prvim zasledovalcem (21 točk).

Razvijati zmagovalno miselnost

Nogometni zanesenjaki dobro poznamo Šimundževo zmagovalno miselnost. »Ante se ne boji nikogar in si vedno želi zmagati. Zelo je analitičen. Spušča se v najmanjše podrobnosti in za vsako, tudi naj-



Damjan Ošljaj, nekdanji nogometaš in trener Mure, se je po vrnitvi iz bolgarskega Razgrada preselil še na klop NK Maribor.

manjšo potezo se skriva razlog. Od nogometašev in sodelavcev v trenerski ekipi zahteva, da mu dosledno sledijo, prav tako celoten klub. Daje jasna navodila, ki jih morajo vsi upoštevati. Je čustven, a čustev ne pokaže. Nikoli ne popušča niti za milimeter, ne nogometašem ne članom trenerske ekipe. Trenerjem sicer dopušča, da stvari izvedejo, kakor mislijo, da je najbolje, ampak rdeča nit je natančno določena in od nje ni odstopanja,« o sodelovanju s trenerjem pove Ošljaj.

Šimundža in Ošljaj spet v Mariboru

Nekateri so bili prepričani, da bo Ante Šimundža prej ali slej spet pristal na klopi Maribora, kar se je letošnjo jesen tudi uresničilo. Čeprav sogovornik poudarja, da to ni bilo prej dogovorjeno, sploh pa ne samoumevno. A da sta ponudbo Maribora res čakala. Navsezadnje je Šimundža z Mariborom dose-

gel največje uspehe kot nogometaš in kot trener. Pritiski v Mariboru so veliki, zlasti za igralce. »V Mariboru ne more igrati vsakdo. Dajati moraš sto odstotkov. Pri nakupih igralcev je zelo pomembno, iz kakšnega okolja jih pripelješ, saj vsakdo v Mariboru ni zmožen prenesti pritiskov.«

»Mura bo vedno moj klub«

»Mura ima novo, mlado ekipo in potrebujejo zlasti čas. Mura bo vedno moj klub. Omogočila mi je tako igralsko kot trenersko kariero. Ampak poti se včasih razidejo. Do Mure gojim spoštovanje, ne pa posebnih čustev, ki bi me pri delu v drugem klubu ovirala.« Ošljaj ima trenersko licenco PRO, manjka mu še najvišja licenca UEFA PRO. »Seveda imam ambicije enkrat v prihodnosti samostojno voditi ekipo, ampak ne še zdaj, nekoč pa prav gotovo. Tudi ponovni odhod v tujino je vedno aktualen.«

Zmagovalna miselnost: mladinci Mure z dna na vrh

ALEŠ CIPOT

Mladinska ekipa Mure se je še pred kratkim borila za obstanek v prvi slovenski mladinski nogometni ligi, danes (ob zaključku redakcije) pa zaseda prvo mesto na lestvici. Pozornost sta pritegnili tudi obetajoči selekciji U17 in U15.

Pogovarjali smo se z Robertom Korenom, vodjo nogometne šole, ki je delo v klubu prevzel pred dobrimi desetimi meseci. »Med cilji, ki smo si jih zastavili, je bil tudi cilj, da nogometno šolo, zlasti selekcijo U19, dvignemo na višjo raven, saj v preteklih letih nogometna šola na tem področju ni bila uspešna. S požrtvovalnim in načrtnim delom nam je uspelo doseči, da so fantje trenutno na vrhu lestvice. Ob tem poudarjam še cilj, da so fantje vsak dan boljši in da bodo pripravljeni za članski nogomet.« V zadnjem obdobju je v tekmovalne selekcije prišlo precej mladih nogometašev iz drugih krajev, kar nekaj domačih pa je prestopilo v sosednje starostne selekcije nižjeližgaških klubov. Vodja nogometne šole odgovarja: »Slovencev nas je dva milijona,

zelo radi pa se opredeljujemo, kdo je kdo, od kod kdo prihaja. Vsi, ki so iz Slovenije, so domači. Res je bilo nekaj prihodov tudi iz bolj oddaljenih krajev v Sloveniji. A dejstvo je, da se je še nedolgo nazaj Mura v selekcijah U17 in U19 borila proti izpadu. Če se borijo za obstanek, je fante težko razvijati, težko jih je pripeljati do članskega nogometa. Na podlagi analize smo zastavili strategijo, s katero želimo stanje izboljšati, in rezultat je, da fante napredujejo. Imamo vse več reprezentantov in zanimivih fantov za večje sredine. Prav gotovo smo na pravi poti.«

Zgledujejo se po evropskem nogometu

Želijo, da so selekcije U15, U17 in U19 rezultatsko uspešne, ni pa pogoj, da bi bili prvi oziroma v

vrhu. Poudarek je na razvoju fantov. Trenažni proces so v zadnjih desetih mesecih izboljšali in s tem razvojem bodo še nadaljevali. Veliko poudarka je na kondiciji, moči, tehniki in taktiki. Koren poudarja, da gredo korak za korakom, saj čez noč ni mogoče uspeti. »V klubu želimo, da smernice in informacije jemljemo iz evropskega nogometa, ne toliko iz Slovenije in s področja Balkana. Imam veliko izkušenj iz tujine, in to ne samo iz članskega nogometa. Že prej me je zanimalo, kako v tujini poteka delo z mladimi. Zdaj veliko informacij črпам od ljudi, s katerimi sem v stiku, in sicer o tem, kako delajo v Angliji, Španiji, Nemčiji ali Italiji. Če se bomo temu uspeli približati, bodo naši fante zanimivi za članski nogomet in nato tudi za tujino. Nekaj nogometašev smo že priključili članski ekipi in kažejo odlično pri-

pravljenost, za svojo starost so izredno kakovostni. V prihodnje bo teh fantov še veliko več.«

Prebuja se zmagovalna miselnost

»Vzporednice med člansko ekipo in mladimi selekcijami so postavljene. Rabimo tri ali štiri leta, da se bodo pokazali pravi rezultati. Se pa selekcije razlikujejo, nekatere so kakovostnejše, bolj nadarjene. Na podlagi tega določamo sistem igre. Ni pa toliko pomembno, da bi vsi igrali enak igralni sistem. Pravzaprav želimo igrati različne sisteme, da se bodo nogometaši več naučili in se lažje prilagajali. Ne vemo namreč, kakšen sistem bo igrala članska ekipa takrat, ko bodo fantje igrali zanj,« še dodaja Koren. Jaka Domjan, član mladinskega moštva, ki se odlično vključuje v člansko moštvo, o tem pravi: »Z vsako



Delo Roberta Korena, vodje Murine nogometne šole, že kaže prve rezultate.

zmago smo si bili še bliže, kar smo skozi dobre priprave prenesli tudi v novo sezono. Kakovostne okrepitve smo odlično vključili v ekipo. Menim, da je razlog uspešnih predstav prav dejstvo, da smo postali prava ekipa, tako na igrišču kot tudi zunaj njega. Veliko zaslug gre trenerju Matjažu Keku in vodji šole Robertu Korenu, ki sta v nas prebudila zmagovalno miselnost, ki jo vsak športnik mora imeti.«

IZZIVI VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

Od igre, službe do umetne intelligence - kakšna je prihodnost?

GEZA GRABAR

Pri najmlajših je dolčas najpomembnejši za razvoj njihove ustvarjalnosti. Da nas čas ne bi povozil na poti klasičnega izobraževanja, je vse bolj pomembno obvladati digitalne kompetence in umetno inteligenco.

Ada znanja ni nikoli preveč, ugotavljajo na murkosoboški ljudski univerzi, zavodu za permanentno izobraževanje, ki v regiji in širše kot ena od 34 tovrstnih izobraževalnih ustanov v državi dejavnost izobraževanja odraslih ne prekinjeno izvaja že skoraj 63 let.

Ledino na poti motoričnega in mentalnega razvoja najmlajših je v našem mestu že leta 2017 začela orati razvojna igralnica Mali ČuDo, v okviru katere je kot samostojna enota nekaj let zatem vrata odprla tudi t. i. soba Montessori. Zadnji dve leti delujejo v prostorih nasproti občine na Slovenski ulici 13. Odprti so ob popoldnevih, na vse njihove dejavnosti pa se je treba prijaviti.

Izkustvena delavnica s pedagogiko Montessori

Vodja in izvajalka izkustvenih delavnic Barbara Muhič pravi, da je igralnico odprla, ker je želela nuditi animacije za otroke in kakovostne vsebine za družine. Ko je z osnovno izobrazbo diplomirane ekonomistke postala še diplomirana pedagoginja Montessori za obdobje otrok od rojstva do šestih let, je začela ponujati še ta pedagoški pristop.

Sogovornica poudarja, da ustvarjalnost pri mladih razvija z raznovrstnimi aktivnostmi, ki zajemajo različna področja umetnosti in vsakdanjega življenja. Večino programa izvaja v igralnici, kjer je prostor oblikovan po meri otroka, občasno ga izvedejo tudi na prostem. »Pripravimo pripomočke in predloge, nato otroka povabimo k ustvarjalnosti, odrasli pa se umaknemo,« pove in doda, da so vsi programi, ki jih ponuja kot samozaposlena, dobro premišljeni, saj želi z njimi zagotoviti kakovostno preživljanje prostega časa za vso družino. »Program, ki ga izvajamo, vedno pripravimo s ciljem, da bi otroku omogočili samostojnost in krepili njegov razvojni potencial.«

Pedagogika Montessori družine podpira z nekoliko drugačnimi, k otrokom usmerjenimi vsebinami. Starši med osemtedenskim programom pridobijo znanje in zaupanje v starševske izzive, otroci pa samostojnost in ustvarjalnost.



»V igralnici Mali ČuDo tudi pedagogika Montessori.«

Za vsakega otroka

V igralnici Mali ČuDo trenutno izvajajo izkustvene delavnice Montessori za mamice na poročniški in dojenčke, mlajše malčke od prvega do drugega leta, starejše malčke od drugega leta do treh let in pol ter za predšolske otroke od treh let in pol do šestih let. Ugotavlja, da je v današnjem tempu pomen preživljanja skupnega časa družine z otroki izrednega pomena, saj nam nenehno hitenje, zasloni ter službene in šolske obveznosti jemljejo vedno več časa. »Zato moramo ves preostali čas za preživljanje z družino preživeti kakovostno, z bogatimi vsebinami, brez motenj in usmerjeno na doživljanje sedanjega trenutka.«

Pred novimi izzivi

»Trendi v izobraževanju se spreminjajo: nekoč so mladi študirali, kar jih je zanimalo, pozneje so prevladovali poklici, ki so prinašali najboljše plače, nato poklici, ki so omogočali takojšnjo zaposlitev. Danes so skorajda vsi kadri tako zelo iskani, da se mladi spet lahko izobražujejo za tisto, kar jih veseli delati in kjer se vidijo v službah kot zadovoljni delavci,« je povedal dr. Renato Lukač, učitelj fizike na Gimnaziji Murska Sobota in pre-

davatelj na Višji strokovni šoli Murska Sobota, smer informatika. Na pedagoškem in vzgojnem področju sodeluje z drugimi izobraževalnimi ustanovami ter je vpet v številna dogajanja na znanstvenem, raziskovalnem in družbenem področju, zato ima odličen pregled nad tem, v katero smer se pri izobraževanju nagibajo mladi in kaj jih najbolj veseli.

Veliko zanimanja za izobraževanje

Na vprašanje, kakšno je zanimanje mladih za izobraževanje in za katera področja ga je največ, dr. Lukač, tudi podpredsednik Astronomskega društva Kmica in član enega od odborov Pomurske akademsko znanstvene unije – PAZU, odgovori: »Visoki deleži tistih, ki po osnovni šoli nadaljujejo s srednjo šolo, in potem spet visoki deleži tistih, ki po srednji šoli nadaljujejo s študijem, kažejo, da je zanimanje veliko, lahko bi rekli, da je vse večje.« K temu doda, da bi na ta proces morali gledati bolj kritično: »Koliko jih potem uspešno zaključi izobraževanje?«

Od gimnazije do poklicnega izobraževanja

Pred tridesetimi leti, se spominja, je bila strategija pristojnih državnih služb, da naj se čim več mladih vpiše v splošne izobraževalne programe (gimnazije), in sicer zaradi prepričanja, da lahko le ti dijaki uspešno nadaljujejo študij. Tisti, ki potem niso uspeli doštudirati, so ostali gimnazijski maturanti. Potem je raslo zanimanje za take šole, nadaljuje sogovornik, ki so ob koncu srednje šole zagotavljale poklic, vendar so nato tisti, ki so nadaljevali s študijem, pogostejše imeli težave s selekcijskimi predmeti na začetku študija. »Še nekaj je bilo pri tem po mojem mnenju zgrešeno, in sicer objave v medijih: tudi gimnazijci se šolajo za

poklic, le da je splošen program vmesna stopnica do poklica.« Zdaj se ti trendi nekako trezno umirjajo in na področju izobraževanja je zavladalo stabilno stanje interesov. »Zanimanja so zelo pestra in ne morem trditi, da katero področje posebej izstopa, da bi lahko rekli, da je hit tega trenutka. Rekel bi, da se uspešnejši odločajo praviloma za poklice, ki obetajo višje plače.«

Del javne mreže, a glavčina denarja iz razpisov

Od leta 2021 so Ljudske univerze del javne mreže dejavnosti svetovanja v izobraževanju odraslih in redno izvajajo osnovno šolo za odrasle. Za to so neposredno financirane iz proračuna. A glavčino sredstev (več kot 75 %) si za svoje delovanje tudi Ljudska univerza Murska Sobota zagotovi z razpisi različnih ministrstev. Pri projektih, ki jih izvajajo za ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, upoštevajo postavljena pravila. Ustanovitelj Ljudske univerze Murska Sobota je Mestna občina Murska Sobota. Z novo finančno perspektivo EU so letos prišli novi razpisi, programi pa se bodo predvidoma izvajali do leta 2029, med njimi je najbolj uveljavljen tečaj tujih jezikov. Pomembni so tudi programi projektnega učenja za mlajše odrasle (PUM-o, v zadnji različici Pum-o+), neformalna izobraževanja za upokoјence pa potekajo v okviru dejavnosti Univerze za tretje življenjsko obdobje. Za izvajanje novih projektov se na razpise prijavljajo sami in tudi s projektnimi partnerji. Direktor Dejan Dravec poudarja, da so letos prvič začeli izvajati program ZIP (Začetna integracija priseljencev), ki tujcem omogoča, da pridobijo znanje iz slovenskega jezika za opravljanje izpita iz slovenščine za tujce za potrebe pridobitve slovenskega državljanstva.

Digitalno opismenjevanje

Poleti so bili uspešni na razpisu ministrstva za digitalno preobrazbo v projektu digitalnega opismenjevanja Digitalni kreatorji, in sicer za vse tri razpisane sklope. Tako bodo do konca leta v okviru njega izvedli 29 izobraževalnih skupin. Kot pravi sogovornik, bo skladno z zahtevami razpisa na koncu v projekt DigitalRože vključenih štirideset pripadnic romske skupnosti do 29. leta starosti, v projekt Digitalni

V minulem šolskem letu (2022/2023) so v Ljudski univerzi Murska Sobota projektih našeli 63 izobraževalnih skupin s 1093 udeleženci, opravili pa so 4888 izobraževalnih ur.



»Nabor programov Ljudske univerze Murska Sobota se širi.«

kreatorji petdeset mladih do 29. leta starosti, v projekt Digitalni koraki pa dvesto oseb, starih nad trideset let.

Kam po znanje?

Večino projektnih izobraževanj Ljudska univerza Murska Sobota izvaja na sedežu zavoda, v Slomškovi ulici (čez cesto od hotela Diana); po dogovoru z naročnikom jih lahko izvajajo tudi v podjetjih, po šolah in vrtcih ter v partnerskih organizacijah. »Zaradi mobilne digitalne tehnologije nismo prostorsko omejeni, po drugi strani pa smo vsekakor prilagodljivi.«

Na Ljudski univerzi Murska Sobota je šestnajst zaposlenih, trenutno sodelujejo z osemnajstimi zunanjimi sodelavci. Njihovo število glede na število izvajanih projektov niha.

Dravec vsem, ki jih mika nadaljevanje lastne izobraževalne poti, formalne ali neformalne, priporoča obisk njihovih svetovalnih pisarn, »kjer boste s svetovalci optimizirali svojo nadaljnjo izobrazbeno pot in pri tem razrešili kakršnekoli dileme.«



»Digitalne kompetence in umetna inteligenca so potencial mladih na področju novih znanj še dvignile, toda v korak s časom moramo vsi.«

PRIHODNOST MLADIH

Kam nese zlate maturante?

KSENIJA GLAŽAR
FOTO: ALEŠ CIPOT

Preverili smo, kam je izobraževalna pot zanesla zlata maturanta iz naše občine.

Župan Damjan Anželj je zlatim maturantom tudi letos izročil posebno priznanje in monografijo Murske Sobote ter jim čestital za izjemen uspeh. Povedal je, da smo v občini na njih zelo ponosni, ter izrazil upanje, da se po končanem študiju vrnejo v domače kraje. »Računamo na vas in se veselimo, da boste s svojim znanjem in izkušnjami, ki si jih boste pridobili na študiju in po svetu, prispevali k razvoju naše občine in širše regije,« je mladim študentom zaželel župan.

„Računamo na vas in se veselimo, da boste s svojim znanjem in izkušnjami, ki si jih boste pridobili na študiju in po svetu, prispevali k razvoju naše občine in širše regije, je mladim študentom zaželel župan.

Odločitev za tehnične poklice

Sven Aleksandar Marinković iz Murske Sobote je obiskoval Gimnazijo Murska Sobota. Njegovi najljubši predmeti v srednji šoli so bili športna vzgoja, matematika in fizika, zanima ga zlasti naravoslovje. Naziv zlati maturant mu daje predvsem spodbudo za nadaljnje delo. V prostem času se ukvarja z različnimi športi, najpogosteje s košarko 3x3, rad se tudi druži s prijatelji in družino. Vpisal se je na Fakulteto za strojništvo Univerze v Ljubljani in želi postati inženir strojništva.

Sledila bo toku dogodkov

Nela Copot iz Rakičana je končala Gimnazijo Franca Miklošiča Ljutomer. Tudi ona je imela najraje matematiko, v bistvu že od malih nog. »Nič se ni moglo kosati z občutkom ob rešenem ma-



Sven želi postati inženir strojništva.



Nelo zanimajo področja računalništva, matematike in naravoslovja.

tematičnem problemu,« pravi zdaj že študentka računalništva in informacijskih tehnologij na Fakulteti za elektrotehniko, računalništvo in informatiko Univerze v Mariboru. Všeč so ji področja računalništva, matematike in naravoslovja. Kot zlata maturantka pravi, da je ta naziv lahko tudi varljiv in da v resnici ni pokazatelj dejanskega znanja, inteligence ali količine vloženega časa v učenje. Včasih za njim stoji

tudi nekaj sreče. V prostem času rada pleše hip hop, bere knjige in se ukvarja z glasbo, zlasti s petjem. Med drugim poje v vokalni skupini BeleTinke v Beltincih. Za poklic se bo odločila, ko bo med študijem ugotovila, katero področje računalništva ji je najbolj všeč. Zato se bo vključila v čim več dejavnosti. Tok dogodkov jo bo že popeljal do poklica, ki je pravi zanj, še pravi.

Verjamem, da mladi lahko spreminjamo svet na boljše



ŽIVA RITUPER, DIAMANTNA MATURANTKA 2023

Rek »Na mladih svet stoji« moja generacija v teh časih pogosto sliši. Z njim se strinjam, drži, da je prihodnost v naših rokah, ampak se moramo zavedati, da brez znanja in ogromno vloženega truda ta prihodnost ne bo takšna, kot si jo želimo.

Mladi moramo pokazati navdušenje za učenje novih stvari, za usvajanje znanja, ki nam ga lahko predajo starejše generacije, in zbiranje izkušenj, ki jih bomo v prihodnosti lahko izkoristili. Ob tem menim, da rek odgovornost zahteva od nas mlajših in tudi od starejših generacij. Kakorkoli namreč obrnemo, pridemo do zaključka, da se ne glede na starost vedno učimo drug od drugega in da zdaj starejše generacije skrbijo za nas, čez nekaj let pa bomo mi skrbeli za njih.

Zadnje čase vedno pogosteje poslušamo o težavah, ki jih povzročajo mlajše generacije, vendar se ne zavedamo, da do problemov prihaja v celotni populaciji, ne samo pri mladih. Čeprav marsikdo meni, da se mladi ne zavedamo teh težav ter da smo nezreli in neodgovorni, se mi zdi, da smo ravno mi tisti, ki se jih najbolj »bojimo«, saj nas je strah podobe take prihodnosti.

Trenutno se po svetu dogaja ogromno slabih stvari, denimo globalno segrevanje, naraščajoče nasilje med ljudmi, vojne in nespoštovanje sočloveka. Pri devetnajstih letih se pogosto sprašujem, kakšna bo prihodnost in ali imamo sploh možnost, da stvari obrnemo na boljše. In moj odgovor na to vprašanje je pritrdilen. Mi smo tisti, ki moramo prevzeti odgovornost, biti zgled mlajšim in tudi starejšim, obraniti empatijo med ljudmi in spreminjati prihodnost. Čeprav nas dandanes večinoma obkrožajo slabe novice, je bistvenega pomena, da znamo vedno znova poiskati nekaj dobrega, da ostanemo optimisti in da se iz vsake situacije nekaj naučimo. Prav je, da strah, ki ga začutimo, ko pomislimo na prihodnost, spremenimo v motivacijo. Z njo bomo lahko poskrbeli za spremembo in vsem omogočili boljšo prihodnost. Zlasti mladi smo tisti, ki ne obupamo zlabka in smo bolj odprti, saj pri nas še vedno prevladuje tisti otroški optimizem iz zgodb s srečnim koncem. Prav tako moramo s svojim razmišljanjem in vedenjem dokazati, da pri teh letih realno, zrelo dojemamo svet. Dokazati moramo, da smo do zoreli in sposobni; dobro namreč vemo, da marsikdo dvomi v nas, vendar nas to mora samo še dodatno motivirati.

Mladi si v prvi vrsti želimo, da bi nam starejši zaupali ter verjeli v nas in naše sposobnosti. Vsi imamo znanje in sposobnosti, ki so vredni pohvale. Ni vse v šolskih ocenah, saj je konec koncev ocena le številka na papirju in ni vedno realen prikaz dela in truda, ki ga je nekdo vložil. Primerjanje mladih, zlasti osnovnošolskih in srednješolskih otrok po ocenah ni zaželeno, saj lahko marsikomu s tem zbijemo samozavest in ambicije (če ima nekdo težave pri matematiki, je lahko zelo spreten v športu in petju).

Pomembno je izpostavljati dobre lastnosti in sposobnosti, napake pa pustimo ob strani.

Želimo si, da bi starejši v mladih videli upanje in potencial, da bi nam z veseljem predajali znanje in nas pripravljali na čas, ki prihaja. Verjamem, da mladi lahko spreminjamo svet na boljše in krojimo skupno prihodnost. Naš cilj je, da nam bo vsem skupaj lepo, da bomo vsi uspešni na način, kot si je uspeh zamislil vsak posameznik, da bomo zgled mlajšim generacijam, ki prihajajo, ter – najpomembnejše – da bodo naši starši in družinski člani ponosni na nas in na to, kakšne osebnosti smo postali.

Naslednja številka Soboških novin izide v ponedeljek, 15. januarja 2024.

Glasilo Soboške novine izdaja mestni svet Mestne občine Murska Sobota. Ustanovitelj je Mestna občina Murska Sobota, Kardoševa 2, 9000 Murska Sobota.

Izdajateljski odbor: Tamara Gradinski (predsednica), Damjan Anželj, mag. Brigita Perhavec, Mitja Kovačič, Nives Cajnko, Darko Rudaš in Anton Slavic.

Odgovorni urednik: Tadej Buzeti

Jezikovni pregled: Rajko Marinič

Grafična priprava in tisk: Grafex, d. o. o.

Naklada: 7500 izvodov

Mesečnik Soboške novine prejemajo gospodinjstva v Mestni občini Murska Sobota brezplačno.

Elektronska pošta uredništva: urednistvo.novin@murska-sobota.si

Telefon: 02 525 16 18

ISSN št.: C501-4166
Uredništvo medija ne odgovarja za kvaliteto in slovnično pravilnost izdelanih oglasov, poslanih s strani organizatorjev dogodkov.